

בלבבי
ליקוטים
ל"ג בעומר

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של
הרב זמינים ב"קול הלשון"

USA 605.313.6660
ישראל 073.295.1245

לא מוגה כלל

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל
יש לשלוח בקשה לכתובת:
bilvavi231@gmail.com
לקבלת העלון השבועי בפקס
יש לשלוח בקשה לפקס המערכת:
03-5480529

לאזנה לשיעור בקול הלשון

073-295-1245 ישראל
USA 718-521-5231

ומקיימים: כוכבית [*]
סולמית [#] -<
<- [XXXXXXXXXX]
סולמית [#]

ללקיחת חלק בהוצאות הגדולות
של הדפסת הספרים לזיכוי הרבים
ניתן לתרום במערכת הטלפונית:

מרכז הצדקה
ישראל: 1-800-28-28-28
USA +972-2-5025580
יש לציין מספר קרן:
בלבבי משכן אבנה - 4387

© כל הזכויות שמורות
מספר ישיר לשמיעת השיעורים
בקול הלשון:
073-295-1245 ישראל
USA 605.313.6660
מערכת 'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

תוכן

ז הארת רשב"י - הגררות לא"ס

יז תיקון קובר את בניו

לא כל הקובע מקום לתפילותו

מה תוספות

בלבבי

הארית רשב"י
הגררות לא"ס

בלבבי משכן אבנה

השיערים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

USA 605.313.6660 | ישראל 073.295.1245

לא מוגה כלל

הארת רשב"י - הגררות לא"ס

מותר להתגרות ברשעים - שורש תורתו של רשב"י

בגמרא שבת גרס 'הודה' בן גרם. יש מחלוקת בראשונים אם הגירסא היה 'רבי' יהודה בן גרים או, יהודה בן גרים. וזה לכאורה מ"שהו אחר הנקרא יהודה בן גרים.)

רשב"י מתגרה ברשעים. כל תורתו של רשב"י מתגלגל מכח כך שהוא אמר 'מותר להתגרות ברשעים'. נמצא שזה לא עוד מימרא של רשב"י אלא ממימרא זה בא כל תורת רשב"י, כי אילו רשב"י לא התגרה ברשעים לא היה צריך לברוח אל המערה וכו'.

בגמ' ברכות (טז:) אמר ר"י בשם רשב"י, מותר להתגרות ברשעים בעוה"ז.

ברור ופשוט לכל בר דעת שרשב"י בעצמו קיים את זה, והוא לשיטתו בגמ' שבת (לג.) שאמר רשב"י על המלכות רומי, כל אשר עושים אינו אלא לצורך עצמם. ואז הלך יהודה בן גרים יהודה וסיפר למלכות רומי מה שאמר רשב"י עליהם. (ובגמרא אחרת יש גירסא של "רבי" יהודה בן גרים. אבל

להתגרות ברשעים - שורש הגירות

וגם תלוי אם המגרה הוא צדיק גמור או צדיק שאיננו גמור.

כאשר מותר להתגרות ברשעים, בעומק הוא מוליד אצלו נשמות גרים, והוא מושך אותם להכנס לתוך כנסת ישראל. זה תורתו של רשב"י מכח בריחתו למערה. וזה אור דלעת"ל, סוד נשמת משיח, הנקרא נשמת 'בן גרים'.

יהודה בן גרים היה גר מצד אביו ומצד אמו, ומב"ד הוא בן דוד רק מצד אביו אבל לא מצד אמו, וא"כ מצד אביו הוא בא מיהודה אבל מצד אמו הוא גר, אבל ביהודה בן גרים מתגלה שמשני הצדדים (הן מצד אביו והן מצד אמו) הוא גר.

זה העומק הגדול שמתגלה מתורתו של רשב"י כאשר ברח למערה. נמצא שהמימרא של רשב"י 'מותר להתגרות ברשעים בעוה"ז' הוא הארת נשמת בן גרים דתיקון, הוא מוליד בכך את נשמות גרים.

להתגרות, גירוי - מלשון התגררות, גוררים את האדם לדבר. וזה גורם לידי כך שהאדם יכנס אל הדבר. לולא ההתגרות הדבר עומד על עמדו.

ברור הדבר ששורש 'בן גרים' בהתגרות ברשעים, גר והתגרות מאותו שורש. כל גר 'נגרר' לתוך כנסת ישראל.

מה קורה כאשר מתגרים ברשעים? יש שתי אפשרויות. או מה שקרה אצל רשב"י שרדפו אחריו להורגו, או שעל ידי שמגרר את הרשע הוא גורם לידי כך שהרשע עושה תשובה. כאשר מתגרים בעכו"ם, זה יכול לגרום לידי כך שהעכו"ם מתגיר - הוא גורר אותו להתגיר.

באיזה אופן אסור להתגרות ברשעים? בגמרא יש שלשה תנאים לכך: רק במילי דשמיא מותר להתגרות ברשעים אבל לא במילי דעלמא, וגם הדבר תלוי אם יש שעה משחקת לו אצל הרשע,

'חמרא מיגרר גריר' - כח ההגררות של תורת הסוד

תורה שמגררת בני אדם איליה.

בכל הדורות כולם, היה את דברי אגדה, שאוגדן את רוב בני אדם לשמוע. במקביל לפרד"ס, חלק האגדה בעיקר קאי על חלק הרמז שבתורה. זה נקרא דברי אגדה. מה מתגלה מכח

כח הגרים - מלשון גרירה. בתורה יש פרד"ס, וחלק הסוד שבתורה נקרא 'יינה של תורה'. 'נכנס יין יצא סוד', וכידוע, יין בגמטריא סוד, ו'חמרא (יין) מיגרר גריר', כלומר החמרא, היין, מגררת רשב"י מגלה סוד, כלומר יין, חמרא - הוא גילה

מכח תורתו של רשב"י, 'בהאי ספרא יפקון מגלותא'. כלומר, באחרית ימים יש גרירה של בני אדם להכנס לפנימיות התורה.

מצד ישראל ואומות העולם, התגרות ברשעי ישראל גורם לידי כך שהוא מגרר את הרשעים איליו וגורם לידי כך שהם יעשו תשובה, והתגרות בעכו"ם יכול לגרום לידי כך שהגוי מתגייר, זה מביא לידי נשמות הגרים. כאשר מגרר את רשעי ישראל להכנס אל תוך עולה של התורה, הוא גורר את הנשמות מכח הסוד שנקרא יין, חמרא.

תורתו של רשב"י, 'בהאי ספרא יפקון מגלותא' באחרית ימים? שהסוד שבתורה גורר את הבני אדם. ופוק חווי, חלק הסוד שבתורה גורר הרבה מאד בני אדם. יש כח בסוד לגרור בני אדם.

כדורות הקודמים, חלק הסוד שבתורה היה דבר נסתר, בבחינת "דבש וחלב תחת לשונך" אבל באחרית הימים נפתחו מעיינות החכמה, כדברי הגר"א, וככל שמתקרבים לביאת משיח, מאיר יותר את אורו של משיח, ובני אדם נגררים עוד ועוד אחר חלק הסוד שבתורה. זה מתגלה

כח הגאולה מונח בלימוד תורת רשב"י

מונח גורם לגאולה. כמו 'דבר הגורם לממון כממון דמי' לשיטת רשב"י, אז אם הספר של רשב"י גורם לגאולה, אז מה נמצא בספר של רשב"י? הגאולה עצמה!

זה עומק עצום ונורא, זה תורתו של רשב"י.

אם הדבר מביא לגאולה, אז האור של הגאולה גנוז בתוך הדבר עצמו. זה כח הסוד שבתורה שגורר את הגאולה וגורר את הנפשות לעסוק בו ולהביא את הגאולה. מתגלה מכח רשב"י שהאור הפנימי של הגאולה כבר נמצא כאן לפנינו. כאן מונח אור הגאולה. זה לא רק שתורתו של רשב"י מביא את הגאולה, אלא, הגאולה כבר גלוי כאן בתורתו של רשב"י.

כח הגורר דבר גם נקרא כח הגורם לדבר. גורר גורם - שורשם חד. כל התגרות גורם דבר.

יש מחלוקת בגמרא אם דבר הגורם לממון כממון דמי. לשיטת רשב"י, דבר הגורם לממון כממון דמי. עומק הדבר, יש את עצם הממון לעצמו יש את הדבר הגורם לממון, לדוג' בשטר, זה דבר הגורם לממון, ולרשב"י זה גם נקרא ממון עצמו. עומק הדבר, כי הדבר האחר שנגרר על ידו כבר נמצא כאן בממון הזה.

בתורתו של רשב"י, דבר שנגרר כבר נמצא בדבר הגורם לדבר. איתא בזוהר הק': 'בהאי ספרא יפקון מגלותא', נמצא שבספר של רשב"י

מותר לצדיק גמור להתגרות ברשעים - סיבת הדבר

שיש לו חיבור לרע. מה גורם לצדיק שעדיין יש לו חיבור לרע? התגרות לרע. תכונת יסוד המים הוא להתגרר.

רשב"י במערה היה לו עץ חרוב לאכול ומים לשתות, ובפשטות זה היה כדי שהוא יכול להתקיים, כי אם הוא לא אכל ולא שתה הוא ימות, אבל ברור ופשוט שהיה כאן עומק יותר, אלא עץ חרוב למאכלו זה היה כדי שהוא יצא מתפיסת אכילה דקלוקל של העץ הדעת ולהיות לו למאכל דתיקון, זה היה תיקון שורש החטא של תאוה הוא לעינים, כלומר, התגרות - זה היה שורש החטא.

רשב"י היה לו מעיין של מים, וטבע מים להתגרר לחוץ, אבל מים אלו לא יצא חוצה. כי

מותר להתגרות ברשעים רק במילי דשמאי, ורק בצדיק גמור. מה ההבדל אם הצדיק הוא צדיק גמור או איננה צדיק גמור?

'גמור' אותיות 'גורם'. כי רק צדיק גמור יכול לגרום שהרשע יעשה תשובה, לכן רק לצדיק גמור מותר להתגרות ברשעים.

בהכנה פשוטה, צדיק שאיננה גמור הוא מחצה על מחצה, בינוני, רובו זכויות ומיעוט עוונות, אבל צדיק גמור הוא צדיק שהוא כולו זכויות. זה ההגדרה בכללות, בלי להכנס אל כל הגדרות של ספר התניא מה נקרא צדיק, רשע, ובינוני.

אבל בעומק, צדיק שאיננה גמור הוא צדיק

שאינן יצה"ר שולט אלא במה שהעינים רואים. עינא ולבא הם תרי סרסורי עבירה - הם גוררים את האדם. אצל אצל רשב"י שכל העולם היה חרב, אין דבר לגרור אותו. היה לו את מקור המעיין בלי ההגרות של המעיין.

צדיק שאינו גמור עדיין יש לו הגרות מסוימת לדבר. הוא נגרר לעוד דברים. אבל בצדיק גמור, אין לו הגרות לשום דבר אחר. זה מדרגתו של רשב"י וזה שורש המימרא של מותר להתגרות ברשעים. בצדיק שאינו גמור, יש לו כח של הגרות נפולה, לכן אסור לו להתגרות ברשעים, כי הוא לא יכול לגרור הרשעים איליו ולהחזירם בתשובה, כי מה יקרה אם הוא יגרר את הרשעים? הוא יגרר איליהם! אבל בצדיק גמור שנעקר ממנו הגרות דקלוקל, הוא יכול לגלות כח שמישהו אחר יגרר איליו.

בעומק רשב"י שיהיה ממקור המעיין עצמו. כאשר מי מעיין מתפשטים, זה נקרא מים נגררים, אבל רשב"י הפקיע ממאכלו ומשתייתו את התאוה, כלומר את ההתגררות, והוא גילה שאין כח של התגררות.

זה בעומק נקרא 'צדיק גמור'. אצל רשב"י במערה, כל העולם היה חרב, זה היה תפיסת אכילתו כאשר אכל מן העץ הרוב. מעין מה שהיה אצל לוט ובנותיו כאשר היו במערה והם חשבו שכל העולם היה חרב, כן אצל רשב"י במערה כל העולם חרב. זה נקרא עץ חרובין, כל העולם חרב בערכו. הוא ביטל את כל הרע שבעולם. ואז מהיכן הוא יונק? מהמקור, מהשורש - בלי הגרות לדבר אחר. זה תפיסת החיים של צדוק גמור.

בלשון חדה, כל מה שגרם את האדם להגרר לדבר אחר הוא מחמת שיש כאן דבר אחר. אבל אם הכל חרוב, אין דבר שיכול לגרור אותו. גמירי

שעה משחקת לו - הגרות של הרשע

מזל מלשון 'זל מים', וכאשר המים נוזלים הם נגררים. ברשע שהשעה משחקת לו, ההגרות נמצאת אצלו ואז הוא לא יגרר אחרי זולתו. אבל כאשר אין השעה משחקת אצל הרשע, אז אין אצלו כח הגרות, והוא יגרר רק אחרי צדיק.

גם מותר להתגרות ברשעים רק כאשר אין השעה משחקת אצל הרשע. ואסור להתגרות ברשע כאשר השעה משחקת לו.

בעומק, 'שעה משחקת לו' היינו מזלו גרם. כל

מותר להתגרות רק במילי דשמיא - סיבת הדבר

ומלחמה. כאשר מתגרים ברשעים במילי דעלמא, מה יקרה? מלחמה. לכן אסור להתגרות ברשעים במילי דארעא. אבל כאשר מתגרים ברשעים במילי דשמיא, זה מביא לידי כך שהוא יגרר מכח ה'ינה של תורה', חלק הסוד שבתורה, וזה יגרם לכך שהוא יגייר ויוליד אצלו נשמות הגרים.

מותר להתגרות ברשעים רק במילי דשמיא, לא במילי דעלמא.

עומק הדבר, במילי דשמיא יש התגרות דתיקון, ומילי דארעא הוא התגרות של מלחמה. שמים מלשון אש ומים, ושם יש עושה שלום במרומיו, אבל הארץ מלשון צר-א, מקום של צער

גרים מכח התגרות בעמלק

כל ההיתר להתגרות ברשעים בעוה"ז הוא לגרם לו להתגייר, אבל זה רק בזמן שמקבלים גרים. לעומת כך בימות משיח שהוא זמן שאין מקבלים גרים - שם אסור להתגרות ברשעים בעוה"ז.

אבל יש עוד מישהו שאין מקבלים ממנו גרים:

בתמצית, שורש תורתו של רשב"י היה במימרא דרשב"י 'מותר להתגרות רשעים בעוה"ז'. כי על ידי כן נעשה התיקון של גרים.

אומרים חז"ל: מקבלים גרים רק בעוה"ז אבל אין מקבלים גרים בימות משיח. עומק הדבר, כי

גרים גמורים או גירי אריות, בלי להכנס אל כל הנידון, בין אם הגרות הזה היה גרות שלימה או לא, אבל מעשה ההתגרות של מרדכי בהמן גרם לריבוי של גרים. מה גרם לידי כך שהפחד יגרום להם דייקא להתגייר, למה לא ברחו מהם וכדו? כי מכח פעולת ההתגרות של מרדכי ברשע, יצא מכך גרים.

הגר הראשון בתורה היה יתרו. רש"י אומר, וישמע יתרו, ששמע מקריעת ים סוף ומלחמת עמלק. כלומר, מלחמת עמלק גרם לידי כך שהוא יתגייר. על אף שאין מקבלים גרים מעמלק, אבל מלחמת עמלק הולידה אצלו גירות. כאשר מתגרים בעמלק, מכח כך מגיע הגר השורשי שהוא יתרו (שורש רות, שורש משיח. ובשם יתרו יש אותיות רות). מכח מלחמת עמלק מגיע כח של צירוף של גירות, לא מעמלק עצמו אלא מפעולת המלחמה בעמלק. ברור שההתגרות בעמלק מביא גרים. יתרו, שורש הגרים, בא מכח מלחמת עמלק. ויתרו הוא שורש רות, שורש דוד - שנקרא בן גרים, כי מצד אמו היה בן גרים. (ורות בא מננות לוט, שהיה במערה - וזה שורש רשב"י במערה.)

מעמלק. כהגדרה כללית, לרוב שיטות בראשונים אין מקבלים גרים מעמלק. (ולשיטת הרמב"ם, בדיעבד מקבלים גרים מעמלק. ונדבר בזה בעז"ה בהמשך). ויש לשאול: לשיטות רוב ראשונים שאין מקבלים מעמלק, האם מותר להתגרות בעמלק או לא?

לכאורה אסור להתגרות בעמלק, כי כל ההיתר להתגרות ברשעים בעוה"ז הוא רק אם יגרום לידי כך שהם יתגייר, אבל בעמלק אין מקבלים מהם גרים וא"כ לכאורה אין סיבת היתר להתגרות בהם. אבל אומרת הגמרא במסכת מגילה שמדרכי היה מתגרה בהמן (שהיה עמלקי) שהיה מותר למרדכי להתגרות בו גם בשעה שמשחקת לו.

כאן מונח עומק נוסף של התגרות ברשע - התגרות בעמלקי, וזה מגלה פנים עמוקות יותר בההיתר להתגרות ברשעים.

'מותר להתגרות ברשעים', והגמרא לא מחלק באיזה מין רשע. יתר על כן, מרדכי מתגרה בהמן העמלקי. ומה היה התולדה מזה? 'בני בניו של המן למדו תורה בבני ברק'. מכח ההתגרות של מרדכי בהמן, נעשה מזה גרים. וגם מכח זה "רבים מעמי הארץ מתייהדים כי נפל פחד היהודים עליהם". ויש גידון אם גרים אלו היה

יהודה בן גרים - גירות והגררות מכל הצדדים

של רשב"י התגלתה על ידי גירות מכל הצדדים. **האור** הזה נמצא כבר במרדכי שהתגרה בהמן. כידוע, מרדכי מלשון מור דכי, בגמטריא עמלק, כי מרדכי מתגרה בעמלק, ושם גנוז אור של שלימות התיקון של גרים, גר משני צדדים - בלי ההפקעה של אין מקבלים גרים מעמלק. הדברים עדיין סתומים, ונבאר בעז"ה.

יתר על כן יש את המהלך של גירות שמתגלה מכח יהודה בן גרים, שהיה גר הן מצד אביו והן מצד אמו. זה מגלה אבחנה יותר עמוקה של גרות.

מה מתגלה מכוחו של רשב"י, כאשר התגרה במלכות רומי, התגרות ברשעים, ומכח כך הלך יהודה בן גרים למסור את רשב"י למלכות ומכח כך ברח רשב"י למערה? יהודה בן גרים היה גר משני צדדים, מאביו ומאמו. ונמצא שכל תורתו

פחותה מבת שלשה בתוליה חוזרים - אור דלעת"ל

שהפסיק המציאות הקודמת והתחיל מציאות חדשה. קטנה פחותה מבת שלש, כיון שבתוליה חוזרים, כאילו לא נעשה בה שום פעולה. זה האור המתגלה בתורתו של רשב"י. זה האור שלוקח דבר קיים ומחזיר אותו בחזרה אל נקודת ההתחלה שלו.

כהן אסור להתחתן בגיורת. בגמרא יבמות (סח). אמר רשב"י יש אפשרות של חתן להנשא לגיורת באופן של פחותה מבת שלשה, כי בתוליה חוזרים (ונחלקו עליו החכמים).

זה רשב"י לשיטתו. ועומק הדבר, שהדבר חוזרת להתחלתה. 'גר שנתגייר כקטן שנולד דמי',

תורתו של רשב"י מכה התגרות מכל הצדדים

כאשר יש דבר הנגרר אחרי דבר - זה בבחינת אחוריים, 'אחרי'. אבל דבר הנגרר מכל הצדדים, שהוא בחינת 'בן גרים' - זה גורר מכל הצדדים.

בדוגמא שורשית לכך, כאשר העינים רואה, העינים נגררים אחרי מה שהוא רואה, אבל אם אינו רואה את הדבר אז העינים אינם נגררים אחרי הדבר. ורבי נחמן מברסלב אמר שבעקבתא דמשיחא יהיה טומאה כל כך שהאדם יכול לראות גם מאחוריו ולהגרר גם אחר דברים רעים שנמצא אחוריו. זה נקרא קליפה מכל הצדדים, כלומר, הוא נגרר מכל הצדדים.

בצד הקדושה, זה נקרא 'בן גרים' - מי שנגרר מכל צדדיו. הגילוי מכוחו של רשב"י הוא ההיפוך הגמור של כל הגררות דקליפה שנמצא באחרית הימים. בתורתו של רשב"י שמותר להתגרות ברשעים בעוה"ז, ששורש ההגרות הזו המשיך מכח בן גרים שהוא גר משני הצדדים - מתגלה מכח כך התגררות בכל צדדיו.

יהודה בן גרים היה גר משני צדדים. כאשר יהודה בן גרים הלך אצל למלכות רומי לספר להם את דברי רשב"י עליהם לגנאי, כפשוטו הוא בא לספר דברים רעים על רשב"י. אבל בעומק יותר, הרי רשב"י אמר את דבריו מכח שמותר להתגרות ברשעים, ואז כאשר הלך יהודה בן גרים אצל המלכות - הרי הוא עכשיו עשה את מה שעשה רשב"י, של התגרות ברשעים. הוא המשיך את ההתגרות של רשב"י על רומי.

אז מה נעשה מכח דברי רשב"י שמותר להתגרות ברשעים? דברי רשב"י האיר רק במקום שיש גר כפשוטו, כאשר יש רק צד אחד של גירות, אבל יהודה בן גרים שהיה גר משני הצדדים כאשר הלך אצל רומי הוא בא להתגרות ברשעים מכל צד! על שם כן הוא נקרא בן גרים כי הוא כולו מציאות של התגרות ברשעים. ומכח כך ברח רשב"י למערה - כלומר מכח כך השתלשל תורתו של רשב"י, מכח ההתגרות ברשעים מכל הצדדים.

רגרן דקדושה - אור אין סוף המתגלה מתורתו של רשב"י

האור הפנימי הגנוז בתורתו של רשב"י היא לא רק האור של 'מותר להתגרות ברשעים בעוה"ז'. אלא, בתורתו של רשב"י גנוז האור אין סוף, שאינו נגמר, אלא תמיד ממשיכה, עוד ועוד. זה נקרא רגרן בצד הקדושה, וזה מתגלה בתורתו של רשב"י מכח ה'מותר להתגרות ברשעים בעוה"ז'.

מכח תורתו של רשב"י, יש הגררות מכל הצדדים. וזה גורר את האדם לכל החלקים כולם (של התורה). זה הכח שמתגלה בתורתו של רשב"י.

כח התאווה דקלקול שורשה בכח ההגררות. מי שהוא תאוותן ביותר נקרא רגרן. הוא נגרר ונגרר עוד ועוד.

כל גר אותיות ר"ג, וכאשר יש הכפלה של אותיות ג"ר, זה בגמטריא ת"ו. כל תורתו של רשב"י מכח בן גרים, גר משני צדדים, הגררות מכל הצדדים, כלומר הגררות מראשית עד הסוף. זה הגדרת ת"ו, ת', הסוף, הגמר. אצל הרגרון, גם כאשר הוא מגיע לסוף של ת"ו, הוא ממשיך להגרר! (הן בצד הקלקול והן בצד הקדושה).

תיקון לעמלק - מכח תורתו של רשב"י

בטלים חוץ מפורים (ירושלמי) - זה האור שהיה גנוז אצל מרדכי.

מצד כך, התגרות של מרדכי בהמן זה לא היה התגרות כפשוטו. כי אם היה התגרות כפשוטו אז אין מקבלים גרים בעמלק ואין היתר להתגרות בו. אבל מכח ה'רגרון' דקדושה, שיש התגררות

"כי רגע באפו חיים ברצונו". מרדכי בגמטריא רגע, זה רע"ד בעם הכולל. זה שורש הכח של מרדכי להתנגד על המן. בני דור אמרו לו אתה מביא כלייה עלינו. בעומק הם אמרו למה אתה מתגרה ברשע, הלא אין מקבלים גרים מעמלק, וא"כ מה ההיתר להתגרות בו? אבל מרדכי היה אצלו את אור של רשב"י. לעת"ל 'כל המועדים

עוד ועוד בלי סוף, וגם כאשר מגיע לסוף יש עוד הגררות - זה הכח להאיר את אור הגררות דקדושה גם אצל עמלק עצמו. אין מקבלים גרים מעמלק - זה לשיטות רוב ראשונים, אבל לשיטת הרמב"ם, בדיעבד מקבלים גרים מעמלק. מהי שורש שיטת הרמב"ם, איפה הדבר נעוץ?

מדוע בעומק אין מקבלים גרים עמלק (לרוב שיטות ראשונים)? כי זה רק הגררות. וכאשר ההגררות מגיע עד סופה, שם עמלק אינו יכול להגיע - אבל כל זה מצד ההבנה הפשוטה של כח הגררות, שהיא הגררות 'אחרי' דבר. אבל מכח ה'גרגרן' דקדושה, שיש התגררות עוד ועוד ואין הפסק לאותה התגררות, זה אור אין סוף. "מלחמה לה' בעמלק מדור מדור", עמלק נלחם בבורא ית' כביכול מכח שאין לה סוף, אבל הכח הזה מאיר ומתקן את עמלק גופא! זה מתגלה מכח תורתו של רשב"י, שמאיר את הא"ס גם על עמלק -

מכח שמותר להתגררות ברשעים בעוה"ז.

רק בעוה"ז נאמר שמותר להתגררות ברשעים. הרי בעוה"ב מאיר הא"ס בגילוי, שם יש הגררות בלי קץ. מדוע רק בעוה"ז מותר להתגררות ברשעים? הרי עוה"ז הוא מצומצם ויש רק התגררות באופן של 'מים עוזבים מקום גבוה ויורדים למקום נמוך', ושם כאשר המים מגיעים למקום נמוך יש גבול לאיפה הם יורדים. אבל מכח עומק תורתו של רשב"י, יש דבר שנגרר ונגרר ונגרר.

זה האור אין סוף - שמאיר את תורת הסוד שנקרא 'חמרא מיגרר גריר'. מהי כפילות הלשון של 'מיגרר גריר', ולמה לא נאמר חמרא 'מיגרר'? כי מונח כאן הכח של 'גרגרן', גרירה אחר גרירה. זה הכח של סוד, חמרא, הגררות עוד ועוד, דבר שאין לה סוף.

רבי יהודה בן גרים - שורש תורתו של רשב"י

ומה חידש ר' יהודה בן גרים? רשב"י עצמו מחדש שיש להתגררות ברשעים, וזה מכח גירות כפשוטו כאשר יש רק צד אחד של גירות. אבל זה גורר את רבי יהודה בן גרים להמשיך את אותו מהלך של ההגררות. ורבי יהודה בן גרים לא רק המשיך את זה אלא הוא הוסיף בה עומק פנימי יותר, להתגררות ברשעים מכל הצדדים, ועל ידי כן גרם לכך שרשב"י ברח למערה ושם נתגלה כל תורתו של רשב"י.

זה נקרא יהודה בן גרים. בהבנה פשוטה, יהודה בן גרים עשה קלקול, שהלך אצל המלכות למסור את רשב"י איליהם. זה גירסת הגמרא לפנינו להרבה ראשונים, שנקרא יהודה בן גרים. אבל לפי גירסת התוספות, הוא נקרא רבי יהודה בן גרים. כי בצד התיקון, יהודה בן גרים הוא השורש לגילוי לתורתו של רשב"י.

ר' יהודה בן גרים המשיך את המהלך של רשב"י עצמו, שמותר להתגררות ברשעים בעוה"ז.

גל של עצמות

מת כפשוטו, אבל בעומק, הרי שורש התחיית המתים בא מעצם הלז. גל של עצמות הוא רקבון המוחלט, ויש כלל יסודי שכאשר הדבר מתגלה לגמרי, זה שורש הצמיחה של הדבר. דבר שמתגלגל, יש לה המשך ונגרר ונגרר עוד ועוד. זה נקרא גל של עצמות, העצמות מתגלגלים, זה כח 'מיגרר גריר' שמתגלה בתחיית המתים.

זה מדרגת ל"ג בעומר, לג אותיות גל, גל של עצמות, כוחו של רשב"י לעשות כל דבר לעצמות, לדבר המתגלגל עוד ועוד. וזה מכח עצם הלז.

מה קרה כאשר רשב"י יצא ממערה? ראה שכולם עוזבים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה, ונתן עיניו בכל אדם ונעשה גל של עצמות - הכל נחרב. במערה, מכח העץ חרוב והמעיון, מתגלה אצלו האור אין סוף, וכאשר יצא ממערה, אז עולם הזה הופך להיות חרוב.

אבל בעומק יותר, כאשר יצא ממערה, מכח תורת הסוד שהתגלה אצלו במערה, הוא גילה את ה'חמרא מיגרר גריר'. ואז כאשר הוא ראה עולם הזה, בכל מה שנתנו עיניהם נעשה 'גל של עצמות'. כפשוטו, זה עצמות של רקבון של אדם

מלוה מלכה - שורש תחיית המתים מכה גרגרן דקדושה

מג' סעודות שבת וכל אכילתו עכשיו במוצאי שבת הוא רק מכה 'מיגרר גריר', זה כח עצם הלז, גל של עצמות הוא כח המתגלגל מכה העצמות שהוא עצם הלז שהוא אכילת סעודת מלוה מלכה שהוא 'מיגרר גריר'.

זה שורש הכח של רשב"י שבכל מה שנתן עיניו, נעשה לגל של עצמות. בעלמא כאשר האדם רואה דבר בעיניו, העינים הם סרסורי עבירה, הוא נגרר לרע. אדם שלא נגרר לרע בראייתו - אז מה יש בראייתו? לגלות את הגררות דקדושה. הוא עורר את כח עצם הלז שמשם עתידין לחיות. הוא מעורר את כח הגררות דקדושה. זה עומק הגילוי של רשב"י, שאמר מותר להתגרות ברשעים בעוה"ז.

והשורש לכך - באור של מוצאי שבת.

אומרים חז"ל שהגוף קם בתחיית המתים מכה עצם הלז שלא נהנה מאכילה כל השבוע ורק מסעודת מלוה מלכה במוצאי שבת, כי כאשר בא מוצאי שבת יש קושי לאכול כי האדם כבר אכל ג' סעודות והוא שבע, וכאשר האדם אוכל סעודת מלוה מלכה, שלדינא זה לכתחילה מיד כאשר יוצאת השבת, בעומק, זה כי אחרי שעשה הבדלה ושתה יין, שהוא 'חמרא מיגרר גריר', עכשיו יש סעודת מלוה מלכה. אומרים רבותינו שבסעודת מלוה מלכה, רק עצם הלז נהנה ממנו, והגוף קם בתחיית המתים רק מכה עצם הלז.

האכילה של סעודת מלוה מלכה היא במדרגת 'מיגרר גריר'. בערב שבת יש דין לא לאכול הרבה כדי שהוא יכול לאכול סעודות שבת בתאבון, אבל במוצאי שבת להיפוך, כי האדם כבר שבע

מלוה מלכה - כח ההוספה על דוד

בן יהודה בא מיהודי ומגר. אבל כאשר משיח בן יוסף מצטרף למב"ד שחציו גר, זה מגלה הוספה שמוסיפים עוד צד של גר. זה הוספה למשיח בן דוד שהוא עיקר המשיח, וכאשר מתגלה בו הוספה, מתגלה בו לא רק גר מצד אחד אלא גר משני צדדים. זה נקרא יהודה בן גרים. זה שורש האור דלעת"ל, זה עומק הענין של גל של עצמות, כח התוספת.

לדינא כאשר האדם מסדר את שולחנו במוצאי שבת, יש לו להוסיף מאכל אחד למלוה מלכה. כפשוטו זה לכבוד הסעודה. אבל בעומק זה כח ההוספה שמתגלה ביוסף להוסיף על דוד.

ידוע מאד, בשבת יש ג' סעודות כנגד ג' אבות, ובמוצאי שבת יש סעודת מלוה מלכה כנגד דוד המלך. שם מונח סוד הגרים.

מצד שורשו של דוד ביהודה, יש רק צד אחד של גירות, מכה אמו, וזה הארת משיח. זה משיח בן דוד הבא מגרים, מצד אמו. אבל כידוע מאד יש משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, ויש את ההצטרפות יחדיו של התרי משיחין: "והיו לאחדים בידך". יוסף מלשון הוספה, כי יוסף מגלה הוספה כאשר הוא מצטרף ליהודה. מצד יהודה, משיח בא מיהודי, אבל משיח בא גם מגרים. מצד כך, משיח

גירות דלעת"ל - התחלה חדשה בכל פעם

בתולה, לאחר מכן היא בעולה, אבל לעת"ל בגאולה השלימה, תאיר אור שכל אשה בתולה חוזרים, בתולה שנעשית בעולה מיד בתולה חוזרים - זה אור דלעת"ל, זה האור שנגזו בדברי רשב"י. הרי בתולה גוררת יותר מאשר הבעולה. הכח של הגררות דקדושה של לעת"ל, כל בעולה מיד נעשית בתולה, שם האדם נגרר אחר הבתולה והיא נעשית בתולה ונגמר ההגררות אחריה אבל

אבל יתר על כן, יש עוד נקודת תוספת כאן.

הוזכר לעיל שיטת רשב"י שכהן מותר להתחתן בגירות כאשר היא פחותה מבת ג', כיון שבתוליה חוזרים. היה כאן בתולים שנסתלקו - ומאיפה הם חוזרים? לעניננו דידן, זה מכה ההוספה, שחוזר ומוסיף על דבר שהיה כאן ונסתלק.

יש כאן אור עמוק. עכשיו כל אדם שנושא

מיד חוזרת בתוליה ואז יש הגררות אחרי הגררות.

רשב"י נפטר בל"ג בעומר, ול"ב ימים שלפני כן הם בבחינת 'עינא וליבא' שהם שני סרסורי עבירה, הגררות דקלקול. אבל מיום ל"ג ואילך שמאיר כוחו של רשב"י לעשות ג"ל של עצמות, אז מאיר הכח שהלב לא נגרר לקלקול אלא מתגלה הראייה עליונה ועל ידי כן גוררים וגוררים את האור השלם בכל הבריאה כולה.

זה עומק ענין בן גרים, הגררות אחר הגררות עוד ועוד. זה עומק כוחו של רשב"י שמגלה הגררות עוד ועוד כל הזמן. זה נקרא כח ה'גרגון' דקדושה, אור אין סוף שמכוחה האדם כל הזמן הולך ונגרר אחריה בלי גבול. זה הארת גירות דלעת"ל, שכל פעם מתחילים מחדש, עוד פעם ועוד פעם. אבל זה לא יהיה הגררות מצד התחתון באופן של 'עינא ולבא הם תרי סרסורי עבירה',

יומא הילולא דרשב"י - הגררות דקדושה של הא"ס

זוהי עומק תאוותם של נשמות ישראל.

לג בעומר 023 מותר להתגרות ברשעים. תשפ"ב [נושאי השיעור: רשב"י, רשעים, צדיק, גמור, גורם, התגררות, הגררות, גר, גרגון, בן גרים, אור אין סוף, עמלק, המן, מרדכי, מלוה מלכה, גל של עצמות, משיח בן יוסף, הוספה, משיח בן דוד, חרוב, עינים, עולם הזה, עולם הבא, מזל, סוד, לוז, תחיית המתים, בתולה]

האור של רשב"י הוא אור שמכוחה האדם נגרר ונגרר בלי סוף. זה עומק המשיכה במעמקי הנשמות שנמשכות לאור תורתו של רשב"י. 'אע"ג דאיהו לא חזי, מזליה חזי' - וכאשר האדם רואה מכח מזל הוא נגרר. התכונה הזו במעמקי הנשמות יוצאת לחוץ, שרואים את ההגררות העמוקה, שנגררים ונגררים בהגררות שאין לה סוף.

יומא הילולא דרשב"י הוא גורר לנפשות לעולם פנימי. אין לכך הסבר שכלי מדוע בני אדם נמשכים. אבל כבר אמרו רבותינו: על תאוה לא שואלים שאלות, כי בתאוה האדם נגרר באופן למעלה מטעם ודעת. זה האור הפנימי של הילולא דרשב"י, ל"ג בעומר, שהנשמות במעמקים נגררים ונגררים, "משכני אחריך נרוצה". ועל ידי כן הוא גורר את כולם, אוגד את כולם, ומצרף את כולם. האור הזה מאיר את האור דלעת"ל של 'בן גרים', שמכח כך יהיה התחדשות בכל רגע, הגררות לאין סוף.

לג בעומר 023 מותר להתגרות ברשעים תשפ"ב
מספר שיעור בקול הלשון 33384039

בלבבי

קובר את בניו

בלבבי משכן אבנה

השיערים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

USA 605.313.6660 | ישראל 073.295.1245

לא מוגה כלל

תיקון קובר את בניו

יום הילולא דרשב"י - בחינת עיבור וקבר; שורש תורת הסוד של רשב"י

עוון, כתיב הכא 'בחסד ואמת יכופר עוון', וכתוב התם (שם טז, ו) 'ומשלם עוון אבות אל חיק בניהם'.
ובהקדם יש להבין את עומק דברי הגמרא, דהא פשיטא שכל יסורים באשר הם מכפרים (כמבואר בש"ל להי יומא בד' חילוקי כפרה), ואפילו הכי התנא העמיד במיוחד את ג' העניינים הללו - תורה, חסד וקבורת בניו, ובהכרח שיש בשלושתם עניין מסויים שגדול כוחו לכפר על עוונותיו של האדם, ונבאר העניין.

איתא בברכות (ה:), תני תנא קמי דרבי יוחנן, כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים וקובר את בניו, מוחלים לו על עוונותיו. אמר ליה רבי יוחנן בשלמא תורה וגמילות חסדים - דכתיב (משלי טז, ו) 'בחסד ואמת יכופר עוון', חסד - זו גמילות חסדים, שנאמר (שם כא, כא) 'רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד', אמת - זו תורה, שנאמר (שם כג, כג), 'אמת קנה ואל תמכור', אלא קובר את בניו מנין, תנא ליה ההוא סבא משום רבי שמעון בן יוחאי אתיא עוון

ג' הכפרות כנגד ג' האבות

בג' האבות - באברהם נמצאת מידת ה'חסד', יצחק מצאנו 'יסורים' דהיינו 'קובר את בניו', וביעקב מידת ה'אמת-תורה'.

שורש השורשים נמצא אצל הבל, שהוא הנברא הראשון בכריאה שנהרג, ובזה התקיים אצל אדם הראשון 'קובר את בניו'. והן אמת, בשורש המציאות התקיימו אצל אדה"ר כל ג' הדברים הנ"ל, שכן הגמרא אומרת (סנהדרין נה:): "ש"חסד עשה אדה"ר שלא נשא את בתו" והשאירה לקין. וכן תורה. נמצא שדברי התנא התקיימו כולם כבר בשורש בריאת האדם, דהיינו אצל אדה"ר עצמו.

והנה ידוע שכלל ישראל נוצר, מבוסס וקיים מכח שלושת האבות הקדושים, ממידתו של אברהם שהיא חסד. ממידתו של יצחק שהיא מידת הדין דהיינו 'יסורים' וממידתו של יעקב שהיא אמת. שורש היסורים שמצאנו ביצחק הוא בגוף העקידה, ואילולי היתה העקידה מתקיימת לבסוף היה אב"הם אבינו 'קובר את בניו'. הן אמת שהתגלה אליו מלאך מן השמים וציווהו "אל תשלח ירך אל הנער ואל תעש לו מאומה", אולם הכוונה הייתה שיצחק היה נשחט ואברהם היה קובר את בנו. נמצא, שג' הדברים הללו, שיפה כוחם לכפר על האדם, שורשם

שורש הצורך בכפרה בחטא אדה"ר

דרש ועוד]. אמנם נדון כרגע בסוגיית 'הקובר את בניו', ולזה בפשטות ישנם ב' שורשים:

א. יסורים של אהבה, כמו שנאמר על רבי יוחנן עצמו (שם): "דין גרמא דעשיראה ביר", וכמו שכתב רש"י (ברכות שם): "וגברא רבא כרבי יוחנן לא באו לו יסורין שאינן של אהבה" [וכ-נגדם, עשרת בני המן הם עשרה בניו שבאים מצד הקלקול].

ב. יסורים שאינם של אהבה, אלא עונש על מעשי עבירה מסויימים, וגם מהלך זה מבואר שם בגמרא.

ולא בכדי נאמרו דברים אלו אצל אדה"ר, שהרי כל העולם כולו צריך כפרה מחמת חטא עץ הדעת, שהוא שורש כל החטאים כולם, וממילא הדברים הם שורש תיקונו של אדם הראשון שימחלו לו על עוונותיו, ודו"ק.

כמו"כ מצאנו בחז"ל כמה מימרות העוסקות במי שמוחלים לו על כל עוונותיו (כגון העובר דבר עבירה ומתבייש בה (ברכות יב.), הבוכה על אדם כשר (שבת קה:), חולה שעומד מחוליו (נדרים מא.) העולה לגדולה והנושא אשה (רש"י בראשית לו, ג בשם המ

הסיבות למיתת הבנים כנגד חלקי הנשמה

עוד אמרו (ברכות ז.) שאע"ג שנאמר (דברים כד, טז) "לא יומתו בנים על אבות", אם אוחזים הבנים במעשי אבותיהם - נענשים גם על מעשיהם. ובכנים קטנים - אפילו אם אינם אוחזים במעשי אבותיהם (כמבואר ברמב"ם פ"ו מתשובה ה"א). טעם נוסף מבואר להדיא (שבת קה:): שמי שאינו בוכה על אדם כשר, לוקחים ממנו את בניו ובנותיו הקטנים.

עוד איתא בסוטה (יא.) "רב חסדא אמר, גמ"י רי כל השורף תבואתו של חברו אינו מניח בן ליורשו", מבואר דגם השורף את שדות חברו גורם לבניו למות. וכן אמרו (כתובות ח:): "דור שאבות מנאצים להקב"ה, כועס על בניהם ועל בנותיהם ומתים כשהם קטנים". תוצאת ניאוף של האבות הוא מיתת הבנים.

טעם נוסף נאמר במדרש (בר"ר פה, ג), "ר' יהודה בר סימון ורבי חנין בשם ר' יוחנן כל מי שהוא מת חיל במצוה ואינו גומרה קובר את אשתו ואת בניו", ועיין שם שלמדו זאת מיהודה שמתה בת שוע אשתו וער ואונן בניו.

לסיכום נמנו עד עתה ט' חטאים, נדרים, ביטול תורה, מזוזה, ציצית, שנאת חינוס, חטאי אבות ביחס לבניהם הקטנים, מי שאינו בוכה על אדם כשר, השורף שדות חברו, המתחיל מצוה ואינו מסיימה.

ה' שמות הנשמה ומקום חלקיה באדם

שדור שאביו ואמו מנאצים להקב"ה, הקב"ה כועס על בניהם והם מתים, ובחינות אלו הן כנגד ה'נפש' שמקומה בכבוד.

המדרגה השניה היא 'רוח' שמשכנה בלב. מקום 'שנאת חינוס' הוא בליבו של האדם, ובשעה שהאדם חוטא ב'ליבו', הוא פוגם בבחינת הרוח, וכנגד עון זה ג"כ בניו מתים.

המדרגה השלישית היא 'נשמה' הנמצאת במח. מצות תלמוד תורה מיוחדת לכח המחשבה שבאדם, ובשעה שאדם מתבטל מן התורה, הוא פוגם ב'נשמה', וכנגד זה מתים בניו.

עוד אפ"ל בהא דאמרו חז"ל שגם מי שאינו בוכה על אדם כשר בניו מתים. שהנה ידוע שהבכיה היא מה'עין', ועניינה של 'עין' הוא 'עיון', כח ההתבוננות

מעשה יש להתבונן אלו חטאים מביאים לכך שהאדם קובר את בניו, והדבר מפורש להדיא בסו"גית הש"ס (שבת לב:): "רבי אומר: בעון נדרים בנים מתים כשהם קטנים וכו' תנו רבנן, בעון נדרים בנים מתים דברי רבי אלעזר ברבי שמעון, רבי יהודה הנשיא אומר בעון ביטול תורה וכו' אלא למאן דאמר בעון ביטול תורה, מאי קראה, דכתיב (ירמיהו ב, ל): 'לשוא הכיתי את בניכם מוסר לא לקחו', רב נחמן בר יצחק אמר למאן דאמר בעון נדרים נמי מהכא 'לשוא הכיתי את בניכם', על עסקי שוא וכו' פליגי בה רבי חייא בר אבא ורבי יוסי, חד אמר בעון מזוזה [ואיתא בירושלמי (מגילה ד, יב) באדם שנטל את מזוזתו ביתו וקבר את בניו, וכעין זה גם בב"מ קה:]: וחד אמר בעון ביטול תורה וכו', פליגי בה רבי מאיר ורבי יהודה, חד אמר בעון מזוזה, וחד אמר בעון ציצית. בש"למא למאן דאמר בעון מזוזה, דכתיב (דברים ו, ט), 'וכתבתם על מזוזות ביתך' וכתיב בתריה 'למען ירבו ימיכם וימי בניכם' אלא למאן דאמר בעון ציצית, מאי טעמא, אמר רב כהנא ואיתימא שילא מרי, דכתיב (ירמיהו ב, לד) 'גם בכנפיך נמצאו דם נפשות אביונים נקיים' וכו'. תניא, רבי נחמיה אומר בעון שנאת חינוס מריבה רבה בתוך ביתו של אדם ואשתו מפלת נפלים ובניו ובנותיו של אדם מתים כשהם קטנים'. עיי"ש עוד.

והנה, ידוע מאמרם ז"ל (מנחות כט:): שהעולם הזה נברא באות ה' ובעוה"ב באות י', ועל כך נאמר הפסוק (ישעיהו כו, ד): "כי ביה ה' צור עולמים". וב' ריש ברכות (ט:): אמרו, שה' פעמים אמר דוד המלך 'ברכי נפשי' כנגד הנשמה. כידוע, יש לנשמה גם ה' שכבות והם 'נפש', רוח, נשמה, חיה ויחידה'. באופן כללי ה'נפש' נמצאת בכבוד, ה'רוח' בלב, ה'נשמה' במח, ה'חיה' בבגדים וה'יחידה' בכיתו של האדם.

לפי זה, אפשר לומר שחז"ל סידרו את הסיבות מחמתן מתים בניו של אדם, כנגד אותן הבחינות של הנשמה, וכדלקמן.

הנה ידוע בברכות (סא:): ש"כבוד כועס". ואמ"ר ר' ז"ל (ב"ב קטז:). שכל מי שאינו מניח בן ליורשו הקב"ה מתמלא עליו עברה, וכן מה שהובא לעיל

כהן הדיוט וח' בגדי כה"ג), שה' בגד דמצוה' השייך לכל יהודי הוא ציציית והמבטלו מבטל את צד השלמות והתיקון שבמדרגת הבגדים, והיינו בחינת חיה, כד' לעיל.

המדרגה החמישית היא 'חידה' והיא ב'ביתו' של אדם, והמצוה שבבית היא 'מוזוה', ולכן מי שאינו זהיר במוזוה - בניו מתים.

נמצא שהועמדו ה' עבירות שגורמות לבניו של אדם למות כנגד ה' חלקי הנשמה, ועתה נרחיב הסוגיה ונעמוד על שורשיה.

בחסרון שנוצר בכריאה מחמת פטירתו של אותו אדם כשר זהו גם פגם ששייך למחשבה ולמח, ומחמתו בניו של אדם מתים. מכל מקום, גם סיבת הבכי על אדם כשר היא משום שאותו 'אדם כשר' דבק בשורש התורה שבו, ונמצא ששורש העניין הוא ביטול תורה [וכידוע, מצאנו בראשונים (עיין ב"י או"ח סי' מז) מי שסובר שמצוות תלמוד תורה מתקיימת אפילו במחשבה, וזוהי מצוה המיוחדת לכח המחשבה].

המדרגה הרביעית היא 'חיה' שמתקיימת ב'בגדים'. כנגד חלק הנשמה שבבגדים, מי שמתר' של במצות ציצית - בניו מתים. ועוד י"ל בזה שישנה בחינה דומה לבחינת 'בגדי כהונה' (שהם ד' בגדי

יחס 'אב-בן'; שורש המיתה באב

מי שמת לו בן בחייו נקרא 'שכול'.¹

שורש השכול טבוע בכך שמידת היסוד, שהיא כח ההולדה של האדם נקרא 'כל', וכמאמר הפסוק (דה"א יא כט, יא) "כי כל בשמים ובארץ". בשעה שכח ההולדה עצמו נפגם, נקרא הדבר 'שכול'.²

¹ יש משעה בשם גורי האר", באותו אדם שהתפלל בנוסח אשכנז, הוא היה מתפלל תפילת אתה חונן לאדם דעת חוננו מאיתך, דעה בינה והשכל. במקום השכל הוא אמר שיין ימנית. לשון של שכול. זה נקרא שכול. שכל לשון שכליות שנפל, הקרא שכול. כי שורש הבן במוח האב, ומיתתו מיתת השכל. ונהפך שכל לשכול.

² שורש הדינים ש"כ, כנודע. וזהו 'שכול' שכ - ול, היינו שיש לו שורש ש"כ דינים ותולדותם שכול, שכ - ול. ומקום חלות הדינים במדרגת 'כל'.

סדר הבריאה הוא 'אב, אם, בנים', בנים הם ההמשך של האב והאם, ויש בזה יחס כפול. מחד גיסא אמר רבי יוחנן (תענית ה.) "מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים". נמצא שכשהבנים הם 'חיים' גם האב נקרא 'חי', מאידך מצאנו ביע' קב שאמר (בראשית לו, לה), "כי ארד אל בני אבל שאולה" ופירש"י (בשם המדרש) "סימן זה היה מסור בידי מפי הגבורה אם לא ימות אחד מבני בחיי מוב" טח אני שאיני רואה גיהנום", והיינו שאם 'זרעו' הוא בבחינת 'מת', הרי שגם יעקב אבינו הולך אחר זרעו, וגם הוא בבחינת 'מת'.

עתה נוסף ונעמיק רובד נוסף.

שכול ושיכל בחינות תיקון וקלקול

באופן אחר שמשמעותו אחת אפ"ל שכמו שב'שיכל את ידיו' פירושו 'הפך' את ידיו, הניח את שמאל במקום של ימין, ואת ימין במקומה של שמאל ה'שכול' ג"כ הוא היפוך סדר הבריאה, דמצד צורת בריאת העולם 'בנים קוברים את האבות' ולא 'אבות קוברים בנים' (כמבואר בב"ב קח.), אם כן, בשעה שמתקיים בבריאה היפוך של הסדר, נקרא הדבר 'שכול'.

מיתה, 'מותו ולא בחכמה'.

אולם ביתר עמקות יש בזה ביאור נפלא. שורש המילה 'שכול' הוא שורשו ג"כ של 'שיכל' את ידיו הנאמר ביעקב בשעה שביקש לברך את אפרים ומ' נשה, בניו של יוסף. נמצא, שמכח מה שיוסף היה חי ונולדו לו בנים, היה גם הכרח ל'שיכל את ידיו', מה שאין כן אם יוסף היה אכן מת, שאז לא היה יכול להגיע לכלל 'שיכל'. נמצא ש'שכול' הוא 'בי' טול השיכל'.³

³ שיכול מלשון 'חכמה' כמ"ש בתרגום 'אחכימן', והפכו

שורש המיתה באב

ובאופן אחר ניתן להסביר דהנה במערכת העור' נשים 'בידי שמים' ישנם ג' מיני עונשים - מיתה

דוקא ב'אבר חי' ו'משמש מת בעריות - פטור" (יב- מות נה): דאין זה שימוש שיכול להביא להולדה, אולם ס"ס סדר הדברים הוא שבתחילה האבר חי ואח"כ נעשה אבר מת, ואפ"ל שזוהי הבחינה הדקה של 'אדם מקבר את בניו', שכן כח ההולדה שלו היה חי ואח"כ נעשה מת, ומכיוון שהענף נידון אחרי השורש, הרי שכשהשורש מת, ממילא מתים כל ענפיו. הבחינה הראשונה והשורשית של הדבר היא בעצם כח ההולדה, שאחרי שהאדם משתמש בו, נעשה כח ההולדה 'מת'.

י ניכר שזו תשובת שאלה, לכן זה בהערה, להחלטת המערכת. שורש מציאות זו של 'שורש וענף' התקיימה אצל אדה"ר גופא. אדה"ר אכל מעץ הדעת, אולם לא רק הוא גורש ונגזרה עליו מיתה, אלא גם על קין והבל. סיבת הדבר היא משום שאדה"ר הוא השורש, בניו הם ענפיו. דין המוות שחל באדה"ר חל גם בבניו, ודו"ק.

בחינת ה'מיתה' של רשב"י ובנו

מ'ים חיים', והם משורש 'רבי יוחאי' (לשון 'חי'). אם כן נמצא, שהתגלה לרשב"י 'מעין חיים' והוא היה מכח 'יוחאי' אביו, וכידוע שגם רשב"י עצמו נקרא לפעמים בשם 'רבי שמעון', ולעיתים גם 'בן יוחאי' (ובמדרש ובזוה"ק נקרא לפעמים רק 'בר יוחאי', בלי להזכיר את שמו כלל). וגם בשמו של 'רבי יוחאי' פעמים שנקרא 'יוחאי' ופעמים 'יוחי', שהוא ממש לשון 'חי'.

ומבואר מכאן היסוד שהבאנו בתחילה, שרשב"י נמשך אחרי ה'חי' שבאביו 'רבי יוחאי', וכך גם לאידך גיסא, כשחל באב שם 'מיתה', היא משפ"י עה גם על הבנים, דמכח מה שהמשיך רשב"י חיים מאביו, היה יכול גם להעבירם במערה אל ר"א בנו. מ"מ שורש המציאות שאדם מקבר את בניו היינו משום שישנה המשכה של המיתה שחלה בו עצמו, וכמו שנתבאר.

בידי שמים, כרת וערירי, ומבואר בגמרא (מו"ק כח). שכרת הוא עד גיל ששים, ובירושלמי אמרו (ביכר ר"ס ב, א) שכרת הוא בגיל חמישים. בפשטות 'כרת' היינו שהוא מת ושבניו מתים גם כן, אולם תוס' מביא (שבת כה. ד"ה כרת) את שיטת ריב"א שדין כרת זה שגם בניו מתים נאמר רק כמי שכתוב בו בתורה 'ערירי', אולם אם נאמר 'כרת' בלבד, אין בניו בכלל העונש. אולם תוס' (שם) חולקים על פירוש הריב"א, ועיין שם היטב.

המהר"ל מעמיד הגדרה כי הבן הוא המשכת המציאות של האב. אם חלה באב מיתה, אותו המ" וות עצמו חל גם בבן. נמצא שאין זה עונש נפרד לבן, אלא משום שהוא ממשיך של האב אותה המ" תה עצמה חלה גם בו.

יש להסביר זאת דהנה ידוע שכח ההולדה הוא

וכן מצינו שכשרשב"י נכנס למערה עם בנו. היו מתכסים בחול עד צווארם, ומנהג זה היה בבחינת "רצונך שלא תמות, מות עד שלא תמות" (שע"ת ב, יז). נמצא בכל אופן שרשב"י 'קבר' את ר"א בנו¹, אמנם זו הייתה בגדר קבורה דתיקון ולא דקלקול שהיא בבחינת 'מקבר את בניו', והדברים פשוטים. זאת ועוד י"ל שהרי ר"א מצד עצמו לא היה צריך להיות במערה, שהרי לא עליו נגזרה גזירת המיתה של הרומאים כמבואר במסכת שבת (דף לג.), וכל סיבת היותו במערה הייתה בגלל אביו, וביאורם של דברים הם כפי שאמרנו שגזירת המיתה שבאב חלה בבן כמו שהענף נגרר אחרי השורש.

עוד יש להוסיף, שבגמ' שם מסופר שכשהיה רשב"י במערה נברא לו חרוב ומעיין. ו'חרוב' הוא מלשון 'חירובא', דהיינו חורבן, ומעיין כידוע הוא² כיסה את בכחול, הוא מעין קבורה.

מיתת בנים בחיי אביהם - בחינת התיקון והקלוקל

מחמת חטאו של אהרן הכהן (כמבואר ברש"י) (דברים ט, כ): "להשמידו - זה כילוי בנים... ואתפלל גם בעד אהרן - והועילה תפילתי לכפר מחצה, ומתו שניים ונשארו השניים". אולם זוהי דעה אחת, ולרוב השיטות לא זו היתה סיבת מיתתם.

אמנם לפי דעה זו, שורש החטא של אהרן שחל

אלא שמעתה יש להבין כמה סוגיות. בתנ"ך מצאנו כמה שקברו את בניהם בחייהם, מצינו באהרן הכהן ששכל את בניו נדב ואביהוא ביום חנוכת המשכן, והתקיים בהם "ונקדש בכבודי" (שמות כט, מג), ובחז"ל נאמרו דעות רבות מדוע נפטרו נדב ואביהוא, מצאנו דעה אחת שהם מתו

חלקי נשמה וכנגדם החטאים השייכים אליהם. אצל אהרן הכהן היתה מיתת הבנים בעלת כפל משמעי עיוות. מחד גיסא - היא היתה משום העגל, והיינו בחינה של החטא גורם. מאידך - היתה זו מיתת נשיקה, שכל עניינה יסורים של 'אהבה' שהיא 'אחד' והיא מחמת רוב קרבתם לפני ה' (כמיתת נשיקה נעשה האדם 'אחד' (יחידה) עם בוראו). ומצינו עוד דוגמאות לשיכול בנים והדוגמא השלמה של מציאות זו היא באיוב, ששכל את כל בניו ובנותיו, והוא הדוגמא והמשל ל'תכלית היסורים' בעולם הזה.

דוק ותשכח כי כל 'נשיקה' היא 'חיכוך' בשפתיים. כבר נאמר "סכותה לראשי ביום נשק" (תהלים קמ, ח), דהיינו ביום בו תהיה מלחמה, וזאת משום ש'מלחמה' היא 'חיכוך' בין שני הצבאות הלוחמים זה בזה.

מיתה וקבורה בדרך תיקון

מה' וכביכול אברהם קובר אותו עוד בחייו - זאת אפוא הזכות העצומה שכלל ישראל להנה ממנה עד סוף כל הדורות. זהו 'מקבר את בניו' דתיקון. מכל מקום חזינן שאצל יצחק אבינו מתגלה השורש של 'קובר את בניו', והקבורה הזו גופא היא 'יסורים של אהבה' בתפיסה היותר עליונה ששייכת.

יתר על כן יש לומר שהנה הגמרא הביאה ש'בחסד ואמת יכופר עוון', וקיי"ל (סוטה יד.) שה' תורה "תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים", תחילתה גמילות חסדים במה שהקב"ה עשה לאדם וחיה כותנות עור. הצורך בכותנות אלו היה חטא עץ הדעת, שאז נגזרה עליהם מיתה, ו'סופה גמילות חסדים' היינו מה שנאמר "ויקבור אותו בגי" (דברים לד, ו), שהקב"ה עשה 'חסד של אמת' עם משה רבינו. משה רבינו הוא מקבל התורה, ובקבורתו מתגלית הבחינה הנכונה של התורה - גמילות חסדים. מתוך כלל 'בניו' של הקב"ה, משה רבינו הוא הבן המובחר מתוך כל עם ישראל. בקבורתו של משה רבינו מצטרפים כל ג' הדברים שמכפרים על האדם - תורה, חסד וקובר את בניו.

בקבורת משה רבינו הצטרפו כל ג' היסודות דלעיל, וגם אצל אדה"ר התבאר שהצטרפו כל ג' העניינים. וגם את אדה"ר הקב"ה כיסה בכתנות עור. הכיסוי אצל משה רבינו היה קבורה של ממש,

בבניו הוא מה שעשה להם את העגל כנאמר (שמות לב, כא). "מה עשה לך העם הזה כי הבאת עליהם חטאה גדולה", שורש החטא הוא עשיית העגל, וחטא העגל הרי היה החטא שהחזיר את המיתה לעולם (כמו שדרשו חז"ל (שמו"ר טז, כד) על הפסוק "אכן כאדם תמותון" (תהלים פב, ז)). ולפ"ז מובן שכיון שאהרן הכהן החזיר את המיתה לעולם, חלה המיתה בבניו דייקא.

אולם נראה כי יש חילוק בין מה ששאר בנ"א מקברים בנייהם, למה שאהרן קבר את נדב ואביהוא. נדב ואביהוא מתו 'מיתת נשיקה', והיינו שזו בחינה עליונה של 'מקבר את בניו', ולא בחינה תחתונה כפי שהיא מתקיימת אצל שאר בני האדם. וכדוגמת ר' יוחנן שקבר עשרה בנים, וכמבואר שהיו אלו יסורים של אהבה. אמנם אצל רוב בנ"א, קבורת הבנים היא משום חטאי האב, וכדלעיל שנתבאר שישנם ה'

ויבואר עוד שהנה כבר נתבאר לעיל שבגמרא מנו ג' דברים שמכפרים על האדם - 'תורה', חסד ומקבר את בניו', והם כנגד 'אברהם (חסד), יצחק (גבורה-דין) ויעקב (תורה), וחז"ל נקטו בשינוי לשון, שהרי בחלק מהפעמים נקטו 'אינו מניח בן ליורשו', ולעיתים נקטו בלשון 'בניו מתים' או 'קובר את בניו' [ויש בזה אריכות גדולה בשפת אמת' (לא מצאתי)]. דהיינו, יכול להיות שהוא 'קובר את בניו' או 'בניו מתים' אך לא כל בניו, וכן יתכן (כמבואר בתוס' ברכות שם ביחס לרב יוחנן עצמו ומקורם בגמרא בקידושין עא.) שיהיו לו בנות. כמו כן יתכן שלא יהיו לו יורשים כלל. נמצא שחז"ל כללו בלשונותיהם את כל הדרגות והשלבים של חלות המיתה בבנים.

בגמרא דידן הלשון הוא 'קובר את בניו', וכאמור - שורש הדבר מוטמע בעקידת יצחק, אלא שבעקידה דה היה זה מצד התיקון. שורש התיקון מגיע למדרגה גבוהה מאוד עד שאמרו חז"ל (תנחומא וירא כג) שאצל יצחק אבינו לא נאמרה 'זכירה' בפסוק משום ש'אפרו צבור ועומד על גבי המזבח', וממילא לא שייכת כלפיו שכחה. נמצא שמה שנשאר לכלל ישראל לדורות עולם הוא דוקא ה'קבר' של יצחק, שם הופך הגוף ל'עפר', [וכידוע (חולין פח:), ש"אפר אקרי עפר ועפר אקרי אפר" שכן א' וע' מתחלפים במקומות הרבה], ומעתה עד כמה שיצחק באמת 'עולה תמי'

מובהק מצד עצם יצירתו, ומשה רבינו השקול כנגד כלל ישראל הוא ה'בן' בדעת והשגה שכלית.

והכיסוי של אדה"ר היה בכותנות עור, אבל הצד השווה הוא שהקב"ה 'קובר את בניו' ומכסה אותם. וביותר שאדה"ר הוא יציר כפיו, והיינו ה'בן' היותר

ב' בחינות ב'קבורת רשב"י' במערה

נו בגיא ונמצא שהתקיים אצלם צירוף ב' הבחינות, לבישת הבגדים היתה כצורת הכיסוי של אדה"ר, והכיסוי בחול היה בבחינת הקבורה בחול שקבר הקב"ה את משה רבינו (אדה"ר היה 'מתפלל', הן על הגשמים, הן על יום השבת, הן על התשובה. בזמן ה'תפילה' הם היו לבושים בבגדים, בבחינת אדה"ר. משה רבינו הוא 'מקבל התורה', וכשלמדו תורה היו מכוסים בחול, בבחינת הקבורה של משה רבינו).

הנה, ידועים דברי הגמרא (שבת לג:) שכשהיו במערה "הווי משלחי מנייהו, והווי יתבי עד צוארייהו בחלא, כולי יומא גרסי, בעידן צלויי לבשו מיכסו ומצלו, והדר משלחי מנייהו כי היכי דלא ליבלו". נמצא שהיו זמנים בהם היו מכוסים בחול, וזמנים בהם היו מכוסים בבגדים. מה נפלא הוא ש'חרוב-מעייין' שנבראו לצורך רשב"י ובנו עולים בגימט' ריא משה (עם הכולל). ואפש"ל ששורש הכניסה של רשב"י למערה הוא מה שהקב"ה קבר את משה רבי

עניין ה'אבק' ושורשו אצל יעקב אבינו

רשב"י אמרו "נעשה אדם נאמר בעבורך". נמצא שרשב"י דייקא הוא מעין ה'דמות דיוקנו' של יעקב, ועל כן גם הוא מי שנאבק בצאצאי עשו).

אמור מעתה, יעקב נאבק בשרו של עשו, בבחינת 'אבק' שהוא 'אות ברית קודש' וחז"ל (חולין חולין צא). אומרים שהיו מעלים אבק ברגליהם עד כיסא הכבוד. עוד אמרו (שם) שדמות דיוקנו של יעקב אבינו חקוקה בכיסא הכבוד. אם כן, העלאת ה'אבק' היתה עד לנקודת השורש, שהיא חקיקת דמותו של יעקב אבינו. נקודת השורש של יעקב אבינו היא 'מה זרעו בחיים אף הוא בחיים', ונקודת השורש של עשו הרשע היא "הנה אנכי הולך למות" (בראשית כה, לב). יעקב הוא 'איש החיים' ועשו הוא 'איש המוות', זה לעומת זה.

דרך רמז אפשר לומר בזה עניין נוסף. 'אות ברית קודש' הוא ר"ת 'אבק'. 'קובר את בניו' הוא ג"כ ר"ת 'אבק', אמנם שלא באותו הסדר, אך היינו הך. ביאור הדבר הוא שהמציאות של 'קובר את בניו' באה לעולם בגלל קלקול ב'אות ברית קודש'.

על יעקב אבינו נאמר בתורה "ויאבק איש עמו" (בראשית לב, כה), ואמרו חז"ל (תנחומא וישלח ח), ששרו של עשו הוא שנאבק ביעקב אבינו דורות אחרי כן. גם רשב"י היה צריך לברוח למערה בתקופת גלות רומי, וזאת משום שדיכר בגנות המלכות. דהיינו, רשב"י ממשיך את דרכו של יעקב אבינו. יעקב נאבק בעשו, רשב"י נאבק בצאצאי עשו (חז"ל אמרו שדמות דיוקנו של יעקב כעין שופריה דאדה"ר. על

יוסף עומד כנגד עשו

יוסף חי" (בראשית מה, כו) התברר שיעקב אבינו אינו 'קובר את בניו' ('אבק'), (אלא אדרבה - מה זרעו בחיים אף הוא בחיים, והתברר שכל החיים של יעקב אבינו גובר על 'הנה אנכי הולך למות' של עשו).

אלא שאם כן, חסרה נקודת התיקון שאמר רבי יוחנן של 'חסד-תורה-מקבר את בניו'. אמנם, היסורים שב'מקבר את בניו' מתגלים בפשטות בעצם אותן כ"ב שנה שיעקב היה סבור שיוסף מת. וביתר עמקות י"ל שבא התיקון במה שיעקב 'שיכל את

מעתה בואו חשבון. הנה הכח להילחם בעשו הוא על ידי יוסף, הנקרא בלשון חז"ל 'שטנו של עשו', כשחשש יעקב שיוסף מת פירושו שיעקב חשש שעשו התגבר על כוחו של יוסף, וממילא יוסף מת. נמצא ש'כי ארד אל בני אבל שאולה' שאמר יעקב פירושו בחינת ה'הולך למות' של עשו.

וכשיעקב התגבר על עשו, וזאת באמצעות יוסף הצדיק, שהוא 'אות ברית קודש' ('אבק'), אמר, "עוד

שכס אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחר-
בי ובקשתי", וידועים דברי התרגום (שם) ש'בחרבי
ובקשתי' פירושו 'בצלתי ובעותי'. עיקר מדרגת
התפילה היא בתפילת שמו"ע, בה יש ח"י ברכות.
התפילה עניינה לתקן מ'חרוב' ל'חי' כמבואר בדברי
רבותינו. תפילה היא מהדברים העומדים ב'רומו
של עולם" (ברכות ו:), משום שעניינה להעלות
מה'חרוב' לעולם של 'חיים'.

כוחו של רשב"י כנגד מדרגת המיתה שהיתה ביוסף

על קידוש שמו מתפשט למיתה על קידוש ה'
אצל הבנים, בבחינת מיתת נדב ואביהוא, וזו
הנקודה שמעוררים ב'אחד' שבק"ש - מסירות
נפש על יחוד שמו יתברך, באופן שיכול להת-
פשט אל הבנים, שהם ענף מן השורש. כשיעקב
אבינו פוגש את יוסף הוא קורא ק"ש, ובוזה הוא
מברר שאותה ההו"א שהיתה במשך כ"ב שנים
שיוסף מת, היא עתה 'מיתה דקדושה', מסירות
נפש לשמו יתברך. נמצא שישנו מצב של מסי-
רות נפש בפועל, וישנו מצב של מסירות נפש
בכח בלבד. כשיעקב אבינו היה סבור שיוסף
מת - היה זה רק בכח ולא בפועל, שהרי למע-
שה יוסף היה חי. כשיעקב פוגש את יוסף הוא
קורא ק"ש, שהיא שורש המיתה הגמורה, ומו-
סר נפשו ב'אחד', גם מסירות זו איננה בפועל
אלא בכח. את הנפילה של כ"ב השנים שבהם
היה סבור יעקב שיוסף מת, העלה יעקב בק"ש
שקרא כשראה את יוסף. אותו הכח מתגלה גם
אצל רשב"י במערה, כשהוא מפסיק לק"ש.
מסירות הנפש של רשב"י בק"ש מתגלה אצל

¹ ואפשר להוסיף שהרי ר"ע היה האב בחכמה של רשב"י
(גיטין טז.). אם כן, כשמסר ר"ע נפשו בפועל כשסרקו בשרו
במסרקות של ברזל, והיה קורא ק"ש ויצאה נשמתו ב'אחד'
(ברכות סא:), השפיע הדבר על 'בנו-תלמידו', דהיינו רשב"י,
שמסר נפשו במערה. הערת אחד התלמידים.

ידיו' כשברך את בניו של יוסף הצדיק (בתרגום 'אח-
כימנון' לשון חכמה. וזה 'חכמה תחיה בעליה'). כשברך
יעקב את אפרים ומנשה, הפך יוסף לשני שבטים
כמו שאמר יעקב בברכות (בראשית מה, ה) "אפרים
ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי", כל ברכה שברך
יעקב את בניו, היתה בבחינת 'שבט אחד' ורק אצל
יוסף הם הפכו לשני שבטים. יוסף הוא במדרגת
'שניים' וכמו שאמר יעקב (שם, כב) "ואני נתתי לך

כוחו של רשב"י במערה הוא אותו הכח של יוסף
שהיתה הו"א שהוא מת, אך נשאר במדרגת חי.
שורש נקודת עלייתו של יוסף היתה במה שיעקב
שיכל את ידיו (עליה ממות לחיים). עתה אפשר להבין
עניין נפלא. בשעה שהיו לומדים הם היו מכוסים
בעפר, בבחינת "פת במלח תאכל, מים במשורה
תשתה, על הארץ תישן, חיי צער תחיה ובתורה את
עמל" (אבות ו, ד). כשהיו מתפללים - היו מתכסים
בבגדים. תוס' הקשה למה היו מתכסים הרי רשב"י
וחבריו היו פטורים מן התפילה והיו חייבים רק
בק"ש, ואם כן צ"ל שכיסוי הבגדים היה לצורך ק"ש.
כשיעקב אבינו פוגש את יוסף בנו הוא לא נשקו
משום ש"היה קורא קריאת שמע" (רש"י בראשית מו,
כט בשם חז"ל). אותה בחינה של ק"ש של יעקב אבינו
כשהוא פוגש את יוסף (ומתברר ש'מה זרעו בחיים אף
הוא בחיים', וכח המיתה של עשו לא התגבר עליו), היא
הק"ש של רשב"י במערה, בה היה בבחינת 'קבור'
בחול עד צווארו, ולמד תורה.

לפי זה נ"ל שה'חרבי וקשתי' שהם 'בעותי וצ-
לותי' היינו ק"ש, והיא היא מדרגתו של רשב"י
במערה. עומק כוונת ק"ש היא למסור נפשו
ב'אחד', והיינו 'מיתה דקדושה'. ו'כרת ועירי'
הוא צד הקלקול, דהיינו מיתה שמתגלה באב
ומתפשטת בכך. עקידת יצחק היא מיתה דק-
דושה שמתגלה בכך, ומסירות נפש של אדם

כוחו של רשב"י לפטור את העולם מן הדין

ירמיה משום רבי שמעון בן יוחי יכול אני לפטור
את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד
עתה", בפשטות, הכח לפטור את העולם כולו מן

נבאר את מדרגת מסירות הנפש של רשב"י, על
מנת לקרב הדברים אל הדעת ואל הלב.

אמר בגמרא (סוכה מה:): "ואמר חזקיה אמר רבי

מי שדבק באותה בחינה שהיא ה'בכח', יכול לפטור את העולם כולו מהדין, שהוא ה'בכח' רק הבריאה. אשר על כן רשב"י וחבריו מפסיקים רק לק"ש ולא לתפילה, שכן ק"ש היא מסירות נפש, והיא 'מידת הדין' בה חשב הקב"ה לברוא את העור' לם בתחילה, אך אינו מפסיק לתפילה שהיא 'חיי שעה'. (והיינו המציאות כפי שהיא אחרי שיתוף מידת הרחמים).¹

¹ ה.ה. ויש להוסיף, המעשה בר"ע שסרוקו את בשרו במסרוקות של ברזל, דהיינו מס"נ על יחודו יתברך, וכששאל משה רבינו 'זו תורה וזו שכרה', השיבו הקב"ה 'כך עלה במחשבה לפני', וביארו המפרשים שהיינו 'ביקש הקב"ה לברוא את העולם במידת הדין'. ועוד יש להוסיף, שמתוך האבות הקדושים, יעקב אבינו הוא שביקש 'והיה ה' לי לאלוקים', דהיינו שה' רחמים יהיו אצלו בפועל מידת הדין, כמו שמסביר הספורנו שם להדיא.

השייכות של 'רחם' ל'קבר' ומציאותה אצל רשב"י

נר דלוק על ראשו ומלאך מלמדו את כל התורה כולה, וגם רשב"י זכה ללמוד במערה את תורתו מפי אליהו הנביא.²

אצל רשב"י הכל הוא בבחינת 'בכח'. רשב"י מתקן את 'ראה שאין העולם מתקיים' שנאמר במע' שה בראשית, ולכן הוא יכול לפטור את העולם כולו מן הדין. הקב"ה שיתף את מידת הרחמים, שהם מלשון 'רָחַם', ולכן יכול רשב"י לפטור את העולם כולו, שכן הוא עצמו נמצא, כביכול, בתוך ה'רחם'. רשב"י היה במערה י"ב שנים ואח"כ עוד י"ב חודש. העיבור השלם הוא י"ב חודשים, ולכן אצל רשב"י נעשה תיקון העיבור.

² לעיל התבאר ש'מעין-חרוב' עולה בגימטריה 'משה'. אצל משה רבינו מוצאים אנו כי ב'תחילתו' אחרי שהיה עובר במעי אמו, היה מוצפן עוד ג' חודשים, ולאחר מכן היה בתיבה ביאור. ו'ב'סופו' - לא ידע איש את מקום קבורתו. כל אדם מתחיל ב'קבר' (רחם), ובהמשך מתגלה בחינת סופו שהיא מקום הקבורה שלו.

שורש תיקון הקבורה אצל משה רבינו

אמו'. בדרך הטבע, לא היתה כל תועלת בהנחתו בתיבה ביאור, שכן היה נידון למות ביאור ורק בדרך נס בתיבה בת פרעה הצילה אותו, אך מצד הטבע - היאור הוא מקום בו משה רבינו אמור היה למות.

הדין היא משום שזכותו של רשב"י מגינה על כל דורו. אלא שיש להוסיף בזה נופך, שכן בימי רשב"י לא נראתה קשת מעולם, ללמד שהעולם אינו צריך לברית הקשת (כתובות ז:). ה'קשת' שלא נראתה היא ה'בקשתי ובחרתי' האמורה אצל יעקב, וזוהי בחינת הקשת שהוא מגן על דורו. 'קשת' בגימט' ריה פעמיים 'ת', כנגד ת' האנשים שעשו לקח איתו. (ת"ו חיים ות"ו מות, עלית ת"ו של מות לת"ו של חיים).

אולם יש בדברים עומק לפנים מעומק.

חז"ל אמרו (מובא ברש"י בראשית א, א) ש"בתחילה עלה במחשבה לברואתו במידת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, הקדים מידת רחמים ושיתפה למי' דת הדין". לפי ה'מחשבה תחילה' הדין היה אמור להיות ה'בפועל' של קיום הבריאה. לבסוף הפך הדין להיות בבחינת 'כח' שלא יוצא אל הפועל, אולם סוכ"ס הוא בכח.

כל רָחַם נקרא גם 'קבר'. נמצא שאדם בא מה'קבר' (רחם) והולך אל הקבר (מקום קבורתו באדמה אחרי מותו), בבחינת 'דע מאין באת ולאן אתה הולך'. הקבר הראשון הוא 'בכח', בעוד שהקבר השני הוא 'בפועל'. הקבר הראשון (הרחם) הוא מקום העיבור, שם נבנה כל האדם, דהיינו שכל מציאותו היא שם בבחינת 'בכח', שהרי טרם נולד, ו'בפועל' לא בא עדיין לאויר העולם. הקבר שלאחר מיתה הוא הקבר 'בפועל'.

אם כן, כשרשב"י היה במערה, היתה זו בחינת 'קבר', כידוע שכל גופם היה בחול. אולם בעומק - המערה היתה קבר בבחינת 'רחם' של עובר במעי אמו, משום שכל מדרגתו ומעלתו של רשב"י נבנו ונקנו במהלך שהותו במערה, ולא בחינת 'קבר' בפועל, שהוא הבחינה התחתונה. כשעובר במעי אמו הוא אוכל ושותה משלה, וכעין זה זימן הקב"ה בדרך נס חרוב ומעייין לרשב"י ור"א בנו. לעובר

שורש התיקון הנ"ל הוא אצל משה רבינו, והיינו 'מעין-חרוב', מקום שנראה כ'מות' - חרוב, הפך לחיים. אצל משה רבינו אחרי שהיה מוצפן ג' חוד' שים, שמו אותו בתיבה, והיינו דומיא ד'עובר במעי

שחזר למדרגת ג' חודשים ראשונים שאין העובר ניכר בקבר (ברחם). כידוע (שבת פח.) משה רבינו הוא שלישי לרחם (אחרי מרים ואהרן), מהשבט השלישי (לוי), וקיבל תורה משולשת.

אצל אדה"ר היה חסד הבורא במה שהלביש אותו הקב"ה בכוננות, שהן בגדים, וזו בחינת 'חיה'. אצל משה רבינו היה החסד במה שהיה כ'עובר במעי אמו', והיה מוטמן בבית, שהוא בחינת 'חידה' כאמור לעיל. גם 'תיבה' היא אותיות 'הבית', והיינו שבזמן שהיה בתיבה, היה גם כן בבחינת 'בית' שהוא יחידה.

נמצא, שמצד הטבע היה היאור אמור להיות 'קבר' למשה רבינו, אולם מקום ה'קבר' נהפך ל'עובר במעי אמו', ובתיה בת פרעה החזירתו לאמו דייקא.

אשר על כן, גם מקום קבורתו של משה רבינו איננו כשאר קברים. כידוע, יוכבד ילדה את משה רבינו בתחילת ז' חודשים, ולכן הצפינה אותו עוד ג' חודשים, שכן המצרים היו מונים לכל אשה ט' חודשי עיבור, ויוכבד מיהרה ללדת למקוטעין. נמצא שמשה רבינו מדרגתו היא בבחינת ג', ועניינו 'לא נודע'. חז"ל כבר אמרו שעד ג' חודשים עובר אינו ניכר (יבמות לז.), גם אחר שנולד - היה 'אינו ניכר' בתוך הבית, וגם מקום קבורתו לא נודע, משום

קבר כ'אחרית דבר' וכ'ראשית דבר'

עליך עד עוברי" (שמות לג, כב), וכעין זה התקיים גם אצל רשב"י וזהו העומק של רשב"י במערה, כשנכנס למערה, היה זה בבחינת 'עובר במעי אמו', שם קנה הודו והדרו, כאותו העובר שלומד תורה בזמן העיבור.

כל אדם שנפטר - נכנס לקבר. אצל צדיקים מקור כל שביום פטירתם עושים 'הילולא', משום שיום פטירתם בעולם הזה הוא יום 'לידתם' בעולם העליון. כידוע, נחלקו רבותינו אם יש מקום לציין את יום הלידה של האדם, יש אומרים (כמקובל מהתח"ס) שרק אצל פרעה הרשע מצאנו "יום הולדת את פרעה" (בראשית מ, כ), אולם יש מרבותינו (בן איש חי ועוד) שכתבו שיש עניין לעשות סעודת הודיה ביום הלידה. כמו כן כשאדם נפטר, הוא 'נולד' בעולם העליון. אם נגזר דינו רח"ל לגיהנום, הרי שאין זה מקומו וגם אין זה זמן 'לידתו' בצד התיקון. אך הזו"כ להגיע לעולם הבא אל מקומו המתוקן לו - הרי שיום פטירתו הוא יום הולדתו השלם והאמיתי.

המורם מהדברים הוא, שאצל כל אדם הקבר הוא 'אחרית דבר', מקום מנוחתו אחרי שהוציא לפועל את כל ימי חייו. אצל משה רבינו, הקבורה במערה היא בבחינת 'עובר במעי אמו', שהקבר אינו 'אחרית דבר', אלא חזרה ל'ראשית'.²

משה רבינו קנה את 'קרני הודו' ממה שהיה במערה (הנקראת 'צור') והתקיים בו "ושכותי כפי ה.ה. על מקום קבורתו של משה רבינו נאמר (דברים לג, כא): "ירא ראשית לו, כי שם חלקת מחוקק ספון", ומחיפוש במפרשים עלו כמה פנינים: א. על משה רבינו נאמר 'ספון', וכתב על זה רבנו בחיי: "והזכיר 'ספון' ולא 'קבור' לרמזו שהוא ספון לתחיית המתים", ובפשטות כוננות ש'ספון' פירושו שהוא מורחב אך 'מזומן', בשונה מ'קבור' שהוא לשון יותר מוחלט של מיתה. עוד כתב רבנו בחיי "ירא ראשית לו, וירא מרחיב גד ראשית לו. והענין שנסתכל הקדוש ברוך הוא בחכמה שהיא ראשית כדי לברוא העולם, כי שם מדת ראשית בהויות שהיו בחכמה, ראה כי חלקו של משה הנקרא "מחוקק" ספון ונסתר שם כי הוא בכלל הראשית". ונפלא הדבר שבעת פטירתו וקבורתו מזכירים את תחילת עבודתו של משה רבינו.

מנהג הילולת רשב"י והדלקת מדורות

מכיוון שכן - מדליקים מדורות בכדי להראות את העניין של תיקון בחינת האש בבריאה. כשהאש עולה למעלה בצורת תיקון, זוהי הלידה השלמה של האדם, והיינו הילולא דיום פטירת הצדיק. [כ"י דוע, יש הנוהגים לעשות סעודה בכל שנה ושנה בתאריך הברית, וכך מובא גם בבן איש חי. זהו תיקון של 'אבק-אות ברית קודש', שהיא גם 'קובר את בניו', כדלעיל].

מעשה אפשר להבין את המנהג ההדליק מדורות של אש ביום הפטירה של רשב"י, כאמור לעיל, רשב"י אמר שיכול הוא לפטור את העולם כולו מן הדין, האש היא 'דין', המגיע אל מקום הדין דלקולקול - מגיע לגיהנום, שהוא אינו 'מקומו של אדם' הראוי לו. כשרשב"י יכול לפטור את העולם כולו מן הדין, הוא למעשה הופך את האש דלקולקול לאש דתיקון.

לפי האמור, ישנן ג' 'לידות' לרשב"י, הראשונה - כשיצא מבטן אמו, ו'אשרי יולדתו'. השניה - כשיצא מהמערה לאחר י"ג שנים. והשלישית - כשנפטר. ממילא גם הופכת פטירתו ל'הילולא', משום שהיא בחינה נוספת של לידה. הקבר של רשב"י דומה לקבר של משה רבינו, שהוא חוזר לבחינת 'עובר במעי אמו'.

רשב"י מתקן את מיתת כ"ד אלפי תלמידי ר"ע שמתו בין פסח לעצרת. כידוע, זמן זה פרוס בחור' דשים 'ניסן-אייר-סיוון', דהיינו שיש בתקופה זו שייכות לג' חודשים, כנגד אותו 'ירחא תליתאה' של קבלת התורה. תלמידי ר"ע היו אמורים להיות

בבחינת 'קבלת התורה' בפעם השניה, אלא שלבסוף נגזרה עליהם מיתה. רשב"י בא לתקן את אותה הבחינה של 'עובר שאינו ניכר', שאחריה מתגלה הלידה וכך גם המערה הייתה 'עובר שאינו ניכר' שלא-חריה התגלתה תורת רשב"י, שלמות של הארה.

מעטה נמצא שיש לאדם כמה מיני פירות, גי' דולי הקרקע הם ודאי 'פירות' שהאדם מגדל, דברי תורה הם 'פירות' של כח הדיבור של האדם וגם 'בנים' הם פירות של האדם, גידולי כח ההולדה שבו. אשר על כן אמרו (כדלעיל) שהשורף תבואתו של חברו - קובר את בניו, שכנגד לקיחת פירות של האחר, לוקח הקב"ה את הפירות של השורף.

ימי הספירה - בניין האדם

של חברו, והיינו מיתת תלמידי ר"ע, לעומת זאת, רשב"י מבקש לתקן את הימים הללו, שיהיו כולם 'זמנים של תיקון', ובמקום 'קובר את בניו' תתגלה הארה של התורה. ה'עובר' של רשב"י מתקן את "הנה יום עברה היום ההוא" (צפניה א, טו) שנאמר גם ביחס למי שאינו מניח בן ליורשו, שהקב"ה מתמ' לא עליו עברה. ה'עברה' הופכת ל'עובר', ומתגלה ההארה של רשב"י מכח מה שהיה ב'עובר' במערה.

אמנם, יש לדברים עומק נוסף. פסח הוא 'חג הקציר' ומפסח ועד עצרת הם ימי ספירת העומר, עד שמגיעים ל'חג הביכורים', שהם ימי קצירת חיטים, שהיא מדרגת מתן תורה (שעורים - מאכל בהמה, חיטים - מאכל אדם. מפסח ועד עצרת מתרוממים מ'גוף' (בהמי - שעורים) ל'נפש' (מדרגת אדם - חיטים)). נמצאו ימי ספירת העומר ימי 'תבואה' של האדם, הקלקול שבימים הללו היא בחינת 'שורף תבואתו

תורת רשב"י - תורת הסוד

'וכן היה רשב"י אומר'. לכאור' הוא דבר תימה ופליאה נשגבה, שמביאים ראיה לרבי שמעון מרבי שמעון עצמו. אמנם, לפי דבריו מביאים ראיה שגם אחרי שיצא רשב"י מהמערה, שם קנה את מדרגתו הנשגבה, עדיין עמד על דעתו הראשונה, ודו"ק.]

באופן המבואר אפשר להבין את העומק של המושג 'סוד'. תורת הסוד היא תורה שנמצאת ב'עובר'. כשתבוא הגאולה תהיה ה'לידה' של חלקי התורה הללו, בבחינת 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות' (מיכה ז, טו) וחלקים אלו יגלה משיח צדקנו. רשב"י גילה את תורת הסוד בשעה שהיה בתוך המערה, כשרשב"י עצמו היה במדרגת 'עובר' אז גם נתגלתה לו תורה שהיא בגדר 'עובר'. כשהוא יוצא מהמערה, הוא מתקן את מציאות הדבר, שיש הסתלקות של מציאות המוות ונעשה קיום למציאות החיים, וכמבואר בגמרא (שבת שם) "אמר, הואיל ואיתרחיש ניסא - איזיל אתקין מילי, תא, דכתיב 'איבא יעקב שלם' ואמר רב שלם בגופו,

המשכת הקו הלאה מביאה אותנו אל הגילוי המיוחד לרשב"י - תורת הסוד. בחלק הנגלה ברוב המקומות אין הלכה כרשב"י, משום שמקומו אינו ב'עולם המעשה', אלא בשורש הנעלם. וכמו שכתב המהרש"ל (שו"ת סי' צ"ח): "ואם היה רבי שמעון עומד לפנינו וצווח לשנות מנהג דנהיגין ביה, לא אשגחינן ביה, כי ברוב דבריו אין הלכה כמותו". יחד עם זאת, אני מוסיף לציין אבחנה יפיפיה של רבי משה קוניץ (חי לפני כמאתיים שנה), שחילק בין המקומות המובאים בשם 'רבי שמעון', בהן ברוב המקומות אין הלכה כמותו, לבין מקומות בהם הוא נקרא 'רשב"י', שעליהם לא נאמרו הכללים 'רבי שמעון ורבי יהודה - הלכה כרבי יהודה' (עירובין מו.). לדבריו, עד שנכנס רשב"י למערה, מכונה הוא בש"ס 'רבי שמעון', ומשעה שיצא מהמערה הוא נקרא 'רשב"י', כז"ל 'יוחאי חי!' במערה דייקא. בזה הוא מבאר דבר נורא ונפלא. הגמרא (ר"ה ד.) מביאה ברייתא בשם רבי שמעון, והגמרא מוסיפה ואומרת

צדיקים שנקברים בלבושיהן על אחת כמה וכמה). עומק העניין של 'ק"ו מחיטה' הוא הארת חג השבועות, שהוא זמן קרבן חטים.

הגילוי שיש בחטים במדרגת מתן תורה הוא שהעיבור מתגלה [הצעה: שהרי החיטה קבורה בלבושה, והיינו ה'עיבור' של החיטה, ובחג השבועות היא כבר ראויה להיקצר, והיינו ה'לידה' של החיטה]. במתן תורה הקב"ה קרע את כל הרקיעים והראה ש"אין עוד מלבדו" (דברים ד, לה), פסוק זה נאמר על מעמד על סיני וקבלת התורה, שכן פסוק אחריו (פס' לו) מדבר על 'מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אישו הגדולה ודבריו שמעת מתוך האש', גם קודם לכן היה ה' מלך העולם, אלא שלא היה זה גלוי, במתן תורה מה שהיה נסתר (בבחינת 'עיבור') יצא לגלוי (בחינת 'לידה'), כל עיבור ולידה הם סימנים לוק של הרע, וזו בחינת הטהרה שטיהר הרשב"י את אותו המקום.

שלם בממונו, שלם בתורתו, ויחן [שאותיות 'יוחנן' נמי צאות ב'יוחן', רמז ל'דין גרמא דביר עשיראה' דלעיל] את פני העיר [והיא שכם, והיינו האמור לעיל בחינת 'שכם אחד על אחיד' שנאמר ביעקב אבינו] אמר רב מטבע תיקן להם, ושמואל אמר שווקים תיקן להם ורבי יוחנן אמר מרחצאות תיקן להם, אמר, איכא מילתא דבעי לת' קוני, אמרו ליה איכא דוכתא דאית ביה ספק טומאה ואית להו צערא לכהנים לאקופי, אמר, איכא איניש דידע דאיתחזק הכא טהרה, אמר ליה ההוא סבא כאן קיציץ בן זכאי תורמסי תרומה, עבד איהו נמי הכי כל היכא דהוה קשי - טהריה, וכל היכא דהוה רפי - צייניה וכו',^א הא חזינן שעסק בסילוק המיתה והעמדת החיים.

עומק הסילוק שבספק טומאה הוא בהפיכת מקום הקבר ל'מקום עיבור'. באופן זה מתגלה מציאות של לידה והטומאה מסולקת. חז"ל אמרו (סנהדרין צ:): שלעת"ל יעמדו צדיקים בלבושיהם ק"ו מהחיטה (מה חיטה שנקברה ערומה יוצאה בכמה לבושי

יום פטירת רשב"י היא יום לידתו בעולם העליון

בעז"ה יתקיים במהרה 'אני ה' פתחתי את קב-רותיהם' קבורותכם, ואז יתברר כי ה'קבר' היה בבחינת 'רחם', שממנו נולד עמ"י מחדש, ולא נשאר במדרגת התחוננה של 'קבר'.

לפי זה, ברור שיום פטירתו של רשב"י הוא יום הילולא משום שפטירתו היא לידתו בעולם העליון, ובכל לידה מתגלה עניין נוסף ברשב"י ותורתו, שכן כל שנה היא 'לידה' נוספת, ועל כן תורת הסוד יוצאת מן ה'כח' אל ה'פועל'.

כל חלק וחלק מחלקי העיבור הופך להיות מציאות בפועל. בכלליות הזמן יש 'שנת העיבור', י"ב החודשים הם כנגד י"ב השבטים והאופן לעבר שנה שיהיו בה י"ג חודשים היא דרך 'יוסף' שמתהפך ל'מנשה ואפרים' וזוהי שנה 'מעוברת', דהיינו שחלקי העיבור הנסתרים יוצאים מה'כח' אל ה'פועל'. [הערה: חסר הסבר שיחבר בין 'יוסף' ל'עיבור'. לעיל דובר בעיקר על 'שיכל' ו'שכול'] ומטעם זה מגלה הזוה"ק שרשב"י גילה סודות שלא ניתנו להתגלות עד ימיו, עניינו של רשב"י הוא להפוך את העיבור ללידה ולהוציא מההסתר אל הגילוי. לפי זה, הילולא אמיתית ושלמה היא כשאדם זוכה שד"ת שהיו אצלו בבחינת 'עיבור' מתגלים ויוצאים לגילוי בבחינת 'לידה'".^א

^א יוסף יסוד, עמה בעיבור. וכנודע הזוה"ק בחינת יסוד. כשרשב"י כיסה את עצמו, והשאיר רק את ראשו גלוי, הוא התרומם בבחינה מסוימת למדרגת אדה"ר. הראש הוא תמיד בבחינת 'אתגלי', ואת כל גופו רשב"י 'קבר', כדלעיל. ה'לבוש'

לג בעומר 018 קובר את בניו-ברכות העמוד
במספר שיעור בקול הלשון 1132061

נמצא במדרגת 'גוף', והראש איננו 'מכוסה', והיינו בחינת הגילוי, כדלעיל. במילה 'רשב"י' רמזו ה'ראש', רשב"י, רבי - ש, משום שעניינו 'ראש בני ישראל', גילוי התורה והוצאתה מה'עיבור'.

בלבבי

כל הקובע מקום

בלבבי משכן אבנה

השיערים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

USA 605.313.6660 | ישראל 073.295.1245

לא מוגה כלל

כל הקובע מקום לתפילותו

מדרגת 'קובע מקום לתורתו'

שכאשר בית המקדש היה קיים לא היה לעמים כח אפי' לענות את בני ישראל, ולעומת כך כאשר נחרב הבית, יש כח לעמים לענות את בני ישראל, רק שאין להם כח לכלותם.

נתבונן להבין מה שמודגש כאן בלשון המימרא דרשב"י 'אויביו נופלים תחתיו, דייקא תחתיו, ולעומת כך מצינו מימרא נוספת של רשב"י בגמ' בב"ק (ז, א) "א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי וכו' כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים זוכה לנחלת שני שבטים וכו' אית דאמרי אויביו נופלים לפניו כיוסף דכתיב 'בהם עמים ינגח' וגו', והרי שכאן נאמר 'אויביו נופלין לפניו'.

וכמובן צריך להבין מהו השורש של קובע מקום לתורתו שזה גורם לכך שאויביו נופלין תחתיו דייקא, לעומת עוסק בתורה ובגמילות חסדים שאויביו נופלין לפניו.

יום הילוליה דרשב"י, בגמ' בברכות (ז, ב) איתא: "וא"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי כל הקובע מקום לתורתו" [או 'לתפלתו', תלוי בגירסאות הראשונים] אויביו נופלים תחתיו שנאמר ושמתו מקום לעמי ישראל ונטעתיו ושכן תחתיו ולא ירגז עוד ולא יוסיפו בני עולה לענותו כאשר בראשונה".

מבואר כאן בדברי הגמ' מימרא של רשב"י שכל הקובע מקום לתורתו ולתפלתו אויביו נופלים תחתיו, ולומדים זאת מלשון הפסוק 'ושכן תחתיו' כמו שמביאה הגמ'.

וממשיכה שם הגמ': "רב הונא רמי כתיב לענותו (שזה לשון הפסוק בשמואל שהביאה הגמ' 'ולא יוסיפו בני עולה לענותו') וכתוב לכלותו (-ואילו בפסוק בדברי הימים (א, יז) נאמר 'ולא יוסיפו בני עולה לכלותו', ועונה הגמ' - בתחילה לענותו ולבסוף לכלותו", כלומר, כמו שמבאר רש"י

המהות הפנימית של קביעות מקום

את המעלה של 'קובע מקום' [וכמו שחודד מדברי המהר"ל שהוא קובע מקום ליחידו של עולם שהוא אחד דהיינו למי שאין העולם מקומו אלא הוא מקומו של עולם]. מאידך מצינו בגמ' בראש השנה שישנם ארבעה דברים שמקרעים גזר דינו של אדם ואחד מהם הוא שינוי מקום, ועומק הגדרת הדברים - מי שנמצא במדרגה השפילה יותר ששם יתכן שיהיה עליו גזירה, שם נאמר ששינוי מקום מקרע גזירה, אבל מי שנמצא במדרגה העליונה שהוא קבוע במקומו דהיינו במקומו של עולם, הרי שבמדרגה הזו אין לו גזר דין שצריך לקרוע אותו ולכן שם עיקר המעלה אינה במה שהוא משנה מקומו אלא דייקא במה שהוא קבוע במקומו.

ובעיקר ההגדרה של 'קובע מקום' מצינו כבר בדברי הקדמונים - בגר"א מצינו הגדרה פשוטה ש'מקום' שבכאן זה ההבחנה של שכינה כלשון הפסוק 'הנה מקום איתי' וקובע מקום לתורתו היינו שנשמתו משתוקקת ומתחברת ל'מקום' דהיינו לשכינה.

ובדקות יותר - הרי כידוע עד מאד שם הוי"ה בהכאה דהיינו י' פעמים י', ה' פעמים ה', ו' פעמים ו' וה' פעמים ה', עולה בגימטריא מקום וזה א"כ ההבחנה של 'מקום' בגילוי שמו יתברך.

ובעומק יותר מחודד במהר"ל בספר נתיבות עולם (נתיב העבודה פ"ד) שמי שקובע מקום היינו שהוא קובע מקום אליו יתברך שמו שהוא אחד בלבד, וזה א"כ ההגדרה של קביעות מקום כיון שבזה שהוא קובע מקום, הוא נדבק בו יתברך שמו שהוא אחד.

ונתבונן להבין, לעומת מה שמצינו כאן בגמ'

עומק הגילוי אצל רשב"י עצמו

מה שהציל אותו מהגזירה של מלכות רומי שחיפשה אחריו.

ועולה א"כ שזוהי בעומק כל תפיסתו של רשב"י להיות קובע מקום לתורתו.

ובדקות, יש מי שקבוע כולו בתורה ויש בחינה של 'קובע עיתים לתורה', ובסוגיא דידן יש בחינה נוספת של מי שקובע מקום לתורתו, ורשב"י הוא בודאי לא רק 'קובע עתים לתורה' אלא קבוע כולו בתורה ויתר על כן שהרי כפי שהוזכר עליו נאמר 'מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתורה' והרי שהוא ה'קבוע' בתורה בה"א הידיעה.

אבל יתר על כן, הוא קבע מקום לתורתו שזהו מקום המערה שהוא קבע לתורתו, והיינו ששורש קביעותו הגמורה בתורה חל במקום המערה, והקביעות שלו במדרגת התורה היא גופא מה שהציל אותו שנתקיים בו 'אויביו נופלים תחתיו' כמו שנתבאר.

ולפי זה נחזור למה שהוזכר בראשית הדברים ביחס להבדל בין לשון הגמ' בברכות שנאמר בה 'אויביו נופלים תחתיו' לבין לשון הגמ' בב"ק שנאמר שם 'אויביו נופלין לפניו', וחיודוד הדברים - הרי כדברי הגמ' הידועים מאד בסוכה (מה) מימרא דרשב"י "ראיתי בני עליה ומועטים הם, אם אלף הם אני ובני מהן וכו' ואם שנים הם, אני ובני הם", - איפה המקום שהתגלה הדבר שרשב"י ובנו הם בני עליה? - כמובן, במקום המערה עצמה כלשון הפיוט: "שם קנית הודך והדרך" ששם התגלתה אצלו המדרגה של בני עליה, וכפשוטו ממש האופן שהתגלה שם שהוא בן עליה מעצם זה שהוא פורש מכל העולם כולו וקובע מקום לתורתו ועוסק שם בדברי תורה, זה גדר של בן עליה. ² בפיוט הידוע "בר יוחאי נמשחת אשריך".

וביתר עומק, הרי כמו שברור ופשוט, כל דרשא שמצינו בחז"ל שאמר אותה אחד מן החכמים, במימרא הזו מתגלה נשמתו ומתגלה בה חלקו בעולם. ולפי"ז ביחס דידן, כל מימרא של רשב"י היא מימרא שמבטאת את רשב"י עצמו, ולעניינא דידן, הקובע מקום בה"א הידיעה הרי התגלה אצל רשב"י עצמו שהוא ערק למערה מפני הגזירה, וכמו שמבואר בגמ' שבתחילה הוא היה שם י"ב שנה ולאחמ"כ הוא היה שם שנה נוספת שהשלימה ל-י"ג שנה ובכל תקופה זו של י"ג שנה היה לו קביעות מקום באותה מערה.

ושם עיקר קביעותו לא היה 'קובע מקום לתפילתו' אלא 'קובע מקום לתורתו' כדברי הגמ' הידועים שעל רשב"י וחיבירו נאמר הדין 'מפסיקין לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפילה', וא"כ, עיקר קביעותו במערה לא היה לתפילה אלא לתורה.

ובעומק, דייקא ע"ז נאמר כאן המימרא של רשב"י שכל הקובע מקום לתורתו, אויביו נופלים תחתיו, שהרי כפי המבואר שם בגמ' בשבת כל המעשה, כידוע עד מאד, שמלכות רומי רדפה אחריו לתופסו ולהורגו ומכח כך הוא ברח למערה, ובפשטות מה שהוא ברח למערה זה בשביל להסתתר מפניהם שזוהי ההשתדלות הטבעית הפשוטה המתבקשת, אבל בעומק מה שרשב"י ברח למערה היינו בכדי להיות שם 'קובע מקום לתורתו' כיון שבעצם כך שהוא קובע מקום לתורתו, מתקיים בו 'אויביו נופלים תחתיו', והרי שזה גופא

¹ עי' לעיל שהובאו ב' הגירסאות בדברי הגמ'.

² ועל אף שהוא היה מפסיק לק"ש, אך עיקר קביעותו במערה היתה לתורה - וגם ק"ש עצמה הרי בצד מסויים היא בבחינת תפילה ובצד מסויים היא בבחינת תורה.

עומק עסק התורה של רשב"י באופן של כיסוי בחול - תפיסה של קבורה

אבל בעומק יותר, נתבונן להבין - הרי כדברי הגמ' שם בשבת שהאופן שהם היו עוסקים בתורה היה שהם היו פושטים את בגדיהם

¹ לצורך תפילה או קריאת שמע וכמו שמבואר בראשונים הנידון אם מה שכתוב שם שהם היו מתפללים זה תפילה

מה - ואף יותר מכך - של קבורה, והיינו משום שבעומק כשרשב"י היה במערה זה היה בבחינת מערה של קבורה כמו חלק גדול מן המערות שעומדים לקבורה, והיינו שהתגלה בו בחינה של קבורה - אלא ש'צדיקים במיתתן קרויים חיים' ו'צדיקים אין עושים נפשות [=בית] על קבריהם משום שדבריהם הם זכרונם'.

את בגדיהם. ועומק ההגדרה היא - כשהאדם מכסה את גופו בחול זה הרי צורה של קבורה, על אף שכאן הם לא כיסו כמובן את ראשיהם בחול, אך עצם כך שהצורה שרשב"י היה במערה כסדר זה באופן שהוא היה מכוסה בחול, יש בצורה הכללית של הדברים תפיסת כפשוטו או שזה קריאת שמע.

הגילוי של 'כפולה בזוגות' ו'כפולה בקומות'

שכשיש מציאות של קנאה עדיין יש בקבורה בחינה של 'עצמותיו מרקיבים' כמו שלומדים מהפסוק "רקב עצמות קנאה", אבל בחיבור של אב ובנו רב ותלמידו, אין מציאות של קנאה, והרי ששם מתגלה כביכול שהקבורה אין בה צד דקלקול של 'עצמותיו מרקיבין', וא"כ מתגלה אצלם ה'כפולה בזוגות' כמו בחיבור העליון שהתגלה בכפולה בזוגות שבמערת המכפלה ששם זה וודאי היה זוגות באופן דתיקון.

וללשון שני של חז"ל שמערת המכפלה היתה כפולה בקומות, כמו"כ כשרשב"י היה במערה, מצד בחינת ה'כפולה בקומות' שבה, הוא היה בקומה העליונה, וכמובן, לא מתייחסים ל'פועל' הגמור לומר שהיו שם ב' קומות אלא לתפיסת המדרגה של קומות, שהתפיסה השורשית, מעין מה שמערת המכפלה כפולה בקומות, כמו"כ כשרשב"י נמצא במערה, הוא נמצא באותה מדרגה מעין הקבורה שבמערת המכפלה אבל בקומה העליונה שבה.

ודייקא על זה נאמר 'ראיתי בני עליה ומועטין הן וכו' אם שנים הן, אני ובני הן', כלומר, דייקא זה 'אני ובני' מדין ה'כפולה בזוגות' דתיקון משום שאין ביניהם קנאה כמו שנתבאר, וזה 'כפולה בקומות' כיון שהם ה'בני עליה' שנמצאים לעילא בקומה העליונה שבמערה, זה מדרגתו של רשב"י.

ונתבונן להבין ברור - בעומק, השורש לכך שהמערה שרשב"י היה בתוכה יש בחינה של קבורה יונק מכך שהיה במערה הזו בחינה מעין ה'מערה' בה"א הידיעה שהיא המערה שהוזכרה בתורה פעם ראשונה - מערת המכפלה, וכדברי חז"ל כידוע ומובא שם ברש"י על אתר שהיא נקראת 'מכפלה' או מפני שהיא כפולה בזוגות, או מפני שהיא כפולה בקומות.

וההבנה העמוקה לפי זה - הרי כשרשב"י ברח למערה הוא ובנו הוא לא גילה זאת לאשתו כדברי הגמ' משום שהוא חשש ש'נשים דעתן קלה' והיא תגלה היכן מקומו, והיינו שאשתו לא באה למערה ואף לא ידעה מהמערה, והרי שלא התגלה במערה של רשב"י בחינה של זוגות כמו שהיה במערת המכפלה של זכר ונקבה, וטעם הדבר, משום שאצל רשב"י ובנו ה'זוגות' היה זוגות בבחינה של רב ותלמיד ואב בנו - ששניהם היו שם בבת אחת - זה עומק ה'זוגות' שהתגלה אצל רשב"י.

כלומר, מחד התגלה אצלו מעין דמעין של ה'פירש מאשתו' שהיה אצל משה רבינו, ובמידת מה גם אצל משה רבינו מקום גילוי במידת מה היה 'בנקרת הצור' שהוא מקום של מערה, אבל מאידך גם אצלו יש גדר מסויים של 'כפולה בזוגות', רק לא 'זוגות' של 'זכר ונקבה בראם' אלא זוגות של אב ובנו רב ותלמידו.

והרי כדברי חז"ל "בכל אדם מתקנא חוץ מאב ובנו רב ותלמידו" שאין קנאה ביניהם ולעומת כך באיש ואשתו שייך קנאה שזה כל פרשת סוטה שהבעל מקנא לאשתו¹, והיינו משום

¹ וכמו"כ בבעל ואשתו ישנם את ב' האופנים כמו שדורשים חז"ל על הפסוק 'עזר כנגדו' - זכה עזרתו, לא זכה מנגדתו.

הגילוי של אויביו נופלים תחתיו במערת רשב"י

ומיד הוא עולה בחזרה לעילא למקומו שהוא העליה, והרי שהוא קבוע בעליה, וא"כ, אויביו נמצאים מתחת ומה שהוא נמצא למעלה זה משום שהוא בן עליה, - זוהי מדרגת מערתו של רשב"י שאליה הוא בורח.

ולעומת כך מה שמבואר בגמ' בבבא קמא 'כל העוסק בתורה ובגמ'ח אויביו נופלין לפניו' - שם זה עסק בתורה כפשוטו ללא מדרגת 'בן עליה', ולכן הם נופלין רק 'לפניו' כיון שהוא ואויביו נמצאים בעצם באותה קומה זה לפני זה, ולכן גם הנפילה שלהם היא נפילה 'לפניו'.

משא"כ במדרגתו של רשב"י שהוא קבוע במקום המערה לעילא, מכח כך, אויביו נופלים תחתיו, שמקום נפילתם הוא דייקא מכח שהוא נמצא לעילא והם נמצאים בקומה התחתונה.

וכאן מונח העומק של דברי רשב"י בסוגיא דידן 'כל הקובע מקום לתורתו אויביו נופלין תחתיו', וההגדרה של 'תחתיו' ברורה לפי"ז מאד - מי שהוא 'בן עליה' שהוא בקומה העליונה, הרי שיש קומה מתחתיו, וזה מה שמתגלה ב'אויביו נופלין תחתיו', כלומר, זה לא רק 'תחתיו' כפשוטו שהוא נמצא על גביהם כגון שהם בשאול וכדו' שהם למטה והוא למעלה, אלא כיון שכל היותו של רשב"י היא 'ראיתי בני עליה וכו' אם שנים הן אני ובני הן', הרי שה'קובע מקום לתורתו' היינו שהוא קובע את עצמו להיות במדרגת בן עליה שהוא קבוע בעליה.

וכדברי הבעל שם טוב כידוע ש'בן עליה' היינו מי שקבוע בעליה במדרגה העליונה, ורק שכשיש לו צורך מה, הוא יורד למטה

ה'נעשים אויבים זה לזה' מצד התיקון של אב ובנו רב ותלמידו

ה'נעשים אויבים זה לזה'.

וזה א"כ גילוי ה'נעשים אויבים זה לזה' ב"ב שנה הראשונים שהם היו במערה שזה ה'אויבים' דתיקון שמסלק את ה'אויבים' דקלקול, וא"כ, מה שנתבאר שהקובע מקום לתורתו אויביו נופלים תחתיו זה התגלה ברשב"י עצמו ובנו, היינו משום שהם באמת ה'אויבים' דתיקון הגמורים, שכיון שבכל אדם מתקנא חוץ מאב ובנו ורב ותלמידו הרי שאין אצלם צד של אויב מכח קנאה כמו בזכר ונקבה ששייך בהם מציאות של קנאה ולכן יכול להתגלות בהם צד קלקול של "אויבי איש אנשי ביתו", אלא אצלם מתגלה בתחילה ה'אויבים' באב ובנו רב ותלמידו בתלמוד תורה, שב'אויבים' עצמו יש צד דתיקון מלבד מה שלבסוף הם ייעשו אוהבים.

ובעומק יותר, מאיפה שורש ה'אויביו נופלים תחתיו' שמתגלה אצל רשב"י? - הרי כדברי הגמ' בקידושין (ל, ב) על הפסוק "את והב בסופה - אל תקרי בסופה אלא בסופה, אפ' האב ובנו הרב ותלמידו שעוסקים בתורה וכו' נעשים אויבים זה לזה, ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה לזה', וזהו ה'את והב' בסופה שלבסוף יש ביניהם אהבה, וזה הרי מקביל ממש לרשב"י ובנו שכשהם עסקו בתורה זה היה אב ובנו רב ותלמידו שעוסקים בתורה.

ומצד כך מהו ה'מתחילה נעשים אויבים זה לזה' ולאחמ"כ נעשים 'אוהבים זה לזה' אצל רשב"י ובנו? - ראשית, בעצם כך שמתחילה הם נעשים אויבים זה לזה, עי"כ נעתק כח ה'אויבים' כפשוטו שיש להם, שזה רומי, ובכללות כל האויבים שנמצאים בחוץ מכח הצד דקליפה, ומתגלה האויבים דתיקון שזהו

הגילוי שלאחר י"ב שנה כל מקום שנותנים עיניהם נשרף

רומי, זה מדרגתו של רשב"י כאשר הוא 'ט' במערתא' וקבע מקום לתורתו.

וזוהי א"כ, מדרגת ה'אויבים' במלחמתה של תורה שעוקר את כח האויבים דקלקול של

אויבים מכח מדרגת התורה, ולכן יצתה בת קול ואמרה להם להחריב את עולמי יצאתם.

ובלשון דקה יותר, כיון ש'איסתכל באורייתא וברא עלמא', א"כ, מן האורייתא נשתלשל ה'עלמא', וכמו שבכל תחתון המשתלשל מן העליון יש עביות וגסות מסויימת בתחתון ביחס למדרגתו של העליון, מצד התפיסה הזאת, ה'אורייתא' עצמה תובעת שלא יהיה 'עלמא', שכיין שהאורייתא סותרת את ה'עלמא' הרי שהיא נעשית אויבת לעלמא כיון שבעלמא לא מתגלה בשלימות האורייתא שאמורה להתגלות בו. ומצד כך, כפשוטו רשב"י היה במערה, וכשיצא לחוץ כל מקום שנתנו בו עיניהם מיד נשרף. אבל בעומק לפי מה שנתחדד, רשב"י שהיה במערה במדרגת 'בן עליה' ו'שם קנית הודך והדרך', ששם הוא קנה את מדרגת ה'בן עליה', היינו שגם בתוך המערה, כיון שהתגלה מדרגת 'כפולה בקומות' הרי שבתוך המערה הוא היה בקומה העליונה, וא"כ, כמה שהוא יוצא מן המערה מונח מלבד מה שהוא יצא מן המערה לחוץ, שהוא יורד ממדרגת ה'בן עליה' שלו שבקומה העליונה ויורד למדרגה התחתונה ביציאתו לחוץ, ולכן כיון שהם לא יכלו לסבול את המדרגה התחתונה, כל מקום שנתנו בו עיניהם, נשרף.

וכדברי הגמ' הידועים שם בשבת לאחר י"ב שנה הם יצאו מהמערה וכו' "כל מקום שנותנים עיניהן מיד היה נשרף, יצתה בת קול ואמרה להם להחריב עולמי יצאתם, חיזרו למערתכם", ולעניינא דידן, כשמתנגדים למשהו מסויים ומחריבים אותו היינו שנעשים אויבים של אותו דבר, והיינו שכיון שהם היו במערה י"ב שנה שהם כנגד י"ב הקצוות הידועים בדברי חז"ל וההגדרה של הקצוות היא שהם עומדים באופן שכל קצה מתנגד לקצה ההפוך לו, כלומר שבעומק הם היו במדרגת אויבים שמונח בהם כח של התנגדות [-ובאויב ג"כ נמצאים האותיות י"ב], ולכן כשלאחר י"ב שנה דייקא הם יוצאים מהמערה החוצה, הם עדיין בתפיסה של "אויבים זה לזה", ועל אף שכבר אין את האויב דקלקול של רומי שהרי סיבת יציאתם לאחר י"ב שנה היה משום שאליהו הנביא בא לבשרם שמת הקיסר ובטלה הגזירה, אבל עדיין יש את ה'אויבים' דתיקון של מדרגת 'נעשים אויבים זה לזה' בתורה, ולכן כשהם רואים בני אדם שחורשים בשעת חרישה וזורעים בשעת זריעה הם אמרו עליהם שהם מניחים חיי עולם ועוסקין בחיי שעה, והיינו שהם נעשים להם

¹ וכדברי רשב"י שאם ישראל עושים רצונו של מקום אין הם חורשים וזורעים משום - 'תורה מה תהא עליה'.

הגילוי בשנת הי"ג במערה של ה'נעשים אוהבים זה לזה'

בא במחלת לא שייך שהוא יהרוג את בנו, והיינו שגילוי האהבה שיש מן האב לבן גדולה מגילוי האהבה שיש מן הבן לאב כמו שהרחיבו רבותינו, ולעניינא דידן עומק נקודת הדבר - גם כאשר הם יוצאים מן המערה, אצל רבי אלעזר נשאר עדיין יותר צד של 'אויבים זה לזה' אבל אצל האב [-שזה מלשון אהבה] מתגלה יותר ה'אוהבים זה לזה', ולכן במקום שרבי אלעזר היה מחי, רבי שמעון היה מרפא, כלומר, וכהגדרה כוללת הם יוצאים מן המערה במדרגת שנת הי"ג שמתגלה בה התיקון של האהבה, אבל עדיין גילוי האהבה מתגלה יותר אצל רשב"י מאשר אצל בנו רבי אלעזר.

וכפי שהוזכר, ברשב"י ורבי אלעזר היה צירוף

זה מצד מדרגת הי"ב שנים הראשונים, אבל בשנת הי"ג מתגלה ה'את והב בסופה' שכידוע י"ג בגימטריא אחד שהוא שורש מקום החיבור והאחדות, ואז, כבר במערה גופא מתגלה שהם במדרגת 'אוהבים זה לזה', ולכן גם כשהם יוצאים החוצה אף ש"ר' אלעזר מחי" שעדיין היה גורם חורבן בעולם, מ"מ ר"ש, מסי" שהוא היה מרפא שהמציאות תיתקן, כלומר, מצד כחו של ר' אלעזר, הוא עדיין היה דבוק במידת מה ב'אויבים זה לזה' אבל רשב"י עצמו היה דבוק ב'אוהבים זה לזה'.

וההגדרה ברורה - הרי בדין 'בא במחלת' מבואר (סנהדרין עב, א) שכשהבן בא במחלת חוששים שהוא יהרוג את אביו, ואילו כשהאב

ומצד כך מתגלה ברבי אלעזר האותיות עזר משום שמתגלה בו הבחנה של ה'עזר כנגדו' שבמדרגת זכר ונקבה באופן דתיקון מצד חיבור אב ובנו רב ותלמידו.

ובהם התגלתה ההבחנה של 'כפולה בזוגות', שבמקום שיהיה חיבור של זכר ונקבה שיש בה צד של 'זכה עוזרתו' וצד של 'לא זכה מנגדתו', היה אצלם חיבור של אב ובנו רב ותלמידו,

הגילוי מכח שנת הי"ג במערה

וביתר עומק, כיון שנתבאר שעומק קומתו של רשב"י מאירה גם למדרגה של מי שנמצא מתחתיו, והרי כדברי רבותינו הידועים על רשב"י "מה הקב"ה לכל, אף רשב"י לכל" וכפשוטו, היחס של 'רשב"י לכל' נאמר ביחס לכל קומתם של ישראל ולא ביחס לרשעים כמו יהודה בן גרים, אבל בהקבלה למה שנתבאר השתא, ה'רשב"י לכל' היינו שב'אויביו נופלין תחתיו' מונח שהוא מתקן את האויבים דתיקון לאחר מכן בשנת הי"ג.

מצד הי"ב שנה שהוא היה בקומה העליונה, הוא מאיר לתלמידי חכמים העליונים, אבל מכח שנת הי"ג הוא מאיר לכל נשמות ישראל, והיינו שבשנת הי"ג, רשב"י הוא במדרגת 'בן עליה' שנמצא בקומה העליונה, וכלל נשמות ישראל נמצאים בקומה התחתונה של אותה מערה שהוא נמצא והוא מאיר להם את מדרגת ה'בן עליה' שלו, וא"כ, לכל מי שנמצא בקומה התחתונה שבמערה, מאיר רשב"י - וזה עומק האור הפנימי של הדברי תורה של רשב"י.

וביאור הדברים, מה האופן שרשב"י מאיר למי שנמצא במערה - הרי כמו שברור ופשוט עיקר הגילוי של רשב"י זה הגילוי של תורת הסוד¹, ולעניינא דידן, מה שבמדרגת נפש מוגדר סוד, במדרגת מקום זה מוגדר מערה, וגדר מערה הוא כיסוי שמכסה את כל המדרגה הפנימית שנמצאת בתוכה, וא"כ, מה שדייקא כל הגילוי של תורת רשב"י היה במערה ומה שגילוי הוא גילוי של תורת הסוד זה לא שתי דברים נבדלים אלא האופן שהוא קונה את הודו והדרו זה במערה שהיא מקום של כיסוי.

אמנם, כמו שיש בחינה של גדר לפני מגדר, יש גם בחינה של מערה לפני מערה וזוהי הקומה העליונה בתוך מדרגת המערה גופא, ומשם הוא מאיר לקומה התחתונה.

וא"כ, מכאן ואילך כשהם יוצאים מן המערה החוצה, עומק יציאתם מן המערה, היא יציאה במדרגה של מי שקובע מקום לתורתו שאויביו נופלין תחתיו, וזהו כלשון הפסוק במשלי "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישרים עמו", וה'שלימו עמו' הוא באופן שהם מתקנים גם את המדרגה התחתונה.

כלומר, חידוד הדברים - לעיל נתבאר ש'אויביו נופלים תחתיו' היינו שכיון שאויביו נמצאים במדרגה התחתונה בעלמא, מכח כך הם נופלים תחתיו מחמת שהוא במדרגה העליונה של 'בן עליה', וזה מה שהתגלה לאחר הי"ב שנים הראשונים שרשב"י יוצא מן המערה שהוא מתנגד לכל מה שנמצא תחתיו וה'אויביו נופלים תחתיו' התגלה בזה גופא שכל מקום שנתנו בו עיניהם מיד היה נשרף.

אבל כיון שיצתה בת קול להחריב את עולמי יצאתם, חיזרו למערכתכם, בעומק, מצד כך, כשהם חוזרים לשנת הי"ג למערה, הרי שלאחר מכן כשהם יוצאים, יש תיקון גם לאויבים שלו, וזה א"כ השלימות של מדרגת רשב"י, וכמוכן זה לא ה'אויבים' מהצד הנפול הגמור שזה הרומאים - ומצד כך מבואר שם בגמ' (שם לה, א) שלאחר מכן כשרשב"י ראה את יהודה בן גרים הוא אמר עדיין ישנו לזה בעולם, נתן בו עיניו ונעשה גל' של עצמות - אבל במדרגת אויבים דתיקון ששייכים לצד הקדושה, מכח כך מתגלה ש'ר"ש מסי' לכל מה ש'רבי אלעזר מחי', והרי שהוא תיקן גם את מדרגת 'תחתיו' שלפחות מתגלה אצלם שיעור מסויים של תיקון של מי שנמצא תחתיו².

זה מה שמונח בעומק ב'כל הקובע מקום לתורתו אויביו נופלים תחתיו' כמו שנתבאר.

¹ ודייקא גל שזה כחו של רשב"י שמתגלה בל"ג בעומר כמבואר ברבותינו.

² וכפי שנתבאר שאצל אויבים שנמצאים בחוץ לגמרי עדיין לא התגלה התיקון.

³ מלבד מה שכל הש"ס מלא באמרותיו של רשב"י כמוכן.

מדרגת ה'בן עליה' דרשב"י

באופן של לבוש וכיסוי שזוהי עצם מדרגת המערה כמו שנתבאר.

וא"כ, במבט החיצון 'כל הקובע מקום לתורתו אויביו נופלים תחתיו' זה שהאויבים נופלים כפשוטו, אבל כיון שעסקו של רשב"י היה בתורה ובתורה מתגלה שאב ובנו ורב ותלמידו שלומדים, מתחילה נעשים אויבים זה לזה ולאחר מכן נעשים אוהבים זה לזה, א"כ ברור שמצד ה'מתחילה נעשים אויבים זה לזה' ה'אויביו נופלים תחתיו' זה לא כפשוטו כיון שבתורה האחרית שלה היא 'נעשים אוהבים זה לזה', והיינו שמדרגת ה'אויב' שבו היא עצמה נופלת, ובמקומה מתגלה האהבה.

וא"כ, האופן שהוא מאיר גם ל'תחתיו' את ה'אויביו נופלין' הוא בזה גופא שה'נעשים אויבים זה לזה' מתהפך ל'נעשים אוהבים זה לזה' שזה עומק נקודת האהבה שמתגלה לבסוף.

ובלשון אחרת והיינו הך, הרי כידוע יש בחינה של 'רזין' ויש בחינה של 'רזין דרזין', ובהקבלה למה שהוזכר, בקומה התחתונה מתגלה ה'רזין' ובקומה העליונה מתגלה ה'רזין דרזין', וכשרשב"י מאיר את האור של הסוד - שזה האור שמתגלה בפרט באחרית הימים כמו שכתוב בזוהר "בהאי ספרא יפקון מן גלותא" - אצל המון העם מתגלה בעיקר הסוד שבתוך כיסוי המערה מצד הקומה התחתונה שלה, שכמו שנתבאר, זהו ה'אויביו נופלים תחתיו' מצד התיקון, שהגילוי של אור תורתו של רשב"י הוא גם במי שנמצא תחתיו בקומה התחתונה.

יש את מדרגת 'רזין דרזין' שבמדרגת העליה שהם נשארים בעליה, והאור שיורד לקומה התחתונה הוא במדרגת 'רזין דאורייתא' שמקביל לעצם מדרגת המערה גם בקומה התחתונה שבה, והופך להיות מציאות של חיצוניות, אלא שגם כאשר הוא מתגלה, זה

העומק הדק של ה'אויבים זה לזה' שבין בעלי הרזין לבעלי הרזין דרזין

אבל כשיאיר האור באחרית הימים, בביאת הגואל במהרה בימינו, גם בזה יתגלה שה'מתחילה נעשים אויבים זה לזה' נהפך לתפיסת 'אוהבים זה לזה', וזוהי שלימות המדרגה של כל הקובע מקום לתורתו אויביו נופלין תחתיו.

וכמו שהוזכר מדברי הגמ' בברכות, בזמן שביית המקדש קיים אויבים נופלים תחתיו שאינם קמים אפילו לענותו, ובזמן שאין בית המקדש קיים אין נפילתם שלימה והם עדיין מתנגדים אליו.

אבל כשיחזור ויאיר האור השלם, הרי שיאיר השלום הגמור בין התפיסה הפנימית יותר של ה'רזין דרזין' לבין התפיסה החיצונית יותר של מדרגת ה'רזין'.

ואז, לא רק שלא יהיה כילוי של הצד העליון כמובן, ולא רק שלא יהיה התנגדות לצד העליון, אלא תגלה האהבה השלימה.

ובדקות גדולה יותר - הרי נתבאר שיש את מדרגת ה'רזין דרזין' ויש את מדרגת ה'רזין', וכמו"כ נתבאר שה'רזין דרזין' מתגלים במדרגת ה'בן עליה' שנמצא למעלה וה'רזין' מתגלים במקום התחתון שבמערה, ומצד כך, על אף שלאחר מכן הם נעשים אוהבים זה לזה, עדיין יש ניצוץ של שורש דק של אויב' שמתגלה בתוך הדברי תורה עצמם שזהו הסתירה שנמצאת בין ה'רזין' ל'רזין דרזין' והיא שורש ה'אויבים' שיש לרשב"י גם כשהוא יוצא ממדרגת המערה.

כלומר - גדר 'אויב' זהו כששני דברים מתנגדים זה לזה, וזוהי א"כ תפיסת ההתנגדות שנשארה באור תורתו של רשב"י שמתגלה במחלוקת שיש בין החכמים, בין מי שעוסק ב'רזין' לבין מי שעוסק ב'רזין דרזין', זה שורש ה'אויבים' שעדיין לא נתקן בשלימותו.

' מלבד מה שהוזכר לעיל שעל אף שנאמר 'ברצות ה' דרכי איש אף אויביו ישלים עמו', עדיין אין האויבים נעלמים לגמרי אלא הם נשארים לתתא כמו יהודה בן גרים שאינו נתקן.

וזוהי השלימות של קובע מקום שגם מה שתחתיו נחשב חלק ממקומו שהוא קבוע בו שהרי כאשר האדם קונה קרקע לעצמו, הקנין חל מרום רקיעא עד שיפולו תהומא, והרי שהוא קונה גם את כל מה שנמצא תחתיו. וא"כ, מה שקובע מקום הוא מחבר גם את מה שנמצא תחתיו לשורשים העליונים שלו.

זה שלימות ההארה של קובע מקום לתורתו, אחדות שלימה שמאירה באור תורתו של רשב"י.

וזה בעומק האחדות השלימה של התורה בכל חמשת מדרגותיה, פשט, רמז, דרוש וסוד - שזה ה'רזין', וה'רזין דרזין' שגנוז במציאות הסוד, - וזה מה שיתגלה לעת"ל שיהיה מציאות של אהבה שלימה וחיבור גמור של עומק הדברי תורה.

זה א"כ עומק דבריו של רשב"י "כל הקובע מקום לתורתו, אויביו נופלים תחתיו" שכמו שנתבאר, זה אחדות עם מה נמצא תחתיו, ובאחרית הימים תתגלה האחדות השלימה עם המדרגה שמתחתיו.

שאלות ותשובות לאחר השיעור

יש את ההשכלה שב'רזין דרזין' ויש את ההשגה שברזין דרזין, ההשכלה שברזין דרזין, היא נקודת הממוצע בין הרזין לרזין דרזין, שכיון שבהשכלה בכללות יש שתי מדרגות, מדרגת חכמה עילאה ומדרגת חכמה תתאה והחכמה עילאה היא שורש לחכמה תתאה, לכן, כיון שהחכמה תתאה היא במלכות שמונח בה כח של גילוי, א"כ גם להשכלה עצמה - אף לחכמה עילאה שבה יש צד מסויים שהיא יותר מתגלה עכשיו מצד מה שהיא שורש לחכמה תתאה, ומי שנמצא בחכמה תתאה, הוא משיג במדרגת ה'תתאה' את החכמה עילאה שמאיר בתוכה לפי ערכו, והרי שגם חלק ההשכלה הופך להיות גלוי.

אבל ההשגה שזה הרזין דרזין בעצם, זה נשאר בגדר סוד גמור, - אלו הם ההגדרות בתמצית, בקצרה ממש.

שאלה: האם מלבד קביעות מקום כפשוטו יכולה להתקיים קביעות מקום במה שהאדם חי, על פי ה" שאז בכל מקום הוא נחשב קבוע במקומו כעין דברי הגמ' בשבת (לא, א) לענין המשכן מכח שהוא קובע את הנפש שלו במקומו של הקב"ה.

תשובה: וודאי שהפשטות של קובע מקום זה מקום כפשוטו כמו שהיה אצל רשב"י קביעות מקום במערה בפועל כפי שהוזכר, אבל יש ברבותינו ומתחיל בספר הקנה וכן בספר שושן סודות ובגר"א בתיקונים וכן הרבה מאד בדברי

שאלה: מה שהרב הזכיר בשיעור שיש מחלוקת בין בעלי ה'רזין' לבעלי ה'רזין דרזין', האם הכוונה שיש מחלוקת של אחד על זולתו או שהם חלוקים באופן שהללו מתעסקים ב'רזין' והללו מתעסקים ב'רזין דרזין'.

תשובה: ההגדרה היסודית הברורה והידועה היא שכל מחלוקת זה מלשון חלוקה כדוגמת 'האחין שחלקו' וכדו', והיינו משום ששורש של כל מחלוקת היא במה שכל אחד עוסק בחלק אחר, והרי כל דבר יש לו חיצוניות ויש לו פנימיות ומצד כך גם בסוד יש חיצוניות ויש פנימיות, ה'רזין' זה החיצוניות של הסוד וה'רזין דרזין' זהו הפנימיות של הסוד, ובלשון ברורה ופשוטה, הרי כהיום, כל כתבי הקודש של הסוד כתובים וידועים לכל, אמנם פעם גם זה היה באופן של איתכסיא אבל כמו שמבואר בדברי רבותינו כידוע, שבשנת שש מאות שנה לחיי נח שזהו שנת ת"ר לאלף השישי, נפתחו שערי דחכמתא, ומצד כך, הדבר הראשון שהתגלה בעיקר זה הכתבים עצמם של הסוד שנמצאים עכשיו בחוץ, וזוהי ההגדרה של מדרגת מערה תתאה שהוזכר, שלמטה ממדרגת 'בן עליה', ועל אף שהיא נשארה מערה שהרי זה עדיין כתבי סוד, והלשון שם היא לשון של סוד, אבל היא יצאה לחוץ, זהו ה'פשט' שבסוד שהפך למציאות יותר גלויה משנת שש מאות שנה לחיי נח, ת"ר לאלף השישי.

אבל גם ה'רזין דרזין' מתחלקים לשני חלקים,

התכלית היא כלי מלשון כלות להחזיר אותו בחזרה לשורשו, וזה א"כ ההבחנה בין הגדרת הכלי בארץ ישראל לבין הגדרת הכלי במדבר, בארץ ישראל שנאמר בה 'למטר השמים תשתה מים' נעשה גילוי של יסוד המים שיורד מלעילא לתתא ומצד כך מתגלה כלי כפשוטו שהוא כלי קיבול, משא"כ במדבר התכלית היא בדיוק הפוכה כלי שעל ידו יש ביטול לדבר ה', ביטול לאור העליון.

שאלה: האם יש אפשרות ללמוד את ה'רזין דרזין'?

תשובה: בשביל זה צריך חכם ומבין מדעתו וכמו שאומרת הגמ', מלמדים אותו ראשי פרקים ומכאן ואילך הוא חכם ומבין מדעתו אך לא ניתן להסביר את ה'רזין דרזין', זהו הסוד שהוא בבחינת 'ליבא לפומיה לא גליא' ובלשון הזוהר 'כל חד כפום מאי דמשער בליביה דיליה', וזה לא ניתן להעברה, - אפשר להעביר את חיצוניות הסוד ולא את פנימיות הסוד.

אבל ניתן להתקשר לנפש רבו שמאחר שהוא נכלל ונקשר בנפש רבו, מאיר לו אותו אור, והוא משיג אותו מכח שהוא נכלל ודבק בנפש רבו שזה הדוגמא היסודית של 'פי שנים ברוחך' שהיה באליהו ואלישע, אבל זה לא דבר שניתן להסביר אותו במילים.

שאלה: האם ה'ראשי פרקים' זהו ההשכלה של ה'רזין דרזין' שהרב הזכיר?

תשובה: ה'ראשי פרקים' הם בוודאי הגדרה של השכלה, אבל מצד ההשכלה זה יכול להיות יותר מראשי פרקים, - 'ראשי פרקים' בהגדרה הדקה שלהם זהו כל דבר שלא ניתן לבטאות אותו אבל זה הניצוצות שיוצאים מהדברים, והראשי פרקים זה ההתנוצצות שיוצאת מן הדבר.

שאלה: לכאן הרי גם בכל חלק מהפרד"ס יש חלוקה לפרד"ס, - האם לפי"ז גם בפשט יש 'רזין דרזין' של הפשט וכן ברמז וכו'?

תשובה: כל דבר יש לו את כל הפרד"ס וגם את הרזין דרזין, ומצד כך, גם ה'רזין דרזין' דפרטות שבכל מדרגה, היא ג"כ לא ניתנת לעולם להעתקה לזולתו, רק שישנם שתי

רבותינו שהגדירו את זה שקביעות במקום זה קביעות במהות של מקום, ויש בזה כמה וכמה מדרגות הזכרנו את דברי המהר"ל בנתיב העבודה פ"ד שהוא קובע את עצמו ב'אחד', בלשון ספר הקנה זה מוגדר שהוא קובע את עצמו בעטרת שבמלכות, וכן עוד הגדרות שנאמרו בזה.

ובודאי א"כ, כמו שבכל דבר יש הגדרה חיצונית והגדרה פנימית, כך גם כאן בהגדרה החיצונית זה קובע מקום בפועל וכמו שאצל רשב"י היה קביעות מקום חיצונית וכן היה את הקביעות העליונה, וההגדרה בעומק היא שלכל דבר יש אור וכלי והמעלה השלימה היא כשיש גם את האור וגם את הכלי - והרבינו יונה שם בברכות אומר שהפסוק שהגמ' מביאה שם ביחס לקובע מקום לתורתו ולתפילתו "ושמתי מקום לעמי ישראל ונטעתיו ושכן תחתיו" זה נאמר על בית המקדש ששם הוא עיקר הקביעות מקום של עם ישראל, ורק שכשבת המקדש חרב, אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה וכן בית תפילה.

ובעומק, זה ההבדל בין מדרגת עם ישראל במדבר לבין מדרגת ארץ ישראל, ה"על פי ה' יסעו על פי ה' יחנו כבמקומו דמי" שאומרת הגמ' בשבת (לא, ב) זה רק 'כבמקומו', כלומר, בארץ ישראל זהו המקום הקבוע ואם עם ישראל נע במקומו זה הופך להיות גלות, ורק במדבר מתגלה שכשהתנועה היא על פי ה' היא נשארת במדרגת מקום, והיינו שזה בעצם מדרגת אור אלא שהכלי בטל לאור, זה מדרגת המדבר, והיינו כמו שהוזכר ששם הוי"ה בהכאה זה בגימטריא מקום ולכן "על פי ה'" זה נחשב מקום, אבל חסר כאן במדרגת כלי כפשוטו אלא זה אופן של כלי שנכלל באור, - בהגדרה החיצונית זה נקרא שאין כאן כלי ובהגדרה הפנימית זה מוגדר שהכלי נכלל באור.

מה שאין כן בארץ ישראל שמקום בית המקדש זה מדרגת אור בתוך כלי, - ויש יתרון לגילוי הכלי מהיסוד של מים ש'עוזבים מקום גבוה ויורדים למקום נמוך' שזוהי הבחינה לגלות את הכלים לתתא שהכלי כפשוטו הוא מקום ההשראה, ומיסוד האש שעולה לעילא

שלושה חלקים בספירת העומר וכל חלק מתחלק ל"ו, ומל"ג בעומר יש עוד י"ו יום.

תשובה: החת"ס לא מסביר מהו החלוקה שי"ו, - אבל כוונת החת"ס היא שזה סוד הא' שהא' עצמה הרי נחלקת כידוע באופן שחציה העליון היא י"ו וחציה התחתון הוא ג"כ י"ו, וזה הגדרת הדבר שעד הל"ג בי"ו-י"ו הללו מתגלה הא' אלא שזה הא' בפירוק שלו.

המשך שאלה: ומהו החלק השלישי לפי"ז?

תשובה: החת"ס לא ביאר מה הסברא במה שהוא אמר אלא אמר זאת כעין דברי נבואה, - אלא שהוא ממשיך שם לבאר שזה כנגד ג' העמודים תורה עבודה וגמילות חסדים, וכשאנחנו מתייחסים לתורה עבודה וגמילות חסדים ביחס לשלושה מצבים, א"כ צריכים למצוא מהי ההקבלה של תורה עבודה וגמ"ח לשלושה מדרגות, שזה באופן פשוט מקביל לעיבור יניקה ומוחין.

וזה ברור שתורה מקבילה למדרגת המוחין, ורק השאלה איפה היחס של עבודה ואיפה היחס של הגמ"ח ביחס לעיבור ויניקה, ובפשטות העבודה היא עבודה שבלב וא"כ היא שייכת למדרגת החג"ת - ליניקה, משא"כ מדרגת גמילות חסדים זה מקביל למדרגה התחתונה שבה הוא נותן לזולתו, ועל אף שיניקה זה ג"כ נתינה וזה במקום החג"ת - על זה הרי הגמ' בברכות אומרת שחסד עשה הקב"ה עם האדם, שבעצם הדדים היו צריכים להיות בשליש התחתון של האדם דהיינו בנה"י אלא שהקב"ה עשה חסד שלא יינק במקום הטניפות אלא למעלה, ומבואר א"כ להדיא בגמ' שעיקר כח ההשפעה הוא בעצם לתתא בנה"י.

וא"כ, תורה נמצאת במדרגת המוחין, עבודה במדרגת החג"ת וגמ"ח במדרגת הנה"י, וזה א"כ אופן אחד של חלוקה.

שאלה: האם זה נכון להגיד ששורש המחלוקת בדעות זה בין מי שזכה לבקוע לשער הנ' לבין מי שלא זכה לבקוע לשער הנ', או שגם בתוך אלו שזכו לבקוע לשער הנ' שייך שיהיו מחלוקות?

תשובה: מי שבקע לשער הנ' משיג את כל החלוקות שיכולות להיות שהרי שער הנ' עצמו

תפיסות יסודיות - יש תפיסה שנמצא לדוגמא בחב"ד [-לא ב'בעל התניא' אלא יותר בדורות האחרונים, אפשר לראות זאת ברי"ץ וכדו'] שכשהם באים לבטאות שבגן עדן העליון עוסקים בדברי תורה של הפשט, הם מגדירים שעוסקים באותם דברי תורה עצמם אלא שעוסקים בהם באופן מופשט, - זה תפיסה שגילוי הרזין דרזין צריך להתגלות רק באופן המופשט שלו העליון, אבל בעומק יותר, יש תפיסה לגלות את הרזין דרזין בד' אמות של הלכה, בכל חלק בש"ס ובכללות בכל חלקי התורה כולה.

התפיסה החיצונית אומרת שבגן עדן העליון שור שנגח את הפרה זה לא שור ופרה כפשוטו, אלא שור זה 'פני שור' שבמרכבה ופרה זה סוד הפ"ר דינים והה' שזה שורש המנצפ"ך, והיינו שצריך להעלות את השור והפרה לשורשיהם העליונים.

אבל בתפיסה העליונה יותר, ההשכלה הנקיה והרזין דרזין שגנוז בתוך מציאות הפשט הוא אור גמור, ומה שנמצא למעלה ומה שנמצא למטה זה בבחינת 'כי כל בשמים ובארץ', לא צריך להגיע להפשטה של שור ושל פרה - כל מה שצריך להפשיט זה רק כשהכלי התחתון מסתיר ומעלים אבל כשהוא כלי של גילוי גמור, אין צורך להפשיט.

וא"כ בגן עדן העליון הגמור אפשר לעסוק בשור כפשוטו ובפרה כפשוטו בהשכלה הפנימית שנמצאת בתוכם, כי הכל זה היינו-הך, זה סוד האחדות הגמורה.

שאלה: בבעל התניא מבואר שרשב"י במערה עסק בעיקר בתורת הפשט, האם הכוונה למה שהרב הסביר כעת?

תשובה: יש בזה סברא, שהרי רשב"י במערה היה לבוש בחול, וכמו שמבואר שם בגמ' שרבי פינחס בן יאיר אמר לו אוי לי שראיתך בכך, מכח שהיה לו סדקים בעורו וכו' והרי שכל מה שהיה שם במערה, זה לא היה בהבחנה של "מרחיבין דעתו של אדם", ולכן נברא לו שם מעין וחרובים, כלומר, זה תפיסה שהוא עוסק בצמצום התחתון שבדבר שזוהי תפיסת הפשט, זה עומק ההגדרה.

שאלה: אומרים בשם החתם סופר שיש

אבל הוא יכול גם להלביש אותה ולגלות אותה לתתא. ומה שעולה א"כ - יכול להיות השכלה בלי השגה, ויכול להיות גם השגה בלי השכלה. שאלה: למה במקום ציונו של רשב"י אין את הגילוי של 'אויביו נופלין תחתיו' ויש שם שליטת כח הרע שמשלתת שם?

תשובה: אתם מתייחסים למצב של דרא בתראה, ובדרא בתראה זהו שער הנ' של הקליפה ששולט על הכל. מה השאלה...

נאמר בתורה "תספרו חמשים יום" ואנחנו סופרים מ"ט ועדיין לא הגענו לנ' והנ' דקדושה נמצא בהעדר גילוי, וא"כ אנחנו לא במדרגת מתן תורה בגילוי השלם של לוחות ראשונות אלא רק במדרגה של לוחות שניות, וכ"ש באחרית הימים שיש שליטה של הרע בבחינת 'מכף רגל ועד ראש אין בו מתום', לכן גם שם יש את אותו דבר, היינו-הך.

כל הקובע מקום לתפלתו
במספר שיעור בקול הלשון 41729918

מתפרט לנ' וא"כ הוא משיג את כל החלוקות שיש אלא שהוא תופס איך הם מאוחדים בשורשם ואיך מתגלה כל מציאות החלוקה של המ"ט - שזה הרי כל ספירת העומר, וא"כ הוא לא מבטל את החלוקה אלא הוא משיג את החלוקה והוא משיג גם איך בשורשה הוא אחד.

שאלה: הרב ביאר בספר להב אש שיש אפשרות שאדם יגיע להשגה גם בלי השכלה ע"י זיכוך.

תשובה: לעולם ההשגה של הדברים היא השגה בעצם אלא ששם מוגדר שיש אופן שהאדם מגיע מתתא לעילא, הוא יודע את הדברים, משכיל אותם ואז הוא מגיע לנקודה הפנימית שזה כפי סדר המדרגות, ויש אופן שהוא מגיע מהנקודה הפנימית לחיצוניות שלא לפי סדר המדרגות אלא ע"י זיכוך שמכח הזיכוך הוא בוקע ללעילא, ומשם הוא משיג, ואז, על אף שהוא לא יודע כלום, יש לו כבר את עצם ההשגה, - ואז, מההשגה הוא יכול להגיע להשכלה, אלא שפעמים הוא כן מגיע להשכלה ופעמים הוא לא מגיע להשכלה.

ואופן ההשגה - כשזה בא ע"י השכלה, תחילת ההשגה כבר נמצאת בהשכלה אלא שזה השגה מולבשת, משא"כ כשזה ע"י זיכוך, הרי אין שם השגה בעצם הזיכוך, הזיכוך הוא רק ביטוש, אלא שאחרי שהוא ביטש את עצמו, ההארה מגיעה אליו מלעילא לתתא.

אבל צריך להבין שהזיכוך לא מכריח שהוא יקבל גם את ההשכלה, - יש אנשים שיש להם נשמה גבוהה ומוחין קטנים, וכמו"כ יש אדם שיש לו השגה אבל הוא עוסק רוב היום בעבודה ולא בתורה [כעין חסידים הראשונים, - ורק כדוגמה בעלמא, ולא שזו היתה מדרגתם] ולכן המוחין שלו הם לא גבוהים, וכמו"כ יש אנשים שמכח התבערה של הלב הם שורפים את המוחין שלהם כדברי רבותינו.

וא"כ, יש אנשים שהמדרגה של השגת הנשמה שלהם היא מאד גבוהה אבל אין להם שום הסבר להסביר את מה שהם רואים - ובבחינה מסויימת זה גופא היה כחו של רשב"י שניתן לו רשות לגלות, כלומר, יש לו את ההשגה

בלבבי

תוספות

בלבבי משכן אבנה

השיערים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

USA 605.313.6660 | ישראל 073.295.1245

לא מוגה כלל

תוספות

עניין סיפור יצ"מ

לפי זה, עיקר סיפור יצ"מ הוא לספר על מדרגת הלב. כידוע, מפסח עד חג השבועות יש מ"ט ימים, שנחלקים לל"ב ימים ראשונים, ומהיום הל"ג ישנם עוד י"ז ימים שהם בגימטריא 'טוב'. עד ל"ג בעומר היא מדרגת 'לב', משם ואילך - 'לב טוב'. עד ל"ג בעומר עצמו עדיין שייך ליצ"מ, מיום ל"ג בעומר ואילך - משתייכים הימים לחג השבועות, שהרי בל"ג בעומר עצמו כבר יש גילוי של תורת רשב"י, ואור תורה שבע"פ הוא שורש הארת מתן תורה דחג השבועות.

מעתה, בואו חשבון. בליל פסח מספרים ביצ"מ, ובליל ט"ז מתחילה ספירה. הספירה - היא מכח הסיפור, והיא מוליכה אל מתן תורה. העומר הוא קרבן שעורים, שהוא מאכל בהמה, והספירה היא ביחס לקרבן זה, עד לחג השבועות בו מקריבים ב' הלחם מן החיטים, שהן מאכל אדם. בהמה איננה מדברת, וממילא אין אפשרות להוציא את הבלוע מפיה במדרגת דיבור. אשר על כן - יוצא מאכלה בצורה של גללים, ששורשם 'גל' - אותיות 'לג' בעומר. עד ליום ל"ג בעומר יש עיסוק עם המדרגה התחתונה.

נקודה נוספת השייכת לאותו העניין היא, שהשעורים הם 'שיבולים'. שיבולים הם דרגת 'קטנות' לעומת חיטים. קטנות זוהי מדרגת אותיות, כקטן שדבק באותיות, ולכן בני אפרים דוקא במילה 'שיבולת' החליפו אותיות בבדיקה. בני אפרים לא היו יכולים לומר 'שיבולת', והיו אומרים 'סיבולת' (שופטים י"ב, ו'). 'סיבולת' היא מלשון 'סבלות מצרים', וזהו חלק השייך למדרגת הבהמה, שמצד עצמו נופל לבית הרעי. אמנם, כשסופרים את העומר, מעלים את מאכל הבהמה למדרגת הדיבור, ומתעלה הדבר ממדרגת בהמה למדרגת אדם. זהו שורש ל"ב הימים המשתייכים ליצ"מ.

יציאת מצרים היא הגילוי

יציאת מצרים היא הגילוי איך מעלים את האכילה למדרגת הפה, שמתחילה בחיפוש בחורים ובסדקים, ממשיך דרך הסיפור (שהוא בפה), וממשיך בכח הספירה ובוה מצטרף ה'מאכל בהמה' למדרגת אדם. על דבר זה אמרו חז"ל שאחד הדברים הקשים לאכילה הוא לב של בהמה, כי הבהמה היא 'במדרגת לב', והאכילה שלה יורדת לתתא, ועל כן קשה להעלות דבר זה לאכילת האדם מתנת לעילא. (בלבכיפדיה מחשבה בכל-ל-ב-ל-ב | מודפס ב קונטרס אאלפך חכמה 048 ערך בל)

ימי יעקב קמ"ז

(מז, כח) ימי יעקב קמ"ז, ונפתח לו ל"ג, כנגד שאמר לפרעה מעט ורעים כנזכר בחז"ל. וענין מנין זה, דרשב"י נפטר בל"ג בעומר, שהוא בחי' הוד שבהוד, דין כנודע, ולכך כשאומר שימיו מעט ורעים, שהוא מדת דין נפתח ל"ג מימיו, שהוא בחי' אבל שאוכל עגול, גלגל חוזר בעולם. (תורת הרמז, בראשית) אבל שאוכל עגול, גלגל חוזר בעולם. (ספר תורת הרמז, פרשת ויחי)

בהאי ספרא יפקון מגלותא

רשב"י נפטר בל"ג בעומר. הענין. על ספר הזוה"ק אמרו, "בהאי ספרא יפקון מגלותא". כלומר, ספרו של רשב"י, הוא הכח לצאת מן הגלות. גלות, גלה, שורש גל. לשון גלות, וגם לשון גילוי "גל עיני", וכד'. (כידוע בלשה"ק ששני הפסכים כלולים במילה אחת כי בשורשם אחד) ולכך רשב"י נפטר בבחינת ל"ג, אותיות גל, כי ע"י יגמר הגלות, ויתגלה הגאולה. (קול דממה דקה)

גדר התפילה אצל רשב"י וחבריו

הנה מצינו ברשב"י וחבריו, שהיו עסוקים בתורה, ולא היו מפסיקים לתפילה. עומק הדבר: באדם יש שני חלקים - נגלה ונסתר, נשמה וגוף. ואצל רשב"י וחבריו, החלק הנעלם, הנשמה, היתה עסוקה בתפילה, שע"ש כן נקרא האדם "מבעה", לשון תפילה, כנודע, והחלק הנגלה, הגוף, המחשבה - היה עסוק בתורה. אבל לעולם בהכרח שקומת בנין האדם תיבנה הן מתורה והן מתפילה.

והנה מובא בשם הבעש"ט הק', שכל תשוקה פנימית שיש באדם, היא תפלה. ועומק הדבר, שתשוקה פנימית הנגלת באדם בצורה של השתוקקות, שורשה מתפלה בנשמה. אלא כאשר נשתלשל הדבר לגוף, אינו בהכרח שיתראה בצורה של תפלה, ופעמים מתראה בצורה של השתוקקות, שהוא המהות הפנימית של תפלה. אלא שבנשמה זו השתוקקות בגילוי, שהמילוי שלה יהיה מן הבורא, וזו תפלה שלמה. משא"כ בגוף, זו השתוקקות שאין היכר שהמילוי שלה מן הבורא ית"ש, ולכך חסר בה הצורה השלמה של תפלה. (ספר קול דממה דקה)

סוד ענין הדלקה בהילולא דרשב"י

מנהג ישראל, להדליק אש ביומא דהילולא של רבי שמעון בר יוחאי, ומובא בפוסקים שהיה מנהג קדום להדליק על הציון של רשב"י הדלקה, ולהשליך לתוך ההדלקה בגדים יקרי ערך, ויש בזה נידון בפוסקים (החת"ס ועוד), האם יש בדבר איסור של כל תשחית. העומק שבמנהג נראה כך.

תכלית הלבושים לחמם את האדם, כמו שמצינו אצל דוד המע"ה שנאמר בו באחרית ימיו "ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו" (מ"א א, א), מכלל שלבושים דרכם לחמם, כפי שרואים בטבע הבריאה.

חמימות היא יסוד האש. כאשר משליכים את הבגדים לאש, זוהי בחינה של "אש אוכלת אש", זהו גילוי של האבחנה שהבגדים שיש בהם חום הם רק בבחינה של בגדים, לבוש מלשון שביל, אבל לא כתכלית. כי תכלית החום שבבגדים הוא לכלול את הלוּבש אותם ביסוד האש העליון, באש היסודית.

מיתתם של נדב ואביהוא היא גילוי המיתה של ה"בקרובי אקדש", גילוי המיתה של "כי ביום אכלך ממנו מות תמות", שהרי עם הקמת המשכן היתה שמחה לפניו ית' כיום שנבראו בו שמים וארץ, כדברי חז"ל, וא"כ חזרה והאירה הבחינה של "כי ביום אכלך ממנו מות תמות", אלא שנגלה כאן ה"מות תמות" דקדושה. "בקרבתם לפני ה'" - מיתת נשיקה! ולא נשיקה מלעילא לתתא, אלא נשיקה מתתא לעילא.

זהו השורש להתכללות כל הנבראים כולם ביוצרים, כדברי האוה"ח הק': "ואומר וימותו בתוספת וא"ו, רמז הכתוב הפלאות חיבת הצדיקים, שהגם שהיו מרגישים במיתתם, לא נמנעו מקרוב לדבקות

נעימות ערבות ידידות חביבות חשיקות מתיקות, עד כלות נפשם מהם, והבן! ועומק הדברים, שכל זמן שיש לאדם אישיות, "אני" - חסר לו הביטול אליו ית'. אבל "במיתתם", הגם שהיו מרגישים במיתתם, לא נמנעו מקרוב לדבקות, מפני שהיה אצלם ביטול של האני. כאשר תתגלה מעלה מופלאה זו בכל הנבראים כולם, בחינת "ועמך כולם צדיקים", אבל לא רק בבחינה שהנשיקה מתקרבת להם, אלא שהם מתקרבים לה - אז יבוא משיח צדקנו במהרה בימינו אמן. (ספר בלבבי משכן אבנה ע"ת תשסו, פרשת אחרי מות)

סוד - לתפוס כל דבר בבריאה רק בגילוי

למה בימות משיח אין גלות ויש גאולה? בודאי כפשוטו כי יש זמן של גלות ויש זמן של גאולה, אבל מה עומק התפיסה? כשאני תופס שכל ההיות של כל דבר היא גילוי של בורא העולם, זה גאולה. וכשאני תופס שכל דבר יכול או לגלות הבורא או לא לגלות את הבורא - עצם התפיסה הזו היא גלות. תפיסה של ימי גאולה, בעומק, מלשון גילוי - שאני תופס שהויה של כל דבר היא רק גילוי.

זה הסוד שרשב"י גילה בל"ג בעומר, זה התפיסה שנקרא סוד. עד שבא רשב"י, תופסים רק את מהות של הדבר: אני רואה שולחן ואני תופס מה המהות של השולחן. אבל הסוד של כל דבר הוא, שכל עצם ההיות של כל דבר הוא רק גילוי. וכשהסוד הזה יתגלה לכל הבריאה, לא יהיו עוד גלויות, לא יהיו עוד שבירה - כי מתגלה שכל דבר מגלה רק את הבורא.

בהגדרה ברורה, כל סוד הוא מעבר לגבולות הדבר, שלא עמדתי על מהות הדבר, לא השגתי הדבר לעומקו. אבל בעומק יותר, סוד הוא כאשר אני תופס שההויה של כל דבר הוא גילוי. כל דבר בבריאה חובק בתוכו סוד. מהו הסוד שבכל דבר? שאין לו שום מציאות לעצמה, רק גילוי הבורא.

מהו הסוד של כל ימות העולם? שכל דבר בבריאה רק מגלה אותו ית'. זה העומק השלם של אמונה. "וצדיק באמונתו יחיה" - עומק הגדרת האמונה, שזולת מציאות הבורא, אין עוד מלבדו, כל הנבראים הם רק גילוי של הבורא. זהו בעצם סודה כל הבריאה כולה.

זה הגדרה כללית לכל סוד. מי שלא עמד על דברים הללו, לא עמד על סוד הבריאה. זה מציאות כל הבריאה כולה - אין בבריאה זולת זה. (דע את מידותיך 030 עפר - כח הגילוי)

כח הקיבוץ שמתגלה מכח רשב"י

אנחנו רואים שמכוחו של רשב"י יש קיבוץ של עם ישראל במקום אחד ביום אחד באופן שאין כדוגמתו, זה הארת רשב"י שמהפך את הפרטות למציאות של כלל: "ביום ההוא ה' אחד ושמו אחד". (לג בעומר 017 חיי שעה וחיי עולם, תשע"ח)

ל"ג בעומר מספרי בלבבי

שורש ל"ג שנה שנפחת מימי יעקב אבינו

ימי יעקב קמ"ז, ונפחת לו ל"ג, כנגד שאמר לפרעה מעט ורעים כנזכר בחז"ל. וענין מנין זה, דרשב"י נפטר בל"ג בעומר, שהוא בחי' הוד שבהוד, דין כנודע, ולכן כשאומר שימיו מעט ורעים, שהוא מדת דין נפחת ל"ג מימיו, שהוא בחי' אבל שאוכל געול, לגלגל חוזר בעולם. (ספר תורת הרמז, פרשת ויחי)

בהאי ספרא יפקון מגלותא

רשב"י נפטר בל"ג בעומר. הענין. על ספר הזוה"ק אמרו, "בהאי סיפרא יפקון מגלותא". כלומר, ספרו של רשב"י, הוא הכח לצאת מן הגלות. גלות, גלה, שורש גל. לשון גלות, וגם לשון גילוי "גל עיני", וכד'. (כידוע בלש"ק ששני ההפכים כלולים במילה אחת כי בשורשם אחד) ולכן רשב"י נפטר בבחינת ל"ג, אותיות גל, כי ע"י יגמר הגלות, ויתגלה הגאולה. (קול דממה דקה)

גדר התפילה אצל רשב"י וחבריו

הנה מצינו ברשב"י וחבריו, שהיו עסוקים בתורה, ולא היו מפסיקים לתפילה.

עומק הדבר: באדם יש שני חלקים - נגלה ונסתר, נשמה וגוף. ואצל רשב"י וחבריו, החלק הנעלם, הנשמה, היתה עסוקה בתפילה, שע"ש כן נקרא האדם "מבעה", לשון תפילה, כנודע, והחלק הנגלה, הגוף, המחשבה - היה עסוק בתורה. אבל לעולם בהכרח שקומת בנין האדם תיבנה הן מתורה והן מתפילה.

והנה מובא בשם הבעש"ט ה'ק', שכל תשוקה פנימית שיש באדם, היא תפלה. ועומק הדבר, שתשוקה פנימית הנגלת באדם בצורה של השתוקקות, שורשה מתפלה בנשמה. אלא כאשר נשתלשל הדבר לגוף, אינו בהכרח שיתראה בצורה של תפלה, ופעמים מתראה בצורה של השתוקקות, שהוא המהות הפנימית של תפלה. אלא שבנשמה זו השתוקקות בגילוי, שהמילוי שלה יהיה מן הבורא, וזו תפלה שלמה. משא"כ בגוף, זו השתוקקות שאין היכר שהמילוי שלה מן הבורא ית"ש, ולכן חסר בה הצורה השלמה של תפלה. (ספר קול דממה דקה)

סוד ענין הדלקה בהילולא דרשב"י

מנהג ישראל, להדליק אש ביומא דהילולא של רבי שמעון בר יוחאי, ומובא בפוסקים שהיה מנהג קדום להדליק על הציון של רשב"י הדלקה, ולהשליך לתוך ההדלקה בגדים יקרי ערך, ויש בזה נידון בפוסקים (החת"ס ועוד), האם יש בדבר איסור של בל תשחית.

העומק שבמנהג נראה כך. תכלית הלבושים לחמם את האדם, כמו שמצינו אצל דוד המע"ה שנאמר בו באחרית ימיו "ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו" (מ"א א, א), מכלל שלבושים דרכם לחמם, כפי שרואים בטבע הבריאה.

חמימות היא יסוד האש. כאשר משליכים את הבגדים לאש, זוהי בחינה של "אש אוכלת אש", זהו גילוי של האבחנה שהבגדים שיש בהם חום הם רק בבחינה של בגדים, לבוש מלשון שביל, אבל לא כתכלית. כי תכלית החום שבבגדים הוא לכלול את הלוש אותם ביסוד האש העליון, באש היסודית.

מיתתם של נדב ואביהוא היא גילוי המיתה של ה"בקרובי אקדש", גילוי המיתה של "כי ביום אכלך ממנו מות תמות", שהרי עם הקמת המשכן היתה שמחה לפניו ית' כיום שנבראו בו שמים וארץ, כדברי חז"ל, וא"כ חזרה והאירה הבחינה של "כי ביום אכלך ממנו מות תמות", אלא שנגלה כאן ה"מות תמות" דקדושה. "בקרבתם לפני ה'" - מיתת נשיקה! ולא נשיקה מלעילא לתתא, אלא נשיקה מתתא לעילא.

זהו השורש להתכללות כל הנבראים כולם ביוצרם, כדברי האוה"ח ה'ק': "ואומרו וימותו בתוספת וא"ו, רמזו הכתוב הפלאת חיבת הצדיקים, שהגם שהיו מרגישים במיתתם, לא נמנעו מקרוב לדבקות נעימות ערבות ידידות חביבות חשיקות מתיקות, עד כלות נפשם מהם, והבן!"

ועומק הדברים, שכל זמן שיש לאדם אישיות, "אני" - חסר לו הביטול אליו ית'. אבל "במיתתם", הגם שהיו מרגישים במיתתם, לא נמנעו מקרוב לדבקות, מפני שהיה אצלם ביטול של האני.

כאשר תתגלה מעלה מופלאה זו בכל הנבראים כולם, בחינת "ועמך כולם צדיקים", אבל לא רק בבחינה שהנשיקה מתקרבת להם, אלא שהם מתקרבים לה - אז יבוא משיח צדקנו במהרה בימינו אמן. (ספר בלבבי משכן אבנה עה"ת תשסו, פרשת אחרי מות)

סוד - לתפוס כל דבר בבריאה רק כגילוי

למה בימות משיח אין גלות ויש גאולה? בודאי כפשוטו כי יש זמן של גלות ויש זמן של גאולה, אבל מה עומק התפיסה? כשאני תופס שכל ההיות של כל דבר היא גילוי של בורא העולם, זה גאולה. וכשאני תופס שכל דבר יכול או לגלות הבורא או לא לגלות את הבורא - עצם התפיסה הזו היא גלות. תפיסה של ימי גאולה, בעומק, מלשון גילוי - שאני תופס שהויה של כל דבר היא רק גילוי.

זה הסוד שרשב"י גילה בל"ג בעומר, זה התפיסה שנקרא סוד. עד שבא רשב"י, תופסים רק את מהות של הדבר: אני רואה שולחן ואני תופס מה המהות של השולחן. אבל הסוד של כל דבר הוא, שכל עצם ההיות של כל דבר הוא רק גילוי. וכשהסוד הזה יתגלה לכל הבריאה, לא יהיו עוד גלויות, לא יהיו עוד שבירה - כי מתגלה שכל דבר מגלה רק את הבורא.

בהגדרה ברורה, כל סוד הוא מעבר לגבולות הדבר, שלא עמדתו על מהות הדבר, לא השגתי הדבר לעומקו. אבל בעומק יותר, סוד הוא כאשר אני תופס שההויה של כל דבר הוא גילוי. כל דבר בבריאה חובק בתוכו סוד. מהו הסוד שבכל דבר? שאין

לו שום מציאות לעצמה, רק גילוי הבורא.

מהו הסוד של כל ימות העולם? שכל דבר בבריאה רק מגלה אותו ית'. זה העומק השלם של אמונה. "צדיק באמונתו יחיה" - עומק הגדרת האמונה, שזולת מציאות הבורא, אין עוד מלבדו, כל הנבראים הם רק גילוי של הבורא. זהו בעצם סודה כל הבריאה כולה.

זה הגדרה כללית לכל סוד. מי שלא עמד על דברים הללו, לא עמד על סוד הבריאה. זה מציאות כל הבריאה כולה - אין בבריאה זולת זה. (דע את מידותיך 030 עפר - כח הגילוי)

כח הקיבוץ שמתגלה מכח רשב"י

אנחנו רואים שמכוחו של רשב"י יש קיבוץ של עם ישראל במקום אחד ביום אחד באופן שאין כדוגמתו, זה הארת רשב"י שמהפך את הפרטות למציאות של כלל: "ביום ההוא ה' אחד ושמו אחד". (לג בעומר 017 חיי שעה וחיי עולם, תשע"ח)

מותר להתגרות ברשעים -

שורש תורתו של רשב"י

בגמ' ברכות (זז): אמר ר"י בשם רשב"י, מותר להתגרות ברשעים בעוה"ז.

ברור ופשוט לכל בר דעת שרשב"י בעצמו קיים את זה, והוא לשיטתו בגמ' שבת (לג) שאמר רשב"י על המלכות רומי, כל אשר עושים אינו אלא לצורך עצמם. ואז הלך יהודה בן גרים יהודה וסיפר למלכות רומי מה שאמר רשב"י עליהם. (ובגמרא אחרת יש גירסא של "רבי" יהודה בן גרים. אבל בגמרא שבת גרס 'הודה' בן גרם. יש מחלוקת בראשונים אם הגירסא היה 'רבי' יהודה בן גרים או, 'הודה בן גרים. זה לכאורה מישוהו אחר הנקרא יהודה בן גרים.)

רשב"י מתגרה ברשעים. כל תורתו של רשב"י מתגלגל מכח כך שהוא אמר 'מותר להתגרות ברשעים'. נמצא שזה לא עוד מימרא של רשב"י אלא מימרא זה בא כל תורת רשב"י, כי אילו רשב"י לא התגרה ברשעים לא היה צריך לברוח אל המערה וכו'.

להתגרות ברשעים - שורש הגירות

להתגרות, גירוי - מלשון התגררות, גוררים את האדם לדבר. וזה גורם לידי כך שהאדם יכנס אל הדבר. לולא ההתגרות הדבר עומד על עמדו.

ברור הדבר ששורש 'בן גרים' בהתגרות ברשעים, גר והתגרות מאותו שורש. כל גר 'גורר' לתוך כנסת ישראל.

מה קורה כאשר מתגרים ברשעים? יש שתי אפשרויות. או מה שקרה אצל רשב"י שרדפו אחריו להורגו, או שעל ידי שמגרר את הרשע הוא גורם לידי כך שהרשע עושה תשובה. כאשר מתגרים בעכו"ם, זה יכול לגרום לידי כך שהעכו"ם מתגייר - הוא גורר אותו להתגייר.

באיזה אופן אסור להתגרות ברשעים? בגמרא יש שלשה תנאים לכך: רק במילי דשמיא מותר להתגרות ברשעים אבל לא במילי דעלמא, וגם הדבר תלוי אם יש שעה משחקת לו אצל

הרשע, וגם תלוי אם המגרה הוא צדיק גמור או צדיק שאינו גמור.

כאשר מותר להתגרות ברשעים, בעומק הוא מוליד אצלו נשמות גרים, והוא מושך אותם להכנס לתוך כנסת ישראל. זה תורתו של רשב"י מכח בריחתו למערה. וזה אור דלעת"ל, סוד נשמת משיח, הנקרא נשמת 'בן גרים'.

יהודה בן גרים היה גר מצד אביו ומצד אמו, ומב"ד הוא בן דוד רק מצד אביו אבל לא מצד אמו, וא"כ מצד אביו הוא בא מיהודה אבל מצד אמו הוא גר, אבל ביהודה בן גרים מתגלה שמשני הצדדים (הן מצד אביו והן מצד אמו) הוא גר.

זה העומק הגדול שמתגלה מתורתו של רשב"י כאשר ברח למערה. נמצא שהמימרא של רשב"י 'מותר להתגרות ברשעים בעוה"ז' הוא הארת נשמת בן גרים דתיקון, הוא מוליד בכך את נשמות גרים.

כח הגאולה מונח בלימוד תורת רשב"י

כח הגורר דבר גם נקרא כח הגורם לדבר. גורר וגורם - שורשם חד. כל התגררות גורם דבר.

יש מחלוקת בגמרא אם דבר הגורם לממון כממון דמי. לשיטת רשב"י, דבר הגורם לממון כממון דמי. עומק הדבר, יש את עצם הממון לעצמו יש את הדבר הגורם לממון, לדוג' בשטר, זה דבר הגורם לממון, ולרשב"י זה גם נקרא ממון עצמו. עומק הדבר, כי הדבר האחר שנגרר על ידו כבר נמצא כאן בממון הזה.

בתורתו של רשב"י, דבר שנגרר כבר נמצא בדבר הגורם לדבר. איתא בזוהר הק': 'בהאי ספרא יפקון מגלותא', נמצא שבספר של רשב"י מונח גורם לגאולה. כמו 'דבר הגורם לממון כממון דמי' לשיטת רשב"י, אז אם הספר של רשב"י גורם לגאולה, אז מה נמצא בספר של רשב"י? הגאולה עצמה!

זה עומק עצום ונורא, זה תורתו של רשב"י.

אם הדבר מביא לגאולה, אז האור של הגאולה גנוז בתוך הדבר עצמו. זה כח הסוד שבתורה שגורר את הגאולה וגורר את הנפשות לעסוק בו ולהביא את הגאולה. מתגלה מכח רשב"י שהאור הפנימי של הגאולה כבר נמצא כאן לפנינו. כאן מונח אור הגאולה. זה לא רק שתורתו של רשב"י מביא את הגאולה, אלא, הגאולה כבר גלוי כאן בתורתו של רשב"י.

(לג בעומר 023 הארת רשב"י של הגררות ל-ס)

ימי ספירת העומר הם ימי דין

כמו שידוע מאד, ימים אלו שמזמן הקרבת עומר עד חג השבועות, יום החמישים, "תספרו חמישים יום" (ויקרא כ"ג ט"ז), אלו ימי דין (שער הכוונות דרוש ז' מדרושי הפסח).

בתחילת הזמן היתה הבאה של עומר, מאכל שעורים שהוא מאכל בהמה (רש"י סוטה ט' א'). שעורים מלשון שיעור, שזה הקיצבה והגבול עד יום החמישים שאז היתה הבאה של חיטים, חיטה מלשון חטא, לתיקון החטא. אם כן הימים הללו הם ימי דין. ימי הדין הללו אינם שווים במדרגת הדין שבהם, ויש בהם

נקודות שינוי. אחת מנקודות השינוי היא בל"ג בעומר. באתגליא אנו רואים שפסקו תלמידי רבי עקיבא למות (ספר המנהיג הלכות אירוסיין סוף סימן ק"י בשם בעל המאור. ומאידך ביבמות ס"ב ב' כתוב שמתו מפסח ועד העצרת (ובעל המאור גרס שם פרוס העצרת), ובפע"ח שער ספה"ע פ"ז כתוב שרשב"י נפטר בל"ג בעומר כי היה מתלמידי ר"ע, אבל לא נלך במהלך זה לקמן).

ענין אכדט"ם

אבל נתבונן ביתר עומק.

הנה ככל שדבר מתרחק מן השורש, כך הוא יותר דין, וככל שהוא קרוב יותר לשורש, הוא יותר רחמים. במשל גשמי רחמי האב על בנו, פחות מכאן על בן בנו, ועוד פחות על בן בן בנו. וה"ה בקרובים, ככל שהם קרובים אליו יותר, כך הוא מרחם עליהם יותר, וככל שהם רחוקים ממנו, מידת הדין שולטת יותר.

ידוע ששם אלקים מראה על מידת הדין, שהוא תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כלם (א"ח סימן ה'). והנה כלל יסודי מאד בשמות הוא שכל האותיות הקודמות לשם הן יותר קרובות לשורש (שער הכוונות דרוש ב' מדרושי הפסח). לכן בשם אלקים, האותיות שקודמות לשם אלקים הן פחות דין. אות הראשונה אל"ף - אין אות הקודמת לאל"ף, לכן היא נשאר אל"ף. אות השניה הלמ"ד - האות שלפניה היא הכ"ף. אות השלישית הה"א - לפנייה האות דל"ת. אות הרביעית היו"ד - לפנייה האות טי"ת. אות אחרונה המ"ם, היא המ"ם הסופית - א"כ לפנייה היא האות המ"ם הרגילה. עולה א"כ, שהאות הראשונה והאחרונה לא נשתנו, והן נשארות אל"ף ומ"ם. האותיות האמצעיות, הלמ"ד הה"א והיו"ד, הוקדמו לאותיות הכ"ף הדל"ת והטי"ת. ומבואר בכתבים שכ"ף דל"ת טי"ת בגימטריא ג"ל (שער הכוונות דרוש י"ב מדרושי הפסח).

זה בחינת ל"ג בעומר הוא בחינת האותיות שקודמות לשם אלקים, ולכן אז מידת הדין יותר רפוייה, פחותה. לכן יש שנוהגים מנהגי האבילות רק עד ל"ג בעומר, או שלפחות בל"ג בעומר עצמו אינם נוהגים אבילות, כמו שמבואר בשולחן ערוך בנושאי כלים כידוע (א"ח סימן תצ"ג).

מיתת רשב"י היא זמן שמחה

עכשיו ננסה בעזר ה' להבין.

הסוגיא שעוסקת במיתתו של רשב"י, מקורה באידרא זוטא. שם מסופר ענין מיתתו של רשב"י. מחד ישנה סוגית חייו של רשב"י, ומאידך ישנה סוגית מותו.

כתוב בזוהר הקדוש שרשב"י בירר לעצמו את מקומו בגן עדן יחד עם הנביא אחיה השלוני (זח"א דף ד' ב'). מדוע שם. בהקדם, הנה יום מיתתו של רשב"י, שהוא זמן שמחה לכל כבקשתו של רשב"י (ספר מורה באצבע לחד"א אות רכ"ג), הוא השמחה בעצם. דמחד גיסא, בחטא אדם הראשון נגזר המות, "ביום אכלך ממנו מות תמות" (בראשית ב' י"ז), שזה ביטול האדם. אבל מאידך גיסא, מיתתו של רשב"י היא בחינה של מיתה בקדושה, של הפשטת לבוש וקבלת לבוש חדש, לא בחינה של ביטול של עצם האדם

לפי התפישה שהגוף זה האדם, אלא הבחנה של הפשטת לבוש וקבלת לבוש חדש. שהרי כמו שאדם המקבל לבוש חדש מברך על כך שהחינו, כי זה זמן שמחה, כך מיתה, כאשר היא באמת מהמקום האמיתי שלה, שהיא הפשטת לבוש וקבלת לבוש חדש, היא זמן שמחה, וזו היא בחינת מיתתו של רשב"י.

ישנה מיתה שהיא נובעת מהחטא של עץ הדעת ש"ביום אכלך ממנו מות תמות", בתפישה שמיתה היא ביטול, "כל מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה, קארי ביה מיתה" (אד"ר דף קל"ה ב'), ירידה מדרגתו זוהי מיתתו. וישנה מיתה שהיא להיפך, שהיא עליה של מדרגה. מיתה של טומאה היא ירידה ממדרגה. מיתה של קדושה היא עליה במדרגה. ולכן שעת מיתתו של רשב"י, שהוא כמובן לא ירד מדרגה אלא עלה, היא זמן שמחה. בית חדש, בגד חדש וכד' מחייבים ברכה, כי זה זמן שמחה, וזו בחינת מיתתו של רשב"י.

למה בירר רשב"י מקומו בג"ע עם אחיה השלוני

לכן כאשר היה הוא ואלעזר בנו במערה, שנעשה לו נס כמו שהגמרא (שבת ל"ג ב') והזוהר הקדוש (ז"ח ריש כי תבא) מספרים שיצא לו עץ חרובים ומעין מים (בודאי שפשוטם של דברים שיהיה לו מה לאכול ומה לשתות). ומבין כל משכיל שעץ חרובים זה בחינה החורבן, שבא לעולם מהאכילה הראשונה, ומנגד היה לו מעין שדינו כמים חיים, היפך החורבן שהוא בחינת המיתה. ובוזה שהוא שתה מן המים הוא תיקן את אכילת החרובים, את החורבן שבא לעולם.

שם היה י"ב שנה, ואחר כך עוד י"ג שנה (גמרא שבת שם), עד שיצא עם כח האחדות המוחלטת, שזה בעצם החיבור של אכילת החרובים עם שתית המים חיים, שזה בחינת "עץ חיים היא" (משלי ג' י"ח). אלו חייו ומיתתו.

ובמיתתו, הוא בירר לעצמו מקום אצל אחיה השלוני, שתלמידו הבעש"ט קרא לו בעל ח"י (בעל חיה-יחידה), כמו שידוע בחסידות חב"ד (עי' ספר השיחות הש"ח עמ' 159). אותם מים חיים שהיו לו במערה, הוא אותו מקום שביירר לעצמו בעולם עליון אצל אחיה השלוני.

בלשון הגמרא ובלשון חז"ל הרבה פעמים רבי שמעון בר יוחאי נקרא בר יוחאי (עי' שבת שם, מעילה י"ז א', בר"ר ע"ט ר'). יוחאי זה חי יו"ד וא"ו אל"ף. יו"ד וא"ו אל"ף עולה י"ז שהוא גימטריא של טוב, בחינת עץ הדעת טוב ורע. העץ חיים כולו טוב. זה בחינת יוחאי - חי טוב. על שם כן רשב"י נקרא בר יוחאי, זה בחינת יוחאי, זה חייו שהוא שמה מן המעין י"ג שנה. בשרו נעשה בקעים סדקים מחמת החול כמו שאמרו חז"ל (רש"י שבת שם ד"ה פילי). אבל "אשריך שראיתני בכך, שאלמלא לא ראיתני בכך לא מצאת בי כך" (שבת שם). שמכח החורבן הזה הגיע נקודת התיקון של המים חיים שהוא שמה, ועל שם כן נקרא בר יוחאי.

חיים עד העולם

מובא באדרא זוטא (זח"א דף רצ"ז ב') סדר הפטירה של רשב"י,

הרי שמבואר שרשב"י סיים את חייו במילה חיים. זהו עץ חיים, שם הוא סיים את החיים. זה היה המהלך של החיים ושם הוא סיים את החיים. באמת, הוא לא סיים את החיים, הוא המשיך את החיים. הגדרת הדבר - חיים אין להם הפסק, המות הוא הפסק. עד כמה שזה חיים, אין לזה הפסק. (ספר מועדי השנה בלבבי משכן אבנה ח"ב, ל"ג בעומר)

ואת המלים האחרונות שאמר. הוא סיים את חייו בפסוק "כי שם צוה ה' את הברכה, חיים עד העולם" (תהלים קל"ג ג), והסתלק מן העולם. כתוב באיזרא שם, "א"ר אבא לא סיים בוצינא קדישא למימר חיים עד דאשתככו מילוי", הוא הספיק לומר את המילה חיים, אבל את המילים עד העולם לא סיים בוצינא קדישא למימר. "ואנא כתבנא", ממשיך רב אבא, "סברנא למכתב טפ"י, רציתי לכתוב יותר, "ולא שמענא", יותר מזה לא שמעתי. "ולא זקיפנא רישא", לא הרמתי ראשי, "דנהורא הוה סגי" האור שבקע מרשב"י היה אור גדול והיה ירא מהביט אליו, "ולא הוה יכילנא לאסתכלא, אדהכי אזדעזענא, שמענא קלא דקארי ואמר ארך ימים ושנות חיים יוסיפו לך. שמענא קלא אחרא חיים שאל ממך וכו'".

ערכים מתוך ספרי בלבבי משכן אבנה

רשב"י - ל"ג בעומר

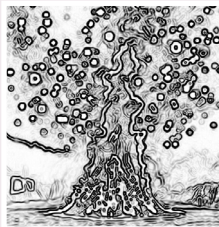
כל הנכתב בסוגריים מרובעות [ ], המה הוספות של מורינו הרב שליט"א.

רשב"י - תורתו היא בבחינת מקום שאין שם העלם וחטא, וכולה 'גילוי'. ולכן דרש 'טעמא' דקרא (יבמות כג ע"א), כי לא טעם טעם חטא, ולכן אין לו נטייה בהשגת הטעם (שם). [ומקורה מהאור הגנוז (לשם, ספר הדעי"ה, ח"ב, דרוש ד, ענף כה, סימן ה, ד"ה והאמת). ושורשה במילת בראשית, כמ"ש באגרא דכלה (אות נה) ז"ל, בראשית, יצורף את - רשב"י. ר"ת, אור תורת רבי שמעון בן יוחאי, עכ"ל. ושורש נשמתו מיסוד, כמ"ש בקול ברמה (דף סו, ע"ב). ועיין בהרחבה בתורת נתן - שורשי הנשמות, ערך רשב"י (אותיות קכח-קמח)].

רשב"י - תורתו באה מלעילא לתתא, ללא קושיות, באופן שרואים מעיקרא תמונה ברורה ללא שום מסך וערפול (שם). וזהו בחינת הג'בול' וה'דין' בל"ג בעומר, גבול שבא מלעילא לתתא, דין שמשתלשל מן הרחמים, דין שהרחמים גלויים בו, ללא העלמים וקושיות. שמעון - דין, אך דין שבא מלעילא לתתא, מוחין שבאים מלעילא לתתא (שם).

רשב"י - פטירתו היא בחינת התדבקות בנקודה שלמעלה מהקף והגבול וההשגה (בלבבי משכן אבנה, מועדים, מאמר 'בירור תכלית תורת הסוד'). [ולכך עליו אמרו, את פני האדון הוי"ה, דא רשב"י].

רשב"י - בחינתו הוא ה'סוד', שהוא ה'אין', ולכן סובר שהתורה לא תשתכח התורה מישראל, כי 'ביטול' הוא רק לבחינת היש, ולא לבחינת ה'אין' [שכחה גימט' שלג, הוא בחינת אין, לובן העליון, ושם אין שכחה. עיין שער תיקוני עונות (פרק ה)] (בלבבי משכן אבנה, חלק ה', מילי דעבודה, מאמר יא). וכן אמר זאת על חלק ה'שירה' שבתורה שלא ישתכח, שהיא הבחינה הבלתי מתחלקת, הבלתי מושגת (בעש"ט עם פירוש בלבבי משכן אבנה, בראשית, אות כב).

רשב"י - כוחו הוא כח של וודאות פנימית, הסתלקות מן ה'ספק' - עמלק. ובפרטות, הסתלקות מהספקות שיש לאדם ב'דרכו' להגיע לקב"ה. וזאת על ידי שתופס שהקב"ה נמצא אף ב'דרך', בכל רגע, בכל מקום, ובכל זמן, אפילו במקום התחתון ביותר (בלבבי משכן אבנה, חלק ו', פרק כא)

רשב"י - מדרגתו היא מדרגת 'נס', על ידי שדבוק בו ית' שאצלו נס וטבע שווים (בלבבי משכן אבנה על חנוכה, מאמר א)

רשב"י - פטירתו היא מיתה של קדושה, שהיא בחינה של עליית מדרגה, היפך מיתה של טומאה שהיא בחינת ירידת מדרגה, ולכן מיתתו היא זמן 'שמחה' (בלבבי משכן אבנה, ל"ג בעומר, מאמר 'מיתת רשב"י היא חיים').

וְלֹא תַחֲלְלוּ אֶת שֵׁם קְדוֹשֵׁי, וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (אמור כב לב)

ב' פנים, א. עיגול, כמ"ש (ב"מ, כה, ע"א) כשיר מהוא, ופרש"י וז"ל, נוטלן בעגול כאצעדה, עכ"ל. וזהו שיר - עיגול. וכן שיר אותיות ישר. וזהו רשב"י, ב-שיר, חיבור יושר ועיגולים, וזהו מעלתו.

ואנו רואים בפועל, שאופן זכרונו של רשב"י אצל כלל ישראל, הוא באופן של שיר, ובאופן של מעגלים מעגלים עם שירה, ודו"ק היטב. וכבר אמרו, רשב"י דא סיני, אולם בעגל נפלו ממדרגת הר סיני ועשו מחולות לעגל, וכנגדו בתיקון עושים מחולות ביום הילולא דרשב"י, עגל - עיגולים דתיקון. ובעומק "זה האיש משה לא ידענו מה היה לו נקומה ונעשה" וגו', ושם היה בקלקול, ובתיקון עומד רשב"י בבחינת "לא ידענו", אי הידיעה העליונה, סוד שער הנו"ן דקדושה, והוא במקומו של משה בתיקון. והוא בא אחר ל"ב ימים של העומר, סוד תורה, לעיני כל ישראל בראשית, והוא מחבר ראשית עם אחרית, כנודע. וזהו יום ל"ג, שבא אחר ל"ב, ודו"ק.

ובראשית, אותיות ישר - א - ב - ת, מתחילתו לסופו. וכן רמזו שמו במילת בראשית, כמ"ש באגרא דכלה (אות נה), בראשית אותיות רשב"י - את, בחינת מאל"ף ועד ת'. וכמ"ש בחסד לאברהם (מעין ב, נהר יד) בענין המחדש בדברי תורה, וז"ל, הענין הוא כל מה שהאדם מחדש בדברי תורה, אינו מעצמו מה שהוא מחדש, שאין מי שיוכל לחדש דבר בתורה ח"ו, כי מי יוכל לשנות חותם המלך או לחדש בו דבר, אמנם התורה היא סוד הדעת מן הכתר אל החכמה, ומן החכמה אל הבינה, ולכן נקרא התורה ראשית כנודע, והאדם המשתעשע בד"ת ומנענע בהם הוא גורם להמשיך ר"ז סוד מהמוח העליון בסוד ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן שהוא ר"ז או"ר זרוע לצדיק, ובהמשך אור הזה הוא לוקט אותו האור דרך היכל הרצון ע"י מלאך רזיאל הפותח דלתות שערי הסודות למטה, והוא מושך אור זה הנעלם ופועל בו סודות התורה, וזה טעם מעלת הרשב"י עליו השלום, והיינו טעם שחדושי התורה חוזרין ועולין למעלה וגורמים לנטוע שמים וליסוד ארץ כנזכר בזוהר בראשית, עכ"ל.

ובבחינת יושר, מושך מהכתר ע"י הדעת אור לחכמה, ומן החכמה לבינה וכו', כמ"ש בחסד

* בעי רבי ירמיה [אם מצא את המטבעות מונחות] כשיר [בעיגול], מהו [האם זו הנחה מדעת, או שהם נפלו שלא מדעת].

ממשמע שנאמר "ולא תחללו", מה תלמוד לומר "ונקדשתי", מסור עצמך וקדש שמי (רש"י, שם)

מעלתו הייחודית של רשב"י

שאלה:

ישנה שאלה שורשית, שאשמח אם הרב יוכל לפתוח מעט בהבנה. מהי המיוחדות הפרטית של נשמתו של רשב"י? ראשית - שדרכו נתגלתה תורת הסוד, ושנית - שנראה לעינינו שהוא הנשמה שריבוי הנשמות הגדול ביותר נמשכות אליה, לצינונו, לתורתו, וכו'.

אם נדון מצד דבקותו בקב"ה, כמו שכתב על עצמו בזוה"ק שכל ימיו היה דבק בקב"ה, מדוע זו מיוחדות ששייכת לו, הרי גם אברהם יצחק ויעקב וכל הצדיקים אחריהם, היו דבקים בקב"ה כל ימיהם.

ואם מצד שורש נשמתו, הרב הביא בתשובה מדברי רבותינו שהוא זכה ליחידה מאריך, אך הרב מביא שם עוד רבים שזכו לכך. וכן לכאורה היו רבים שנשמתם הייתה גבוהה בשורשה מנשמתו, כמשה רבינו [שהרי על רשב"י נאמר שהיה "ניצוץ" דמשה, כמ"ש בתורת נתן - שורשי הנשמות] וכדו'.

ואם מצד תורתו, שגילה את תורת הסוד, היא גופא השאלה, מהי מיוחדותו שדווקא דרכו נתגלתה תורת הסוד [תשובה אחת שראיתי לכך בהנ"ל בתורת נתן, כי היה שורשו מאור מקיף והיה בכוחו להלביש את תורת הסוד ולדורשה ברבים באופן שרק מי שראוי לה יבין?]

כלומר, לכל דבר יש שורש וענפים, ומה שורש הדבר לדבר הנ"ל הנגלה לפנינו, שדרכו נתגלתה תורת הסוד, והוא הנשמה שהכי הרבה נמשכים אליה?

תשובה:

אמרו (שבת, קלת, ע"ב) תנו רבנן, כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה, אמרו, עתידה תורה שתשתכח מישראל וכו'. תניא, רשב"י אומר, חס ושלום שתשתכח תורה מישראל, שנאמר (דברים, לא, כא) כי לא תשכח מפני זרעו. ותחילת הקרא "וענתה השירה הזאת לפני לעד, כי לא תשכח מפני זרעו".

ומבואר שכל החכמים בכרם ביבנה אמרו כן, זולת רשב"י שאמר ח"ו שתשתכח, ויליף זאת מקרא שהתורה בבחינת שירה אינה משתכחת.

וזה מעלתו של רשב"י, שמכוחו לא תשתכח. ודבר זה רמזו בשמו, רשב"י אותיות ב-שיר. ושיר יש בו

לאברהם שם, וזהו חיבור התלמידי חכמים לתורתו של רשב"י. ואולם בבחינת עיגולים, בסוד שירה, מתחברים המון העם, הן גדולים והן קטנים, לתורתו שלמעלה מן הדעת, כמהות של שירה, תיקון של מחולות שהיו בעגל, כנ"ל.

וכתב בזוהר הרקיע (בראשית, טו, ע"א, ד"ה בריש הורמנתא) וז"ל, דע כי הרשב"י היה בו ניצוץ מרע"ה, ודורו היה בחינת דור דעה, ולכן התחיל ספר הזוהר במלת בריש, ר"ת בן רבי יוחאי שמעון, עכ"ל, עיי"ש כל דבריו. וזהו מצד היושר. אולם זכה אף לבחינת עיגולים, כנ"ל, וחברם יחדיו.

ובזה מתקן רשב"י את שורש השבירה של מלכין קדמאין, רשב"י אותיות שבי, והיינו תיקון השבירה. והיינו שהשגת רשב"י בחיבור יושר ועיגולים כנ"ל, הוא בחינת שער הנו"ן, שמחד הוא סוד עיגולים, שאחר הנו"ן חוזר לראשית, ולחד מ"ד (ר"ה, ט, ע"א) שנת חמישים עולה לכאן ולכאן, ביוכל, והוא גם ראשית וגם אחרית, ומאידך נו"ן גימט' קו, בחינת יושר. והיינו חיבורם. ועל ידי זה תיקן השבירה, הפך כל מיריו למתיקו. עיין תניא (פרק י"ג). והוא הארת חכמה דעתיקא סתימאה. עיין חכמה ותבונה (סימן ב, אות ז)ד.

דרכו של רשב"י - מסירות נפש

שאלה:

הרבה אנשים מרגישים שהם "תקועים" בחיים בעניינים מסוימים, בין ברוחניות ובין בגשמיות, ולא

² וזה המשך לשונו: "ולכן זכה רשב"י לראות מעלת דור המדבר כנוצר בזוהר שלח, ואמר שם דלא הוי כדרא דמדברא אלא דרא ידידה עד דייתי מלכא משיחא שהוא גם כן ניצוץ מרע"ה, ולכן עשה ס"ד ה"פ כנגד ה' חמשה חומשי תורה, ולכן ברח מפני הקיסר, כאמרם שמעון שגינה יהרג, כמו שברח משה מפני פרעה, ושם השיג שלימותו במדבר, כן השיג שלימותו רשב"י במערה במדבר דלוד כי שם נגלה אליו אלהים".

· וזה לשונו: "צדיק שאינו גמור הוא שאינו שונא הס"א בתכלית השנאה, ולכן אינו מואס ג"כ ברע בתכלית, וכל שאין השנאה והמיוס בתכלית ע"כ נשאר איהו שמץ אהבה ותענוג לשם, ולא הוסיף הבגדים הצואים לגמרי מכל וכל, ולכן לא נהפך לטוב ממש מאחר שיש לו איהו אחיזה עדיין בבגדים הצואים, אלא שהוא בטל במיעוטו וכלא חשיב, ולכן נקרא צדיק ורע כפוף ובטל לו. ועל כן גם אהבתו לה' אינו בתכלית, ולכן נקרא צדיק שאינו גמור. והנה מדרגה זו מתחלקת לרבעות מדרגות בענין בחי' מיעוט הרע הנשאר מאחת מארבע יסודות הרעים ובענין ביטולו במיעוטו בששים עד"מ או באלף ורבעה וכיוצא עד"מ, והן הם בחי' צדיקים הרבים שבכל הדורות כדאינתא בגמ' דתמניטר אלפי צדיקי קיימי קמיה הקדוש ברוך הוא, אך על מעלת צדיק גמור הוא שאמר רשב"י, ראיית בני עליה והם מועטים בו, שלכן נקראים בני עליה שמהפכין הרע ומעלים אותו לקדושה, כדאינתא בוהר בהקדמה שכשרצה רבי חייא לעלות להיכל ר"ש בן יוחאי שמע קלא נפיק ואמר מאן מנכון די חשוכא מהפכין לנהורא ועמין מרירו למיתקא עד לא ייתן הכא וכו'".

· וזה חלק מלשונו שם: "וכל דברי רשב"י בהזוה"ק והתקונים שנפתחו ויצאו ממקור ההכמה דעתיקא סתימאה".

מצליחים להגיע לשום שינוי בהרגלים, בין בדברים שצריך לעשות, ובין בדברים שרוצים להפסיק לעשות. השאלה שלי, כיצד מצליחים לשנות הרגלים, כיצד מתחילים שינוי אפילו בדברים פשוטים, לדוגמא - אדם רוצה להתחיל לרוץ וכו'. וכן ברוחניות, האדם רוצה להתמיד בסדר לימוד מסוים. או להיפך, אדם רוצה לדוגמא להפסיק לעשן, או ברוחניות, אדם רוצה להפסיק לעשות דבר שאינו ראוי ומרגיש שהוא לא מצליח וכדו'?

תשובה:

באופן כללי יש שני צורות שורשיות בעבודה:

א. כח של כללות, והוא הנקרא מסירות נפש.

ב. כח של פרטות, הדרגה.

מצד כח כללות, האדם קובע במעמקי דעתו, שכלו ולבבו, החלטה גמורה של שינוי, בתוקף בעוז, ופעמים יוצר לכך מחייבים חיצוניים שכמעט מכריחים אותו לעשות כן, כגון שעד שלא למד הנ"ל לא יאכל ולא ישן וכדו'. דרך זו היא דרך קיצונית, ורבים עשו (כרשב"י) כן, ולא עלתה בידם.

מצד הפרטות. האדם מסדר לעצמו התקדמות קטנה שבה הוא יכול לעמוד עם מעט רצון ומעט עמל, ובודק בכל יום שעמד בה. וזאת ע"י שיוצר לעצמו מחייבים חיצוניים כנ"ל, מחייבים שקרובים לטבע נפשו ומדרגתו. ובדרך זו הולך מעט מעט ומתקדם עוד ועוד בעקביות ויסודיות.

זאת יש להדגיש, שכאשר הדבר נוגע ח"ו לעבירה ממש, אין עצה ואין תבונה נגד ה', ויש לעמול בכל כוחו בשום שכל.

השורש של רשב"י -

'שביר' שתיקן את השבירה

שאלה:

האם מותם של תלמידי ר' עקיבא היה דבר שממנו הצליח ר' עקיבא להבחין כיצד לתקן את הקלקול שהיה, ולהתחיל מחדש, ומכח כך הגיע רשב"י לאן שהגיע?

תשובה:

כמו שאמרו חז"ל שתחלה הקב"ה היא בורא עולמות ומחריבן.

וכן היה אצל ר' עקיבא, תחלה כ"ד אלף מתו, ומתוכם צמחו ה' תלמידים.

זזהו שורש של רשב"י, אותיות שביר, שתיקן את החורבן - שבירה.

וכל זה מכח הארת ר"ע שתחילה היה עם הארץ, ולכך היה חסרון בתלמידים הראשונים. ואח"כ נעשה ת"ח ומכח כך צמח רשב"י.

קבר רשב"י -

מקום עם כח של מיתוק הדין

שאלה:

מהו המבט האמיתי אודות המקובל בחוגים נרחבים שהדרך להיוושע מכל צרה וחולי ל"ע הוא ע"י השתטחות על קברות הצדיקים, וכמו שמצינו בספ"ק ובספרי הפוסקים אודות התפילות בקברי הצדיקים, במה דברים אמורים, באיזה זמן ולאלו בני אדם, ואצל איזה מן הקדושים אשר בארץ ראוי לפעול?

תשובה:

זו אחת מן הדרכים, היו חלק מרבתינו שמאוד החזיקו בזה והיו חלק שכמעט לא השתמשו בזאת. טעם הדבר מפני שזהו מקום שיש בו יותר גילוי אלקות. יש עבודה בבחינת נפש ויש עבודה בהלבשה של מקום, ונשמה שיותר קרובה להלבשה של מקום משתמשת בדברים אלו.

הזמן, מבואר באר"י ז"ל שהוא בער"ח, וט"ו בחודש.

המקום, עיקרו קבר רחל כמ"ש הגר"א, שהיא בחינת שכינה, מלכות המשתתפת בצערם של ישראל.

וכן רשב"י שאמר יכולני לפטור את כל העולם כולו ממידת הדין, וא"כ יש שם כח של מיתוק הדין ועי"ז ביטולו. באופן שונה ישנה ישועה ע"י כח האמונה ומצד כך המקום קבר חבקוק שאמרו: "בא חבקוק והעמידן על אחת, וצדיק באמונתו יחיה".

בנוסף אפשר לילך על קברו של הקדוש בכא סאלי, מפני שקרוב לדורנו ממש.

כמו כן יש אופן של התקשרות לשורש כנסת ישראל, האבות הק' בפרט, מערכת המכפלה, ז' רועים בכלל, אהרן יוסף ודוד. כמו כן שורש מגלי התורה, ר' עקיבא - תורה שבעל פה, רשב"י - תורת הסוד, והדומה לזה. כמו כן יש אופן של התקשרות לשורשו הפרטי, וכן רבו מובהק, וכן אצל מי שמאיר בו אור משיח, וכן ישועה פרטית אצל מי שנגלה בו פרט זה ביחוד, ובפרט צדיקים שהבטיחו מפורש למי שיבוא על קברם.

רשב"י ובנו זכו ליחידה

שאלה:

האם הרב יוכל להגיד לנו מי מהצדיקים בכל הדורות זכו ליחידה ?

תשובה:

נקראת 'יחידה', כי אין דומה לה, כמ"ש בשער

ההקדמות (דף לו, ע"ב). וכן כי אין בה נוק'. ועיין מבוא שערים (הוספת מאמרים דר"ה) וז"ל, לפי שאין אדם שזכה להיות לו יחידה מאריך, וכ"ש מעתיק, עד שיבא משיח. ועיין גר"א (תיקונים, תיקון נו. ופע"ח, שער ר"ה, פ"ב) היחידה לא יזכו אלא לעוה"ב. ומשה לא זכה אליה, עיין ליקוטי תורה (כי תשא, לג, ה), שער הפסוקים וליקוטי תורה (ויחי). ועיין עמק המלך (שער א, פרק ס"א), שמושה זכה רק בהיותו במרום, עיי"ש.

ועיין רמ"ז (שמות) המשיח יתעלה למעלה לפנימיות עתיק, ויזכה ליחידה, והוא אור יסוד עתיק מפנימיות דעת שלו, שהוא שם ס"ג כנזכר בדרוש השמות (ע"ח, שער מ"ד, פ"ז), ומילואו יחידה. ועיין עמק המלך (שער ה, פרק ע"ב) וז"ל, ואור תחיית המתים זה, שהוא נובלות הכתר בסוד יחידה, וכו', והוא סוד רזין דרזין דאורייתא. עכ"ל. והבן, שיש יחידה מאריך - משיח בן יוסף, ויש יחידה מעתיק - משיח בן דוד. עיין שער ההקדמות (דף צד, ע"א). אולם יעויין יפה שעה (ע"ח, שער מ"ד ומ"ן, פ"א, אות א') שאף משיח לא יזכה ליחידה, וצ"ע.

אולם, יעויין עמק המלך (שער א, פרק ס"א. ושורש דבריו

מבואר בפירוש האריז"ל לספד"צ, פ"א) וז"ל, והנה להיות שיחידה מעטים הם הזוכים בה, היינו דאמרו חז"ל, ראיתי בני עליה והם מועטים (סוכה, מה, ע"ב). ועיי"ש בעמק המלך (שער יא, פ"ה. ושער יג, פרק ל"ג). וע"ע שם (שער יד, פרק צב) וז"ל, אדה"ר זכה לקחת יחידה מאריך. וכן ע"ע בדבריו (שער טז, פרק מא) וז"ל, ובהר סיני נדמה כזקן הדורש בישיבה ושערותיו לבנות, כי זכו (כל ישראל) לכתרי יחידה הבאה מא"א. עכ"ל. ושם זכה אף משה, וזכה לה כל זמן היותו במרום, כמ"ש בפירוש האריז"ל לספד"צ (פ"א). ואף פנחס זכה לה. עיין מגלה עמוקות (פנחס). ומעין כך יוסף. עיין קהלת יעקב (ערך אחרי). וי"א אף ר"ע. עיין בגדי כהן אשר לאהרן (אלפא בתים וכללים, אות נ'). ועיין ילקוט ראובני (בראשית) שגם רשב"י ור"א בנו זכו לכך. עיי"ש (אות רנז).

ועיין חמדת ימים (חג השבועות, פ"ג) וז"ל, עוד אמרו,

כי לא זכה מעולם למדרגת נשמה הנקראת יחידה, אלא אדה"ר ומשה במעמד הר סיני. עכ"ל. אולם כל אדם יכול לזכות אליה ביום מיתתו, כמ"ש רבותינו, עיין מגלה עמוקות (קדושים. ועיין עוד בדבריו (בהר) שיש הארה זו גם ביובל). וכן זכה לה משה פעם נוספת במיתתו, עיין מגלה עמוקות (ואתחנן, אופן קעה).

אולם אף בחייו יכול להמשיך משם הארה. עיין קהלת יעקב (ערך כבוד) וז"ל, שיוכל להמשיך הארה מבחינת חיה יחידה, ולחבר נפש רוח נשמה לחיה יחידה, שאף שעשוי אין אדם זוכה לחיה יחידה, מ"מ הארה יכול להמשיך משם, כנודע. ולכך פעמים שאמרו על הצדיקים שזכו להארת יחידה - משיח, הכוונה להמשכה, ולא לעצמות. וזהו בחינת הכוונות המוזכרים ברש"ש להמשיך אור היחידה. כגון נהר שלום (דף טו, ע"ב. ודף כב, ע"ב. ודף כ"ז, ע"א), ומזכיר שלום (מערכת כף, ה - כתר). וכן יש נשמות שהם מפרצוף אריך או עתיק, ולכך נקרא שיש לו יחידה, כי מהות נשמתו ממדרגת יחידה. עיין שער הגלגולים (הקדמה, יא). וכן יש בחינת יחידה בנפש רוח נשמה חיה ויחידה. עיין אמת ליעקב עץ חיים (אות א', ואות רי"ה). ועיין מזכיר שלום ערך יחידה. ועיין דעת ותבונה (פרק כ"א) בהרחבה. ועיין לשם, ספר הדע"ה (דרוש ג', ענף ד') שכל השגתנו אינו אלא בנפש ורוח, נרנח"י דנפש ורוח, ולא יותר. ועיין עוד בדבריו (שם), דרוש עץ הדעת, סימן א').

והבן שיש יחידה פרטית, ויש יחידה כללית, והיא הארת משיח. ודו"ק הרבה.

בכוחו של רשב"י לבחור באיזה מתיבתא יהיה בעולם העליון

שאלה:

האם כל אחד יכול לבחור בעולם העליון מיהו החברותא שלו במתיבתא דרקייעא?

תשובה:

מידת הבחירה של האדם בעולם העליון משתנה מדרגה לדרגה.

רשב"י העיד על עצמו לפני מיתתו שבכוחו לבחור לאיזה היכל ילך ואיה יקבע מקומו, אצל אחיה השילוני.

מ"ה הרוגי מירון -

ההסתכלות הפנימית והחיצונית על כך

שאלה:

הנני כותב לרב בדמעות וכאב על המאורעות הנוראיים שקרו לבני עמנו ממש ברשב"י.

ישנם סימנים פשוטים שנראים מהאירוע. חז"ל אומרים "ראוי רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק" והקורבנות באירוע מתו מדחק. כמו כן, מניין הנפטרים הינו 45, שהוא שם מ"ה.

רצוני להבין איך האסון הזה נכנס בתוך תהליך כללי של הגלות והגאולה הכללית והפרטית של כלל ישראל?

תשובה:

כל דבר בכריאה מורכב מחיצוניות ופנימיות. כן הדבר הזה.

על רשב"י נאמר נעשה "אדם" נאמר בעבורך. אדם גימט' מ"ה, כנודע. אולם כבר אמרו חז"ל בהמוכר את הספינה (כ"ב ע"ה ע"ב) שעתידין צדיקים שיקראו ע"ש בוראם. ומעין זה כבר בעוה"ז יש דוגמתו, והוא רשב"י שעליו אמרו בזוה"ק, את פני האדון ה', דא רשב"י.

ועיקר אור זה הוא אור אחרית הימים, אור הכתר, שהוא הממוצע בין המאציל לנאצל, ומחברם כביכול.

ועתה כאשר מאיר אור זה, ובפרט ביום הלילוא דרשב"י, נעשה עליה לנעשה "אדם", וזהו מ"ה נפשות אלו, שנתעלו יחד עם רשב"י, וזכו להכנס למתיבתא דרשב"י בעולם העליון. וזהו בקרובי אקדש, מעין יום חנוכת המשכן. כן הכא יום עליה מיוחד לנשמתו של רשב"י, עליה ממדרגת אדם, ואלו המ"ה זכו מאוד מאוד לעלות עמו, אשרם ואשרי חלקם. וזהו בפנימיות.

אולם בחיצוניות כנגדו, יש שער הנו"ן של הטומאה, שהוא בקדושה - שער הנו"ן דקדושה למעלה מצורת אדם, ובטומאה למטה מצורת אדם, ולשם נפל העולם.

ורח"ל אף מקום הקודש, אתרא קדישא מירון, נכנסים לשם בכל יום כלים אלו של שער הנו"ן, ואף ביום הקדוש, ל"ג בעומר, במקום של החסידות מהשמורות ביותר, נמצאו שם כלים אלו לרוב, שצילמו חלק גדול מן הנעשה באסון וכו'. ולכך, מחד מאיר אור העליון של שער הנו"ן דקדושה, ומאידך הפכו רח"ל.

ומעתה, מקום קבורתו של רשב"י, מהצד העליון - עלה רשב"י למקומו העליון יותר. ומהצד התחתון, מעתה שלטון ראשי הערב רב משתלטים על המקום, מכח שליטת שער הנו"ן.

בהנ"ל

שאלה:

מה נאמר ומה נדבר על מידת הדין שפגעה בכלל ישראל בל"ג בעומר בשנה זו במירון, שמתו בו מ"ה יהודים יקרים ותמימים, וביניהם שני ילדים רח"ל, חתן, ובחורים ואברכים יקרים, ולא עוד אלא במיתה משונה ומרה, ומאה וחמישים ואולי יותר מכך שנמצאו במצב קשה, ה' ירפא אותם. הקב"ה דיבר עמנו קשות. מה צריכה להיות הסתכלות הפנימית על כל זה?

תשובה:

כבר נאמר ונכתב, ונחזור על הדברים בקצרה.

נתבאר שיש מידת הדין נפולה, ושורשה - בונה עולמות "ומחריבן". ועליה נאמר: מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין, "ראה שאין העולם מתקיים". וכל החורבנות שורשם ב"מחריבן", בראה שאין העולם מתקיים.

ויש מידת הדין מתוקנת, גבורת דקדושה, סוד הגבול שבבריאה. ועליה נאמר: "נתחילה עלה מחשבה לברוא את העולם במידת הדין". ומידה זו עדיין משמשת אצל חסידיו, כמו שנאמר (ב"ק, נ, ע"א): הקב"ה מדקדק עם חסידיו כחוט השערה, דכתיב וסביביו נשערה מאוד. וזהו דין של קדושה.

ושורש הדין של קדושה, הוא חידוש הבריאה. כי תחילה היה א"ס לבדו, וכביכול נגלה רק בלתי בעל גבול. והגבול נעלם ומכוסה. וחידוש הקב"ה בריאה, כלומר חידוש מציאות גבול. ועל זה נאמר ישמח ה' במעשיו, שמחתו בחידוש הגבול. וחידוש זה הוא מדרגת רשב"י, שמעון, מידת הדין כידוע.

ויום מיתתו של רשב"י, שורש עלייה מדין נפול לדין דקדושה. ולכך אף בשעת גילוי האידרא רבא איתא (זוה"ק, נשא, קמד, ע"א) שמתו ג' חכמים, מכח השמחה, והיינו גילוי שמחת שורש הגבול דקדושה, וזהו מעין מיתת נשיקה. ושם איתא, שאליהו הרג לצורך הצלת רב המנונא מ"ה שרים. והיינו ששם מתו מ"ה דקליפה לצורך גילוי מ"ה דקדושה, מ"ה גימט' אדם, כנודע. וזהו גילוי רשב"י, "נעשה אדם נאמר בעבורך".

ובעת זו שנגלה שער הנו"ן, מחד שער נו"ן דקליפה, נפילה ממדרגת אדם, וזהו השורש התחתון והטפל למיתת מ"ה נשמות קדושות. אולם השורש העליון, גילוי למעלה ממדרגת אדם, עלייה למדרגת עתידים

צדיקים שיקראו על שם בוראם, ונאמר בפרטות ברשב"י, את פני האדון ה' - דא רשב"י. ונתעלו מ"ה אלו למדרגת אור האלוקות שלמעלה מצורת אדם. ואשרם ואשרי חלקם, שנכללו בנשמתו של רשב"י, ונמצאים עמו בשמחתו במתיבתא עילאה.

וזהו הנחמה הפנימית למשפחות, שידעו שקרוביהם זכו להיכלל ולהתאחד עם נשמתו של רשב"י, בעלייתו של רשב"י לשורשו העליון. וכאשר ישיכלו יבינו וירגישו זאת בפנימיות לבבם, ישמחו שמחה עצומה ונפלאה מאוד!

מ"ה ימים במדבר - ביטול צורת אדם במ"ה שנפטרו בהילולא דרשב"י

שאלה:

במדרש היכלות רבתי מבואר כל תקופת חבלי משיח, ושם נתבאר בפרטות על כל הבירורין שיהיו אז, ולבסוף יהיו מ"ה ימים במדבר, וכו', שמסתיים עם ביאת אליהו ומשיח בן דוד. ומבואר שם שתהיה תקופה מרה ביותר, והרבה יפרקו עול מצוות מעצמם, ומבואר שם שהניסיון האחרון הוא אמונה. האם הדברים שם יתקיים כפשוטו, או שכל תהליך הנ"ל כבר נתקיים באופן רוחני?

תשובה:

אינו הכרח כפשוטו, אנו נמצאים כבר בתוכו! מ"ה ימים כלומר "אדם" גימט' מ"ה. ביטול צורת אדם. וזהו מ"ה שנפטרו בהילולא דרשב"י, והבן!